

ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ

นางสาวพิกุล กันทะวัง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-2134-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SUCCESS OF COMMUNITY PARTICIPATION IN EDUCATIONAL MANANGMENT
OF SCHOOLS IN BANGKOK METROPOLIS AND PERIMETER:
QUANTITATIVE AND QUALITATIVE STUDIES

Miss Pikoong Kantawang

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-2134-6

นางสาวพิกุล กันทะวัง : ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนใน
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ. (SUCCESS OF COMMUNITY
PARTICIPATION IN EDUCATIONAL MANANGMENT OF SCHOOLS IN BANGKOK
METROPOLIS AND PERIMETER: QUANTITATIVE AND QUALITATIVE STUDIES)

อ.ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.สุชาติดา บวรกิติวงศ์, 212 หน้า. ISBN 974-53-2134-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่ง
ผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และเพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามี
ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
จำนวน 300 โรงเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการ
สถานศึกษา และผู้ปกครอง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล 2) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์กรณีศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ
วิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า
โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 32.50$, $p = 0.59$, $GFI = 0.997$, $AGFI = 0.990$) น้ำหนักองค์ประกอบทั้ง
15 ตัวแปร มีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ 0.713-0.918 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีค่า
เป็นบวก โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร
เท่ากับ 0.982 และสามารถอธิบายความผันแปรที่เกิดในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ร้อยละ 98

2. โมเดลความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิง
ประจักษ์ ($\chi^2 = 4.874$, $p = 0.962$, $GFI = 0.999$, $AGFI = 0.997$) เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวกมีขนาด
ตั้งแต่ 0.672-0.818 โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ
0.818 และสามารถอธิบายความผันแปรที่เกิดในความสำเร็จการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการศึกษา ร้อยละ 67

3. เมื่อพิจารณาอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อตัวแปรความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ตัวแปร
ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ได้รับอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จาก ตัว
แปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.675

4. แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ ทำให้ชุมชนรู้จักโรงเรียนมากที่สุด
โรงเรียนยินดีที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็น และพยายามจัดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด นอกจากนี้การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องพิจารณาถึงลักษณะกิจกรรมการ
มีส่วนร่วม และบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมด้วย โดยในแต่ละกิจกรรมการมีส่วนร่วมกลุ่มคน และวิธีการจะแตกต่างกันออกไป

ภาควิชา..... วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา.....2547.....

4683723427 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORDS: SUCCESS OF COMMUNITY PARTICIPATION / EDUCATIONAL MANANGMENT

PIKOON KANTAWANG: SUCCESS OF COMMUNITY PARTICIPATION IN EDUCATIONAL
MANANGMENT OF SCHOOLS IN BANGKOK METROPOLIS AND PERIMETER:
QUANTITATIVE AND QUALITATIVE STUDIES. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. SUCHADA
BOWARNKITIWONG, Ph.D. 212 pp. ISBN 974-53-2134-6

This research purposes were to study the component of community participation in educational management, to study factors affecting success of community participation in educational management, and to present the practicum guidelines of community participation in educational management. The participants were 300 schools in Bangkok metropolis and perimeter using stratified random sampling. Participants consisted of school directors, teachers, school committee, and parents. Data collection were 2 stages, the first stage was a quantitative data collected by using questionnaires. The research data in this stage were analyzed by employing LISREL program. The second stage was qualitative data collected by case study interview. The research data in this stage were analyzed by employing content analysis.

The research results were as follows:

1. The results from Second Order Confirmatory Factor Analysis of the community participation in educational management model were found that the model was fit with empirical data ($\chi^2 = 32.50$, $p = 0.59$, GFI = 0.997, AGFI = 0.990). The first order resulted that 15 factor loadings were positive, in the range of 0.713-0.918. The second order resulted that the most important factor loading was Personal variable, with factor loading of 0.982 and accounted for 98% of variance in component of community participation in educational management.

2. The results from success of community participation in educational management model was found that model was fit with empirical data ($\chi^2 = 4.874$, $p = 0.962$, GFI = 0.999, AGFI = 0.997). The factor loadings of all variables were positive, in the range of 0.672-0.818 at .01 statistical significant. The most important factor loading was extra activities out classroom, with factor loading of 0.818 and accounted for 67% of variance in success of community participation in educational management.

3. Effects of variables on success of community participation in educational management were bound that there uses indirect effect at .01 statistical significant from community participation in educational management variable, the positive indirect effect was 0.673

4. Practicum guidelines of community participation in educational management were made community know schools more, beside this allow the schools had participation in educational management with pleasures, listened to the opinions, and attempted to allow schools had participation in educational management. In addition, community participation in educational management must considered the characteristics of activities of participation and personal participation in each activities of community participation, persons and methods were different.

Department.....Educational Research and Psychology.....Student's signature.....

Field of study..... Educational Research..... Advisor's signature.....

Academic year.....2004.....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าคงไม่สามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี หากขาดความช่วยเหลือจากบุคคลหลายๆ ท่าน ตั้งแต่ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติดา บวรกิติวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

คุณอาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร จังศิริพรภรณ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากการเรียนวิชาสัมมนาการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล ที่ให้ความกรุณาเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำชี้แนะในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าต่อการปรับปรุงเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล และท่านผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

บัณฑิตวิทยาลัยที่มอบเงินทุนสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้ข้าพเจ้าสามารถทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างเต็มที่

เพื่อนๆ สาขาวิชาวิจัยการศึกษาทุกๆ คน นางสาวนพรัตน์ ศรีเจริญ นายสิทธิพันธ์ ยศยอดยิ่ง นางสาวพริมรส นนทภักดิ์ นายชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ นางสาวทัศนศิริรินทร์ สว่างบุญ นางสาวต้นหยง วิทยานนท์ นางสาวพินดา วราสุนันท์ นางทิพวรรณ ปัญจมะวัต นางจิรนนท์ อารีรอบ นางสาวเกตุสุดา ไหญ่โต นางสาวสรัญญา จันทรชูสกุล นางสาวรัชดา จันสกุล และนางสาววันวิสาข์ วะชุม ที่ให้คำปรึกษา เป็นกำลังใจ ตลอดจนคอยช่วยเหลืออย่างกัลยาณมิตร

สุดท้ายนี้ คุณพ่อवासัน คุณแม่บัวลอย และน้องสาว ที่ให้คอยให้กำลังใจ และกำลังใจทรัพย์ตลอดมา

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณทุกๆ ท่านที่มีส่วนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ตอนที่ 1 นโยบาย และความหมายของการจัดการศึกษา.....	9
ตอนที่ 2 หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา	29
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
ตอนที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	78
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	80
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	84
การศึกษาเชิงปริมาณ.....	84
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	84
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	87
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	91
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	92

การศึกษาเชิงคุณภาพ.....	94
การเลือกกรณีศึกษา.....	94
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	94
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	95
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
การสังเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากข้อมูลเชิงปริมาณ และคุณภาพ.....	97
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	100
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	123
ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และคุณภาพ	146
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	152
สรุปผลการวิจัย.....	152
อภิปรายผลการวิจัย.....	160
ข้อเสนอแนะ.....	163
รายการอ้างอิง.....	166
ภาคผนวก.....	174
ภาคผนวก ก ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย.....	175
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	177
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	184
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	189
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	212

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1	53
2.2	65
2.3	76
2.4	77
3.1	85
3.2	86
3.3	86
3.4	87
3.5	89
3.6	90
3.7	94
3.8	95
4.1	101
4.2	102
4.3	104
4.4	107

ตาราง	หน้า
4.5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ.....	110
4.6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ.....	111
4.7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร.....	112
4.8 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป.....	113
4.9 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา.....	116
4.10 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา.....	118
4.11 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง และการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา.....	121
4.12 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา จำแนกตามผู้มีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วม.....	134
4.13 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำแนกตามโรงเรียน.....	140
4.14 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ.....	148

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ	หน้า
2.1 กรอบการดำเนินงานตามภารกิจหลักที่สอดคล้องกับสาระใน พ.ร.บ. 2542...	12
2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	83
4.1 โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ.....	110
4.2 โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ.....	111
4.3 โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร.....	112
4.4 โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป.....	113
4.5 โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาจากกรณีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง.....	117
4.6 โมเดลการมีความสำเร็จมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา.....	119
4.7 โมเดลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุของความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา.....	122

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดของการปกครองประเทศในปัจจุบัน ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดและพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยได้กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการศึกษาไว้หลายมาตรา ได้แก่ มาตรา 43 กำหนดไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน” มาตรา 78 กำหนดให้ “กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง” มาตรา 81 กำหนดไว้ว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนานาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ”

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงมีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ขึ้น ซึ่งถือเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกของไทยที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษา และปฏิรูปการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ เป็นการเปลี่ยนแนวคิดทางการศึกษาใหม่ครั้งสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มีสาระสำคัญที่เน้นให้มีการปฏิรูประบบบริหารและจัดการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เน้นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง โดยมุ่งสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพและศักยภาพที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นกำลังสำคัญของชุมชนและสังคมต่อไป มีความเป็นเอกภาพเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในเชิงปฏิบัติ เน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษานั้นต้องสามารถสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน ดังที่มาตรา 29 ระบุให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอก

ชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

เอกสารเรื่องโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้ระบุถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน กรรมการโรงเรียน ว่าบุคคลในชุมชนย่อมเป็นผู้ที่รู้สภาพปัญหา รู้ความต้องการของชุมชนได้ดีกว่าบุคคลภายนอก เพราะฉะนั้นโครงการจึงส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการ และดำเนินการพัฒนาการศึกษาของชุมชนเอง นั่นคือให้มีคณะกรรมการโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้แทนประชาชนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ผู้ปกครอง และครูคณะกรรมการโรงเรียนจะมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาการศึกษาของชุมชนทุกขั้นตอน ทั้งการวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนการดำเนินการ การแก้ปัญหา ตลอดจนการพัฒนาการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ กรรมการโรงเรียนจะภาคภูมิใจและเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง มีส่วนร่วมและเป็นผู้จัดการศึกษาแก่บุตรหลานของเขาเอง

ในการดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำเนินการนั้นๆ เนื่องจากทำให้ผลของการดำเนินการมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญและมีความจำเป็นและเป็นรากฐานสำคัญของวิถีทางประชาธิปไตย และเป็นโอกาสแก่ประชาชนที่จะดำเนินการด้วยตนเอง เพื่อตนเองและสังคม เป็นสิ่งสำคัญมากในความสำเร็จของงานพัฒนาชุมชน ประชาชนควรมีส่วนร่วมตามกระบวนการพัฒนาชุมชน คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมในการปฏิบัติทุกระยะ

การจัดการศึกษามีความเกี่ยวข้องกับชุมชนและประชาชน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนโรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมและตั้งอยู่ในสังคมประชาธิปไตย โรงเรียนควรเป็นของประชาชน จัดการเรียนการสอนโดยการเรียนรู้เห็นและความร่วมมือของประชาชน เพื่อประโยชน์ของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญเนื่องจากทำให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับกิจการต่างๆ ของโรงเรียนเป็นการสร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยมที่มีต่อโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือกิจการต่างๆ ของโรงเรียนทั้งในด้านการเงิน วัสดุ แรงงาน และกำลังใจ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และให้ประชาชนเห็นความสำคัญว่าเป็นหน้าที่ของ

ประชาชนในระบอบประชาธิปไตยทุกคนที่จะต้องให้ความสนใจ และมีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน (ภิญโญ สาร, 2526)

การพัฒนาโรงเรียนต้องมีการร่วมมือจากหลายฝ่ายในการช่วยกันพัฒนาไม่ใช่คณะครูและผู้บริหารโรงเรียนเท่านั้น ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการช่วยพัฒนาโรงเรียนไปพร้อมกับคณะครูในโรงเรียน ถ้าโรงเรียนใดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนจะทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาและทำให้การจัดการศึกษาสอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยลดปัญหาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอีกด้วย จึงถือได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนมีความสำคัญ ดังที่ กิติมา ปรีดีติติก (2532) กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนไว้ว่า เป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารงานยุคปัจจุบัน เพราะโรงเรียนต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ ด้านวิทยากรและสถานประกอบการ และ สุวัฒน์ มุทเมธา (2524) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนจะสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องพยายามทำให้ชุมชนยอมรับประชาชนยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ยินดีให้ความช่วยเหลือโรงเรียน อาจจะเป็นเงิน วัสดุสิ่งของ แรงงาน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน รูปแบบของการสัมมนาสาธารณะเป็นอีกวิธีที่ทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพ มีวิธีการทำโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (พ่อแม่, ผู้ปกครอง, ครู, ผู้บริหาร, ผู้นำชุมชน) ในการจัดการศึกษา จะต้องแสดงความคิดเห็น อภิปรายเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของโรงเรียนและกิจกรรม ชุมชนมีบทบาทหน้าที่หลายอย่างที่แสดงมากกว่าการหาเงินทุน ชุมชนสนับสนุนความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนในโรงเรียน ชุมชนไม่สามารถทำงานประสบความสำเร็จได้ถ้าปราศจากคำแนะนำ (Robson and Matthews, 1995) ทั้งนี้เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และประชาชนมีความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน โรงเรียนจำเป็นต้องรู้ถึงความต้องการของชุมชน สภาพและปัญหาปัจจุบัน เพื่อนำไปจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับชุมชนและยังเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนกับโรงเรียนคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อประโยชน์สูงสุดที่เกิดขึ้นกับนักเรียนลูกหลานของคนในชุมชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนักการศึกษาต่างก็ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ว่ามีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 บรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามีมาตั้งแต่ในสมัยอดีตแต่ยังไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ก็เริ่มมีแนวทางชัดเจนมากขึ้น แต่สาระตามพระ

ราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ยังเป็นแนวทางกว้างๆ ที่ครอบคลุมทั้งแนวคิดและหลักการ การนำแนวคิดไปสู่การปฏิบัติจึงจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ วิจัยหารูปแบบวิธีการที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้กับสถานศึกษาและสร้างความมั่นใจว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า มีปัญหา และอุปสรรคที่ทำให้เกิดการขาดความร่วมมือในการจัดการศึกษา 5 ประการ ดังนี้ 1) *ทัศนคติของผู้ปกครอง (parent attitudes)* ผู้ปกครองมีทัศนคติแบบเดิมและประสบการณ์เก่าๆ ที่เคยมีต่อครูและโรงเรียนที่ไม่ส่งเสริมต่อการให้ความร่วมมือกับโรงเรียน เช่น คิดว่าการสอนนั้นเป็นหน้าที่ของครู การไม่ชอบครูเป็นรายบุคคล เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยทำให้ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควร 2) *ทัศนคติของครู (teacher attitudes)* ครูส่วนมากไม่อยากพบผู้ปกครอง เพราะกลัวว่าผู้ปกครองจะมาตำหนิเกี่ยวกับการสอนการอบรมเด็ก กลัวการมานั่งดูการสอน และการควบคุมชั้น กลัวว่าจะถูกข่มขู่ และต่อว่าเรื่องต่าง ๆ อันเนื่องมาจากเด็ก ดังนั้นครูจึงพยายามหลีกเลี่ยงการพบปะกับผู้ปกครอง 3) *การเข้าใจผิด (misunderstanding)* ผู้ปกครองเชื่อถือหลานมากกว่าการหาเหตุผลอันควร ซึ่งบางครั้งทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อกันได้ง่าย ซึ่งผู้บริหารควรเร่งแก้ปัญหานี้ด้วยการมีจดหมายถึงผู้ปกครอง การเชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียน หรือการออกเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนและผู้ปกครองได้ปรับความเข้าใจ 4) *นโยบายของโรงเรียน (school policies)* ผู้ปกครองจะไม่ให้ความร่วมมือ ถ้าไม่พอใจนโยบายบางอย่างของโรงเรียน เช่น การไม่อนุญาตให้เด็กออกไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้าน การกักเด็กไว้ทำให้เด็กกลัวรถหรือเรือไม่ทัน หรือการให้ร่วมกิจกรรมเกินเวลาปกติ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ ผู้บริหารควรอธิบายให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจถึงเหตุผลของโรงเรียนรวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียนด้วย 5) *การให้บริการแก่นักเรียน (pupil welfare service)* ผู้ปกครองจะพอใจถ้าทราบว่า โรงเรียนเอาใจใส่ห่วงใยนักเรียน หรือให้บริการอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนวิชาต่าง ๆ เช่น เปิดสอนพิเศษให้เด็กก่อนสอบ พอใจที่บุตรหลานได้ทุนศึกษาต่อ พอใจที่โรงเรียนแก้ปัญหาให้ลูกหลานได้ แต่จะไม่พอใจที่ทราบว่า โรงเรียนไม่เอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร เช่น เด็กได้รับบาดเจ็บจากการเล่นกีฬา เด็กป่วยไข้แล้วทางโรงเรียนไม่เอาใจใส่ เด็กทะเลาะหรือมีเรื่องกันจนถึงขั้นได้รับอันตราย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถ้าโรงเรียนทำได้ดี ก็จะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ของโรงเรียน

กับชุมชน แต่ถ้าจัดได้ไม่ดีก็จะกลายเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความสัมพันธ์ (สุพิชญา ธีระกุล, 2521) จากปัญหาและอุปสรรคที่พบทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างตระหนักถึงการนำชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปอย่างระมัดระวังและรอบคอบ สร้างความเข้าใจให้ตรงกัน

อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ถือเป็นเรื่องยากต่อการริเริ่มเป็นกระบวนการเพื่อสู่ทิศทาง หรือเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาอย่างรวดเร็วได้ ประเด็นที่นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างไรจึงเป็นเรื่องที่ทำทนายให้กับผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ และการดำเนินการต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง มีการวางแผนที่รัดกุม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่างานวิจัยของไทยส่วนใหญ่ศึกษาถึงลักษณะ และรูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และทำในบริบทที่แคบโดยเน้นศึกษาเป็นกรณีศึกษา ขาดการศึกษาในภาพรวม มีงานวิจัยเพียงบางส่วนที่ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และมีงานวิจัยน้อยมากที่ศึกษาผลสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาว่าอยู่ในระดับใด เพราะนับตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จนถึงวันนี้ก็ผ่านมากกว่า 5 ปีแล้ว

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในลักษณะใด เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามที่ชุมชนต้องการ และเข้าสู่เป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษา นอกจากนี้ผลสำเร็จของการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับใด และจะมีแนวทางในการดำเนินการอย่างไรเพื่อให้การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไป ซึ่งการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจะทำให้ได้ข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างและลึก ผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพเข้าด้วยกัน

คำถามวิจัย

1. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในลักษณะใด
2. องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามีอะไรบ้าง และขนาดของโรงเรียนมีผลหรือไม่

3. องค์ประกอบความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาประกอบด้วยอะไรบ้าง
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามีปัจจัยอะไรบ้าง
5. ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับใด
6. มีแนวทางใดบ้างที่จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนเกิดความสำเร็จสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 2,230 โรงเรียน
2. การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาใน 4 ด้าน คือ 1) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 2) องค์ประกอบความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 4) แนวทางการปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปร 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และ 2) กลุ่มตัวแปรความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยกลุ่มตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา แบ่งเป็นตัวแปรการ

มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร และตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านการบริหารทั่วไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมสนับสนุน เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือของชุมชน ในกิจกรรมพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น ทั้งที่เป็นการแสดงความคิดเห็น และการร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

การจัดการศึกษา หมายถึง การจัดกระบวนการพัฒนามนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อให้บุคคลมีความรู้และประสบการณ์เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการจัดการศึกษามีทั้งการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนการศึกษาตามอัธยาศัย

ชุมชน หมายถึง ชุมชนของโรงเรียน ประกอบด้วยผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ประชาชน องค์กรท้องถิ่นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เข้ามามีสิทธิ มีส่วนร่วมสนับสนุน เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือในการดำเนินการจัดการศึกษาภาคบังคับ ทั้งที่เป็นข้อกำหนดระเบียบ และวิธีการจัดการในสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยแบ่งเป็น การมีส่วนร่วมในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารทั่วไป

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ หมายถึง การที่ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เข้ามามีสิทธิ มีส่วนร่วมสนับสนุน เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือในการร่างหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียน การสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และการรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ หมายถึง การที่ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เข้ามามีสิทธิ มีส่วนร่วมสนับสนุน เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือในการวางแผนรายการใช้จ่าย และการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทางการเงิน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร หมายถึง การที่ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เข้ามามีสิทธิ มีส่วนร่วมสนับสนุน เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือในการคัดเลือกบุคลากร การติดตามและประเมินผลการทำงานของบุคลากร และการสรรหาวิทยากร

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป หมายถึง การที่ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เข้ามามีสิทธิ มีส่วนร่วมสนับสนุน เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือในการดูแล บำรุงอาคารสถานที่ การจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน การสนับสนุนกิจการนักเรียน การเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ ค้นคว้า ของนักเรียน และการรับบริการจากทางโรงเรียน

ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน หมายถึง การที่โรงเรียนมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน โรงเรียนมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานให้ชุมชนทราบ นักเรียนรู้เรื่องอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความสามารถ โรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรมความรู้ให้แก่บุคคลในชุมชน โรงเรียนได้รับการประเมินจากชุมชน และปรับปรุงแก้ไข โรงเรียนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียน บ้าน และชุมชน โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบองค์ประกอบ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษา ในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาตรงกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแนวทางการส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง
4. เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 นโยบายและ ความหมายของการจัดการศึกษา

ตอนที่ 2 หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในแต่ละตอนมีรายละเอียดของสารระดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 นโยบาย และความหมายของการจัดการศึกษา

การนำเสนอสาระในตอนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) นโยบายที่สนับสนุนให้ประชาชน/ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 2) ความหมายของการศึกษา และการจัดการศึกษา 3) หลักการ จุดมุ่งหมาย และโครงสร้างในการจัดการศึกษา และ 4) บทบาทผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร

1. นโยบายที่สนับสนุนให้ประชาชน/ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นโยบายการจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องการให้ประชาชน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยได้กำหนดไว้ในนโยบาย ระเบียบ กฎหมายหลายฉบับ ดังนี้

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 43 กำหนดไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษารัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่น และเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชน ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ย่อมได้รับการคุ้มครอง ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ”

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 81 กำหนดไว้ว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริม

ความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนานาวิชาชีพรู้ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ”

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงมีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ขึ้น ซึ่งถือเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกของไทยที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษา และปฏิรูปการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ เป็นการเปลี่ยนแนวคิดทางการศึกษาใหม่ครั้งสำคัญ

1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

มีสาระสำคัญที่เน้นให้มีการปฏิรูประบบบริหารและจัดการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เน้นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง โดยมุ่งสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพและศักยภาพที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นกำลังสำคัญของชุมชนและสังคมต่อไป มีความเป็นเอกภาพเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ เปิดโอกาสให้เอกชนร่วมจัดการศึกษาและให้อิสระในการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลจากรัฐ เน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 8 การจัดการศึกษา (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้

ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งในการดำเนินการของสถานศึกษานั้นต้องร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการศึกษา

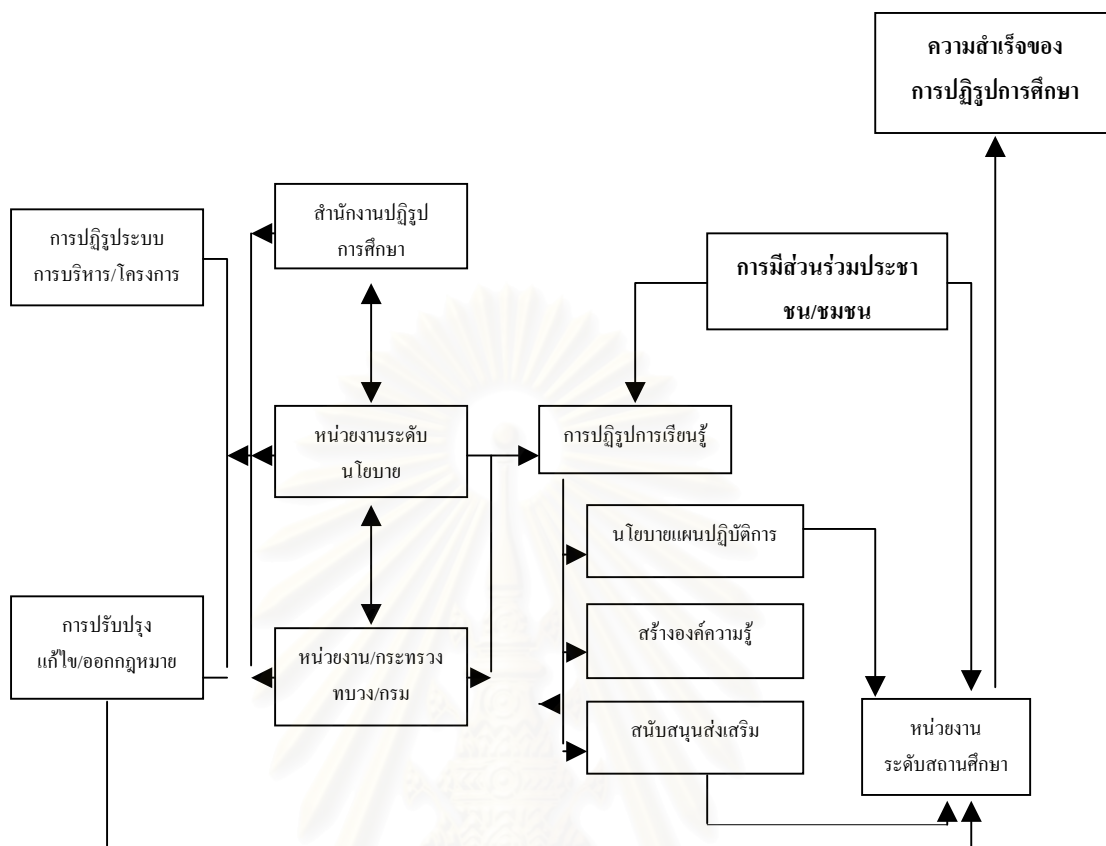
มาตรา 40 ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่าสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างไรก็ตามการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นต้องสามารถสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชนด้วย

มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา มาตรา 58 (2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสม และความจำเป็น

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา ทำให้การปฏิรูปการศึกษานั้นให้มีการกระจายอำนาจทางการศึกษา เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของชุมชน

สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2543) ได้ทำการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และได้กำหนดกรอบการดำเนินงานตามภารกิจหลักที่สอดคล้องกับสาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ดังนี้

แผนภาพ 2.1 กรอบการดำเนินงานตามภารกิจหลักที่สอดคล้องกับสาระใน พ.ร.บ. 2542
ที่มา: สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ, 2543

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่าแนวทางที่มุ่งสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาเกิดจากการทำงานของหน่วยงานระดับสถานศึกษา ที่มีการปฏิบัติตามนโยบายแผนปฏิบัติการ มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้การปฏิบัติลุล่วงไปด้วยดี นอกจากนี้หน่วยงานระดับสถานศึกษายังต้องอาศัยประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

2. ความหมายของการศึกษา และการจัดการศึกษา

2.1 ความหมายของการศึกษา

ได้มีผู้ให้ความหมายของการศึกษาไว้หลายประการแตกต่างกัน แต่การศึกษาในอนาคตตามที่ระบุในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ว่า(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545)

“การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสวนทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต”

2.2 ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ. 2540 หมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยระบุว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาที่รัฐต้องจัดให้กับประชาชนไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยระบุไว้ตามมาตรา 43 ความว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า” และบัญญัติว่าต้องมีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาของชาติ ซึ่งได้ระบุถึงการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2540)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มาตรา 4 ระบุว่า “การศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา โดยความในมาตรานี้ การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา จนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยรวมถึงอาชีวศึกษาระดับประโยควิชาชีพ หรือ ปวช. ด้วย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้น่าสนใจ ตัวอย่างดังต่อไปนี้

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2541) การศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปี หมายถึง การศึกษาที่เริ่มจากชั้นประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาปริญญาตรี

องค์การยูเนสโก โดย Faure (1972 อ้างถึงใน กมล สุดประเสริฐ, 2541) การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การศึกษาสำหรับคนทุกเพศทุกวัย ให้มีโอกาสเรียนความรู้ทั่วไปที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ปฏิบัติให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น มีทักษะในการเรียนด้วยตนเอง รู้จักถาม สังเกต วิเคราะห์ ตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

World Conference on Education for All: WCEFA (อ้างถึงใน กมล สุดประเสริฐ, 2541) ระบุว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) หมายถึงที่มุ่งตอบสนองความต้องการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการเรียนการสอนในระดับต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานให้แก่การเรียนรู้ขั้นต่อไป เช่น การศึกษาสำหรับเด็กวัยเริ่มต้น การศึกษาระดับประถมศึกษา การสอนให้รู้หนังสือ ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตสำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่

กรมวิชาการ และกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2541) ระบุว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การศึกษาในระบบโรงเรียนที่รัฐมุ่งให้กับเด็กทุกคนมีโอกาสได้รับอย่างทั่วถึง เป็นการศึกษาระดับให้เปล่า ให้เนื้อหาสาระที่เป็นพื้นฐานของทุกคนสำหรับใช้ในการดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ และสร้างเอกภาพของชาติ เป็นการให้ความสำคัญเพื่อสอดคล้องกับโครงการวิจัยในเรื่องการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ระบุว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานคือ การศึกษาเพื่อชีวิตที่มีคุณภาพของประชาชนไทย ช่วยให้ประชาชนมีคุณธรรมในการดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต มีความสามารถในการประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเองได้ ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบและมีบทบาทร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

เฉลิมพล พิณฑทอง (2541) การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การศึกษาเบื้องต้นที่รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องจัดให้ประชาชนเพื่อสร้างเอกภาพของชาติ โดยให้สนองตอบความต้องการความรู้ของประชาชน สำหรับใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีศักดิ์ศรีมีความสุข มีความสามารถ คุณธรรม และสามารถใช้ความรู้นั้นในการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า “การศึกษาขั้นพื้นฐาน” คือ การศึกษาเบื้องต้นที่รัฐจะต้องจัดให้ประชาชนอย่างเสมอภาคและทั่วถึง ตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน จนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่น้อยกว่า 12 ปี เพื่อเป็นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างมีคุณภาพ

2.3 ความหมายของการจัดการศึกษา

มีผู้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาไว้หลายท่านดังนี้

พิณสุดา ศิริรังศรี และสมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2541) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศแบบเพียงพอเหมาะสม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน โดยเน้นความสมดุล 4 ประการ คือ ความสมดุลระหว่างความเจริญทางจิตใจกับความเจริญทางด้านวัตถุและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความสมดุลระหว่างความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย และความสมดุล

ระหว่างการศึกษาที่พาอาศัยกับการพึ่งตนเอง โดยมีรูปแบบของการศึกษา ทั้งที่เป็นการจัดการศึกษา ในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

จินตนา กิตติสยาม (2544) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการศึกษา เป็นกระบวนการ พัฒนามนุษย์อย่างต่อเนื่องตั้งแต่แรกเกิดจนถึงการเรียนรู้ในช่วงสุดท้ายของชีวิต บุคคลในสังคม จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรง ชีวิตในสังคม และการศึกษาต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาที่พัฒนาเพิ่มพูน ความรู้และประสบการณ์อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้บุคคลสามารถปรับปรุงตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และระบบ การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการหรือการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งแต่ละระบบต้องมีความสัมพันธ์กัน

จากแนวคิดของนักการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า “การจัดการศึกษา” คือ การ จัดกระบวนการพัฒนามนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อให้บุคคลมีความรู้และ ประสบการณ์เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการจัดการ ศึกษาที่ทั้งการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียนการศึกษาตามอัธยาศัย

และเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึง ต้องมีการกำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย และโครงสร้าง ในการจัดการศึกษาดังต่อไปนี้

3. หลักการ จุดมุ่งหมาย และโครงสร้าง ในการจัดการศึกษา

3.1 หลักการจัดการศึกษา

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ ดังนี้

3.1.1 เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติมุ่งเน้นความเป็นไทย ควบคู่กับความ เป็นสากล

3.1.2 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และ เท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนา และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

3.1.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

3.1.5 เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถ เทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

3.2 จุดหมายของการจัดการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข ความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

3.2.1 เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

3.2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

3.2.3 มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

3.2.4 มีทักษะและกระบวนการโดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

3.2.5 รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

3.2.6 มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

3.2.7 เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.2.8 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

3.2.9 รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

3.3 โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

3.3.1 ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

3.3.2 สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ การการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5) สุขศึกษา และพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี 8) ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิด และการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระ การเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้ เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ ให้สอดคล้องและสนองต่อศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3.3.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของมนุษย์ให้ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา

นักวิชาการ ได้จำแนกงานบริหารสถานศึกษาในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่มีการจัดกลุ่มงานที่แตกต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่น

Campbell & Gregg (1957 อ้างถึงใน ประภาพรพรณ ไชยวงษ์ 2544) แบ่งงานการบริหารโรงเรียนออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) งานด้านหลักสูตรและการสอน 2) งานด้านบริหารบุคลากรทางการสอน 3) งานบริการนักเรียน 4) งานด้านอาคารสถานที่ 5) งานด้านงบประมาณและธุรการ และ 6) งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

Kimbrough & Nunnery (1988 อ้างถึงใน ประภาพรพรณ ไชยวงษ์ 2544) กล่าวถึงภาระงานในโรงเรียน โดยจำแนกออกเป็น 9 ด้าน คือ 1) งานด้านจัดโครงสร้างองค์กร (organizational structure) 2) งานด้านบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน (administration of curriculum instruction) 3) งานการเงินทางการศึกษา (finance of education) 4) งานบริการสนับสนุนการจัดการของสถานศึกษา (business management support services) 5) งานบริหารงานบุคคล (staff personnel services) 6) งานบริการนักเรียน (pupil personnel services) 7) งานอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก (buildings and facilities) 8) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (school-community relations) 9) งานความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ (accountability to the public)

ปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้การบริหาร และการจัดการศึกษา ขึ้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรียึดเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหลักเพื่อความมีอิสระ และความคล่องตัวในการบริหารและจัดการทั้งในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป อันจะทำให้การดำเนินงานทางด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สิ้นสุดภายในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นส่วนใหญ่ (รายงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2544) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ก) ด้านวิชาการ

งานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการต้องมีความเข้าใจในการบริหารการศึกษา เข้าใจจุดมุ่งหมายของหน่วยงานและเข้าใจหลักการบริหารวิชาการเพราะเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนเพื่อให้นักเรียนได้รู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน โดยทั่วไปงานวิชาการจะมีรายละเอียดภาระงาน เกี่ยวกับ การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดเตรียมการเรียนการสอน การจัดวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนการส่งเสริมการสอน การวัดและประเมินผล การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด/แหล่งความรู้ การนิเทศติดตามผล การวางแผนและการกำหนด

วิธีดำเนินการทางด้านวิชาการรวมถึงการประชุมทางวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ) โดยเฉพาะยุคการปฏิรูปการศึกษาเน้นย้ำงานวิชาการเกี่ยวกับปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปัญญา แก้วกียูร และคณะ, 2544)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร

การบริหารงานวิชาการควรจะครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับวิชาการ การจัดการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดบริหารการเรียนการสอน และการจัดการวัดและประเมินผล รวมทั้งการติดตาม ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ

เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดชั้นตอน และเวลาในการทำงาน

1.2 โครงการสอน เป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร

1.3 บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ การกำหนดเนื้อหาที่จะสอนแต่ละคาบเวลาของแต่ละสัปดาห์โดยวางแผนไว้ล่วงหน้า และยึดโครงการสอนเป็นหลัก

2. การจัดดำเนินการ เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดี และสามารถปฏิบัติได้ดี จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ตลอดจนรายวิชา

2.2 การจัดชั้นเรียน เป็นงานที่ฝ่ายวิชาการจะต้องประสานกับฝ่ายอาคารและสถานที่นอกจากนี้ การจัดชั้นเรียนยังต้องคำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวก ถูกต้องตามหลักสูตรของสภากาชาด และหลักจิตวิทยา

2.3 การจัดครูเข้าสอน ต้องพิจารณาในด้านบุคลากร ทั้งนี้รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

2.4 การจัดแบบเรียน เป็นการหาแบบเรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตร โดยเฉพาะที่เป็นหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดอีกด้วย

2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ๆ

2.6 การฝึกงาน จุดมุ่งหมายของการฝึกงาน เป็นการให้นักเรียนรู้จักนำเอาทฤษฎีมาใช้กับชีวิตจริง ทั้งยังให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชา และอาชีพนั้น เพื่อการเตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริง

3. การจัดการเรียนการสอน และการจัดการวัดผลประเมินผล เป็นการจัดสิ่งที่มีอำนาจความสะดวก และส่งเสริมการจัดหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่

3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษา ของนักเรียนเน้นเครื่องมือ และกิจกรรมให้ครูใช้ในการเรียนการสอน

3.2 การจัดห้องสมุดเป็นที่รวบรวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิชาให้นักเรียนได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

3.3 การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือและแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

3.4 การวัดประเมินผล เป็นกระบวนการที่ใช้เครื่องมือในด้านการตรวจสอบ และวิเคราะห์ผลการเรียน

การบริหารวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนและสำนักงานจะมีโครงการในการตัดสินใจมากขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้สถานศึกษา และสำนักงานรับผิดชอบการบริหารงานวิชาการโดยตรง เป็นเรื่องที่สถานศึกษาและสำนักงานจะต้องปรับตัวอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้ เข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนมากขึ้น โรงเรียนจึงจะประสบผลสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ (ปัญญา แก้วกัญญา และคณะ, 2544)

กล่าวโดยสรุป ทุกกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้มีขึ้นล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องหรือเพื่อตอบสนองในเนื้อหาของวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียน การสอนของครู ตลอดจนคุณภาพในการบริหารงานการศึกษาของผู้บริหาร ซึ่งคุณภาพของวิชาการจะเกิดขึ้นได้ต้องให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดจุดหมาย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดแผนงาน การอนุมัติปัจจัยในการจัดทำแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และประเมินผล

ข) ด้านงบประมาณ

การจัดการด้านงบประมาณ มีแนวทางสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจการบริหารโดยให้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงบประมาณ และหน่วยบริการการเงิน สถานศึกษาสามารถกำหนดความต้องการงบประมาณของตนเองโดยจัดทำผ่านเขตพื้นที่การศึกษา แม้ว่าไม่เป็นนิติบุคคลแต่มีอิสระในการจัดการทรัพย์สินและหารายได้เพิ่มได้มากขึ้น ทั้งนี้มุ่งเน้นให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการ ช่วยระดมทรัพยากร และการลงทุนจากแหล่งต่างๆ โดยมีระบบตรวจสอบ ติด

ตาม และประเมินผลการใช้ทรัพยากรเพื่อความโปร่งใส และความรับผิดชอบ (ปัญญา แก้วกียูร และคณะ, 2544) เพราะการลงทุนทางการศึกษาได้กลายเป็นความจำเป็นอันดับแรกซึ่งผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ในทุกประเทศต้องคำนึงเพราะการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดคุณภาพของคนในประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อความก้าวหน้ามั่นคงของชาติ การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาโดยเฉพาะระดับประถมศึกษาในทศวรรษที่ผ่านมา เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 44 ของงบประมาณการศึกษาทั้งหมด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด (รายงานการประเมินผลการจัดการศึกษา, พ.ศ.2543) แต่เป็นการจัดการศึกษาที่ได้ในปริมาณและคุณภาพที่ต่ำกว่า ในขณะที่นานาชาติส่วนใหญ่ใช้เงินในสัดส่วนที่ต่ำกว่า แต่จัดการศึกษาได้ในปริมาณและคุณภาพที่สูงกว่า (สถานการณ์ศึกษาไทยกับนานาชาติ, 2542) เหตุเพราะระบบราชการยังมีสภาพการจัดการด้วยองค์กรและบุคลากรที่มีความซ้ำซ้อนรวมทั้งมีสายการบังคับบัญชาที่มากเกินไป ประกอบกับลักษณะการบริหารงานที่รวมอำนาจไว้ในส่วนกลาง ซึ่งต้องใช้ บุคลากรจำนวนมาก ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในหมวดเงินเดือน และค่าจ้างมากเกินความจำเป็น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) จึงได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ การศึกษาสถานศึกษาและองค์กรส่วนท้องถิ่น ด้วยความตระหนักของผู้ที่เกี่ยวข้องว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญสูงสุด ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ (มาตรา 60) โดยให้สถานศึกษามีความอิสระในการบริหารงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษาควบคู่กับระบบการบริหารการเงินการบัญชี และระบบการตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา เพื่อความโปร่งใส และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (มาตรา 62) ได้กำหนดหลักการที่สำคัญ ดังนี้ (รายงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2544)

1. หลักการจัดระบบทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

1.1 การมีส่วนร่วมจากทุกส่วนของสังคม โดยการระดมทรัพยากร และการลงทุนด้าน งบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมาใช้จัดการศึกษา รวมทั้งการให้สถานศึกษาหารายได้ และผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา

1.2 การจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความเสมอภาค เป็นธรรมทั้งด้านผู้เข้ารับบริการ การศึกษา และสถานศึกษา โดยการปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณให้ถึงสถานศึกษา และตัวผู้เรียนมากขึ้นเพื่อสร้างความเสมอภาคในโอกาส ความเป็นธรรม ประกันสิทธิ และโอกาสของผู้เรียนในการได้รับการศึกษาที่ได้คุณภาพมาตรฐาน

1.3 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยจัดให้มีระบบและกระบวนการงบประมาณแบบใหม่ กล่าวคือ ปรับปรุงระบบงบประมาณการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (performance-based budgeting) โดยให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานงบประมาณและวางแผนให้มีการกระจายการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาควบคู่กับระบบการตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพผลการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาด้วยการให้สถานศึกษาปรับเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดย่อย (cash basis) เป็นเกณฑ์พึงรับ-พึงจ่าย (accrual basis) รวมทั้งจัดให้มีระบบตรวจสอบภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษาและสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือผู้สอบบัญชีอิสระในกำกับดูแลของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

2. กรอบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรและการลงทุน

2.1 มาตรการหักค่าลดหย่อน สำหรับเงินบริจาคเพื่อการศึกษา ซึ่งแยกจากรายการหักลดหย่อนสำหรับการบริจาคให้แก่องค์กรสาธารณกุศลต่างๆ

2.2 ระบบ และวิธีการจัดระบบงบประมาณเพื่อการศึกษา เป็นการจัดสรรในลักษณะเงินงบประมาณแบบวงเงินรวม (cash basis) โดยเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ขออนุมัติเงินงบประมาณในลักษณะของการให้การอุดหนุนจำแนกตามแผนงานหลัก โดยมีเป้าหมายการดำเนินการที่ชัดเจน ใช้ดุลพินิจในการบริหารงบประมาณได้อย่างเต็มที่ ได้แก่ การโอนเงินงบประมาณแบบวงเงินรวมข้ามแผนงาน โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติตามภารกิจวัตถุประสงค์ และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายใต้แผนงาน/โครงการ ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งแตกต่างจากการจัดสรรที่ให้ตามหมวดรายจ่าย 7 หมวด ข้อ 52 แห่งระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2525 ที่เคยใช้บังคับอยู่

2.3 ระบบบัญชีสถานศึกษา และการตรวจสอบ เดิมใช้บัญชีแบบเกณฑ์เงินสด (cash basis) ในการบันทึกการรับรู้รายการรับ และจ่ายเงินของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากส่วนราชการต้นสังกัด ตามหมวดรายจ่าย รวมทั้งรายได้ที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอนในแต่ละปีบนพื้นฐานแนวความคิดว่าสถานศึกษาของรัฐมิได้เป็นองค์กรที่มุ่งกำไร จึงมิได้ทำบัญชี และรายงานเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินเพื่อวัดความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหาร เปลี่ยนเป็นเกณฑ์พึงรับ-พึงจ่าย (accrual basis) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนต้นทุนและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการทรัพย์สินและภาระผูกพัน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่สถานศึกษามีอยู่ทั้งหมด

2.4 การบริหารจัดการทรัพย์สินของสถานศึกษา ที่เป็นที่ราชพัสดุ สถานศึกษาของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผล

ประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ รวมทั้งบรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้อุทิศให้ หรือโดยการซื้อ หรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษา ซึ่งไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ และให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษา ตลอดจนบรรดารายได้ และผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุนั้นให้เป็นรายได้ของสถานศึกษา โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง ในส่วนของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้น สามารถจัดสรรรายได้เหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ ได้

2.5 การจัดระบบกองทุนเพื่อการศึกษา มี 6 กองทุน ได้แก่ กองทุนพัฒนาครู กองทุนส่งเสริมครู กองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่รายได้ต่ำ กองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชน กองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สรุปงบประมาณมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษา การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพจะนำไปสู่การศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้น การจัดการศึกษางบประมาณให้มีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายตลอดจนถึงการประเมินผลเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้เป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินการดำเนินการ เดิมเป็นระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดย่อย (cash basis) เปลี่ยนเป็นเกณฑ์พึงรับ-พึงจ่าย (accrual basis) หรือมุ่งเน้นผลงาน จึงเกิดขึ้นเพื่อให้งานงบประมาณของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ค) ด้านบุคลากร

บุคลากร เป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารจัดการทุกระดับ ที่จะทำให้องค์กรสู่ความสำเร็จ เจริญก้าวหน้า และบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลโดยเฉพาะบุคลากรในสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากจะต้องเป็นคนดี และคนเก่ง แล้วต้องเป็นผู้มีอุดมการณ์ที่รับใช้สังคม มีประสบการณ์พิเศษในลักษณะที่เรียกว่า “มืออาชีพ” (ปัญญา แก้วกียูร และคณะ, 2544)

ดังนั้น บุคลากร จึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในบรรดาทรัพยากรการบริหารทั้งหลาย แม้ว่าผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจจะกำหนดแผนงานและโครงการหรือระบบงานไว้ดีเพียงใด แต่ถ้าขาดบุคลากรที่มีคุณภาพแล้วความสำเร็จของงานนั้นๆ ย่อมยากที่จะบรรลุผล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความสามารถในการบริการงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญทุกกระบวนการ ขั้นตอน ตั้งแต่การพิจารณาคณะกรรมการสรรหา เพื่อสรรหาการบริหารงานบุคคล และกระบวนการพัฒนา การบำรุงรักษา โดยการส่งเสริมขวัญกำลังใจตลอดจนให้บุคคลพ้นจากงาน เพื่อมีผลต่อการปฏิบัติงานตามที่คาดหวัง ทุกขั้นตอนเป็นลักษณะบริหารโดยองค์คณะบุคคลอาจจะมีประชาชนมีส่วนร่วม

ร่วมมากยิ่งขึ้น และยึดหลักตามระบบคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ หลักความสามารถ หลักความเสมอภาค หลักความมั่นคง และหลักความเป็นกลางทางการเมือง (กิติมา ปรีดีดิติก, 2532; สมานรังสิโยกฤษณ์, 2535; ปัญญา แก้วกีย์รุ ลุคณะ, 2544)

สรุป งานบุคลากรเป็นงานที่สำคัญยิ่งที่จะส่งผลดีหากการจัดการ การบำรุงรักษาตลอดจนการใช้คนทำงานเหมาะสมกับงานนั้นๆ ซึ่งความเหมาะสมจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดหมาย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดแผนงาน การอนุมัติปัจจัยในการดำเนินงานเพื่อนำแผนไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผล

ง) ด้านบริหารทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการกระจายอำนาจทางการศึกษา ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยทั่วไปการบริหารทั่วไปจะเป็นกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับงานวิชาการ งานบุคลากร และงานงบประมาณ ให้เกิดความคล่องตัวสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจประกอบด้วย งานธุรการ งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานกิจการนักเรียน รายละเอียดดังนี้

1. งานธุรการเป็นงานที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นการบริหารหน่วยงานต่างๆ ของโรงเรียน ให้สามารถดำเนินการไปตามจุดหมายที่ต้องการ งานธุรการจึงเปรียบเสมือนส่วนที่คอยประสานหรือสนับสนุนให้โรงเรียน สามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายที่กำหนดด้วยความราบรื่น ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ ควบคุม ดูแลเอกสาร และหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับอื่นๆ

2. งานอาคารสถานที่เป็นงานที่มีความสำคัญในฐานะที่ให้ความสะดวกและส่งเสริมการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ การบริหารงานอาคารสถานที่ จึงจำเป็นต่อการดำเนินงานของโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารด้านนี้ให้เหมาะสม ในการสร้าง จัดหา การใช้ การบำรุงรักษา การควบคุมดูแล และการประเมินผลการใช้ เพื่อการให้บริการ การอำนวยความสะดวก การส่งเสริม การประกอบกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน และเพื่อเตรียมพร้อมที่จะรองรับความคิดการเปลี่ยนแปลงทางการจัดการศึกษา เช่น การเพิ่ม หรือลดลงของจำนวนนักเรียน หรือการเปลี่ยนแปลงของชุมชน รวมทั้งเสริมสร้างขวัญ และกำลังใจของบุคลากรให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่

3. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นงานประชาสัมพันธ์ และเสริมสร้างความเข้าใจอันดี อันก่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตลอดจนองค์กรภายนอกอื่นๆ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นภารกิจที่จำเป็นของผู้บริหารโรงเรียนจะต้อง

ทำความเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดของชุมชนทั้งนี้เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งโรงเรียนจำต้องให้การบริการ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เน้นความเข้าใจต่อกันและกัน ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีวัตถุประสงค์ดังนี้

3.1 เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียน อันจะช่วยให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือ และความสะดวกในการดำเนินงาน

3.2 เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชน คือ บุคคล วัสดุ และสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้

3.3 เพื่อให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุน และช่วยเหลือจากชุมชน ทั้งด้านการเงิน แรงงานวัสดุอุปกรณ์ และความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียน

3.4 เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือชุมชนทางด้านวิชาการ และอื่นๆ เป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง

3.5 เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานหลักของโรงเรียน คือ งานวิชาการบรรลุเป้าหมายได้สะดวก

3.6 เพื่อสร้างบรรยากาศในสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน ทำให้บุคลากรมีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3.7 เพื่อป้องกันหรือแก้ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานของโรงเรียนที่อาจเกิดขึ้นโดยเป็นผลกระทบจากชุมชน

4. งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่สนับสนุนส่งเสริมให้งานวิชาการของโรงเรียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยลักษณะของกิจกรรมต่างๆ มีการต่อเนื่องเกี่ยวโยงสัมพันธ์ที่ส่งผลให้เกิดทักษะชีวิตแก่นักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนทุกๆ ด้านให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและส่งผลไปถึงการพัฒนาสังคมต่อไป

จากแนวทางการจัดการศึกษา พบว่า เราสามารถแบ่งการจัดการศึกษาออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป

4. บทบาทผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร

กรมวิชาการ (2544) กล่าวว่า เพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งรับทราบบทบาทภารกิจหน้าที่ตลอดจนแนวปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามี ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาประสบผลสำเร็จได้ดีมีคุณภาพ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา และเข้าใจบทบาท หน้าที่ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้ และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษา

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. จัดให้มีแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของสถานศึกษา
2. เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา
3. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรของสถานศึกษา
4. สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
5. สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้ และสามารถจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
6. จัดให้มีการนิเทศภายใน เพื่อเฝ้าระวัง กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างมีระบบ
7. ให้มีการประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาสาระของหลักสูตรของสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

4.2 ครู

ครูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จด้วยดี เพราะการจัดการศึกษาที่ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นบทบาทของครูจะปรับเปลี่ยนไป

บทบาทหน้าที่ของครูตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. วางแผนสร้างหน่วยการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
2. จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง แสดงออกอย่างอิสระ และมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม
3. จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งภายใน และภายนอก สถานศึกษา ซึ่งและจัดหาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในชุมชน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ แหล่งผลิตศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ฯลฯ
4. พัฒนาคณะครูให้เป็นบุคคลใฝ่รู้ทันต่อเหตุการณ์

5. เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครู และนักเรียน
6. จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียน และสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจ ทำทนายให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วม
7. จัดการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความจริง โดยประเมินจากการปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ จากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ
8. จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาหลักสูตร และพัฒนาการเรียนรู้
9. จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยให้มีการประสานกันระหว่างสถานศึกษา บ้าน และชุมชน เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.3 ผู้เรียน

การจัดการศึกษายึดหลักสูตรผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เพราะผู้เรียนเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา เป็นเป้าหมายการจัดการศึกษาของรัฐที่มุ่งหวังการพัฒนาให้คนไทยมีความสมบูรณ์ และสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และจริยธรรม

การจะให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขนั้น ตัวผู้เรียนเองก็ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้จากการเป็นผู้รับความรู้ มาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง

บทบาทหน้าที่ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองและครู วางแผนการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
2. มีความรับผิดชอบในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ บริหารจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีคุณภาพ
3. ปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้วิธีการแสวงหาความรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. มีการประเมินผล และพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง
5. รักษาสิทธิ และโอกาสในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี
6. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครู และเพื่อน ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

4.4 ผู้ปกครอง

การปฏิรูปการศึกษาที่มีขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้มีการเปิดโอกาสให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

ครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตลอดจนให้ได้
รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

ผู้ปกครองจึงต้องให้ความร่วมมือ รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ และดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนให้ได้
พัฒนาตนเองตามศักยภาพ

บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. กำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับครู และผู้เรียน
2. มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรและกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือ
ธรรมนูญสถานศึกษา
3. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
4. จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
5. อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการด้าน
ต่างๆ ของผู้เรียน
6. สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น
7. ร่วมมือกับครู และผู้เกี่ยวข้อง ประสานงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรม
ที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน
8. ปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีนำไปสู่การ
พัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้
9. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และในการประเมินการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษา
10. จัดให้บุตร ธิดา หรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

4.5 ประชาชน

การศึกษาของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญส่งผลต่อคุณภาพของพลเมืองในอนาคต
คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน ประชาชนมีสิทธิในการมีส่วนร่วมกับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของตนเอง ตลอดจนการพัฒนาสาระ และกระบวนการ
การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการส่งเสริมให้ทุกๆ ส่วนในสังคมได้ร่วมในการจัดการศึกษา

ดังนั้น ประชาชนจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร สนับสนุนให้มีการจัดการเรียน
รู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

บทบาทหน้าที่ของประชาชนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. มีส่วนร่วมกำหนดสาระของหลักสูตร และแผนพัฒนาการศึกษา หรือธรรมนูญของ
สถานศึกษา

2. สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้ และทรัพยากรต่างๆ เพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน

4. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาของชุมชนอย่างแท้จริง

4.6 ชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้เปิดแนวทางให้แก่ชุมชนในการร่วมจัดทำหลักสูตร และการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น จึงได้กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนี้ ให้ชุมชนมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สำหรับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

บทบาทหน้าที่ของชุมชนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา หรือธรรมนูญของสถานศึกษา
2. มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความต้องการของสังคม และชุมชน
3. เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
4. ให้การสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
5. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
6. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1.1 ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (mass persuasion)

การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้การพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือ และการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าจะเกิดผลดี ผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจ ในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการของตนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่า ลำดับขั้นของความต้องการ

(hierarchy of need) คือ ความต้องการของตนเป็นตามลำดับชั้นจากน้อยไปมาก มีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้ คือ

1) ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (survival needs) ได้แก่ ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต (safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะอยู่อย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงาน และการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

3) ความต้องการทางด้านสังคม (social needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4) ความต้องการจะมีเกียรติยศชื่อเสียง (self esteem needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจตนเองในเรื่องของความรู้ความสามารถ และความสำคัญของบุคคล

5) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (self actualization needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุด ซึ่งเป็นความต้องการที่อยากจะทำให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตให้เป็นไปในแนวทางที่ดี

1.2 ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญคนในชาติ (national morale)

คนเรามีความต้องการทั้งกาย และใจ ถ้ามีขวัญดีผลงานก็จะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดี ผลงานก็ต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่างๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอารััดเอาเปรียบให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดี จะเกิดมีความสำนึกในการรับผิดชอบอันจะเกิดผลดีต่อหน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคล และขวัญของกลุ่ม

1.3 ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกชาตินิยม (nationalism)

ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วม คือ การสร้างความรู้สึกชาตินิยมให้เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศ หรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์รวมของชาติมีความพอใจในชาติของตน พอใจเกียรติภูมิ และจงรักภักดีต่อท้องถิ่น

1.4 ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (leadership)

การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่มคนจูงใจไปยังเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิธาน (positive leader) ผู้นำพลวัต (dynamic leader) คือ เป็นผู้นำที่เคลื่อนไหวทำงานเพื่อพัฒนาอยู่เสมอ ผู้นำทางไม่ดี คือ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (negative leader) ผลการใช้ทฤษฎีการสร้างผู้นำจึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติอย่างมีขวัญ งานมีคุณภาพมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

1.5 ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (administrative and method)

การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ย่าง เพราะใช้กฎหมายระเบียบแบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุดในเรื่องของการบริหารเพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจ อย่างตั้งใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรักแต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบาย และความจำเป็นร่วมกันของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหารเป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบาย เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการศึกษาทั้ง 5 ทฤษฎี ดังกล่าวข้างต้นสามารถที่จะสรุปได้ ดังนี้

1. การเกลี้ยกล่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ตรงกับความต้องการพื้นฐานที่เกิดความพึงพอใจของมนุษย์
2. คนทำงานมีขวัญดีย่อมนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้
3. ความรู้สึกที่เป็นตัวของตัวเองในการที่จะอุทิศผลประโยชน์ส่วนตน เพื่อให้เกิดความพอใจในเกียรติ และมีความผูกพันต่อท้องถิ่น และชุมชนของตน

4. ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญ มีความคิดสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ รวมทั้งการใช้ระบบบริหารเพื่อเป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายให้บรรลุเป้าหมาย

2. ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา หรือในด้านอื่นๆ ทั้งระดับนานาชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนมิใช่ของใหม่แต่เป็นเรื่องที่พยายามปฏิบัติกันมาหลายทศวรรษแล้ว จากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร บทความ และงานวิจัย ผู้ศึกษาได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

กรรณิกา ชมดี (2524) ให้คำจำกัดความการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกชน บุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้ามารับผิดชอบเพื่อการดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการโดยกระทำผ่านกลุ่ม หรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมของชาวบ้านตามที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนจัดขึ้น และชาวบ้านเป็นผู้เสนอโดยมีการเข้าร่วมในหลายระดับ เช่น การเข้าร่วมในการฟังเฉยๆ ฟังและออกความคิดเห็น ตลอดจนร่วมในการวางแผน และมีผู้เข้าร่วมตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้านทั่วไป”

อคิน รพีพัฒน์ (2527) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “เป็นการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ทำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่การกำหนดภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้ามาช่วยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หากแต่ทุกอย่างจะต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่จะคิดขึ้นมา”

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสมาคม ในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเอง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ (mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าโนให้กระทำการให้ (contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบของกลุ่ม

ดังกล่าวด้วย นอกจากความหมายข้างต้นนี้แล้ว นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ ยังได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้อีกหนึ่งหนึ่งในรูปของสมการว่า

การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือร่วมใจ + การประสานงาน + ความรับผิดชอบ

Participation = cooperation + coordination + responsibility

โดยให้ความหมายของความร่วมมือร่วมใจว่า หมายถึง ความตั้งใจของบุคคลที่จะมาทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

การประสานงาน หมายถึง ห่วงเวลา และลำดับเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพ ในการกระทำกิจกรรมหรือการงาน

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกผูกพันในการกระทำงาน และในการทำให้เชื่อถือไว้วางใจ

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534) กล่าวถึง สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่เปิดโอกาส ให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ร่วมตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องยอมรับในปรัชญาของการพัฒนาชุมชนที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจ ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส และได้รับการชี้แนะที่ถูกต้อง

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2536) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การให้สมาชิกทุกคนในองค์กร หรือหน่วยงานเดียวกันได้กระทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ทุกคนคาดหวัง และประสบผลสำเร็จ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม เป็นการที่บุคคล หรือคณะบุคคล เข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมทั้งในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์กรขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังทางความคิด สติปัญญา และการกระทำนั้นคือการให้มีส่วนร่วม

สมพร เทพสิทธิ์า (2539) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชน รวมทั้งองค์กรเอกชน องค์กรของประชาชน และภาคเอกชน สามารถมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในขบวนการตัดสินใจ วางแผน และจัดทำโครงการ

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2539) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน และ/หรือกลุ่มของประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ ด้วยเป้าหมายที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และ/หรือมีบทบาทมาร่วมรับผิดชอบต่อการดำเนินการของรัฐ

อัจฉรา โพธิยานนท์ (2539) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ประชาชนได้มีโอกาสเป็นผู้กำหนดการตัดสินใจ คิดค้นปัญหา และดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนา หรือการที่ประชาชนได้เพิ่มศักยภาพในการควบคุมทรัพยากร และสถาบันต่างๆ ในสังคม รวมถึงตลอดถึงการใช้การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมด้วยตนเอง

อุทัย ดุลยเกษม (2544) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่า การพัฒนาตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือการพัฒนาชนบทโดยชาวชนบท ก็คือ กระบวนการพัฒนาชนบทที่ประชาชนชาวชนบท สามารถรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรของตนเอง มีจุดประสงค์ที่จะแก้ปัญหาของชนบท ตั้งแต่ขั้นการศึกษาปัญหา การกำหนดโครงการ การลงมือปฏิบัติ การประเมินผลและการสรุปบทเรียนด้วยตนเองของเขาเอง

จากการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีสิทธิ มีส่วนร่วมสนับสนุน เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ทั้งที่เป็นการแสดงความคิดเห็นและการร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

3. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ในการดำเนินการใดๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการดำเนินการนั้นๆ เนื่องจากทำให้ผลของการดำเนินการมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญ มีความจำเป็น เป็นรากฐานสำคัญของวิถีทางประชาธิปไตย และเป็นโอกาสแก่ประชาชนที่จะดำเนินการด้วยตนเอง เพื่อตนเองและสังคม เป็นสิ่งสำคัญมากในความสำเร็จของงานพัฒนาชุมชน ประชาชนควรมีส่วนร่วมตามกระบวนการพัฒนาชุมชน คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมในการปฏิบัติทุกระยะ

การจัดการศึกษามีความเกี่ยวข้องกับชุมชนและประชาชน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนโรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมและตั้งอยู่ในสังคมประชาธิปไตย โรงเรียนควรเป็นของประชาชน จัดการเรียนการสอนโดยการเรียนรู้เห็น และความร่วมมือของประชาชน เพื่อประโยชน์ของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญเนื่องจากทำให้ประชาชน

ได้ทราบเกี่ยวกับกิจการต่างๆ ของโรงเรียนเป็นการสร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยมที่มีต่อโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งในด้านการเงิน วัสดุ แรงงาน และกำลังใจ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา ให้ประชาชนเห็นความสำคัญว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยทุกคนที่จะต้องให้ความสนใจ และมีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน (ภิญโญ สาธร, 2526)

การพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาต้องมีการร่วมมือจากหลายฝ่ายในการช่วยกันพัฒนาไม่ใช่คณะครู และผู้บริหารโรงเรียนเท่านั้น ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการช่วยพัฒนาโรงเรียนไปพร้อมกับคณะครูในโรงเรียน ถ้าโรงเรียนใดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนจะทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาและทำให้การจัดการศึกษาสอดคล้อง และเป็นไปตามความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยลดปัญหาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอีกด้วย จึงถือได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนมีความสำคัญ ดังที่ กิติมา ปริดีดิลก (2532) กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนไว้ว่า เป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารงานยุคปัจจุบัน เพราะโรงเรียนต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ ด้านวิทยากรและสถานประกอบการ และสุวัฒน์ มุททเมธา (2524) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนจะสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชนโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องพยายามทำให้ชุมชนและประชาชนยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ยินดีให้ความช่วยเหลือโรงเรียน อาจจะเป็นเงิน วัสดุสิ่งของ แรงงาน ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน รูปแบบของการสัมมนาสาธารณะเป็นอีกวิธีที่ทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพ มีวิธีการทำโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (พ่อแม่, ผู้ปกครอง, ครู, ผู้บริหาร, ผู้นำชุมชน) ในการจัดการศึกษา จะต้องแสดงความคิดเห็น อภิปรายเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของโรงเรียน และกิจกรรม ชุมชนมีบทบาทหน้าที่หลายอย่างที่แสดงมากกว่าการหาเงินทุน ชุมชนสนับสนุนความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนในโรงเรียน ชุมชนไม่สามารถทำงานประสบความสำเร็จได้ถ้าปราศจากคำแนะนำ (Robson and Matthews, 1995) ทั้งนี้เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และประชาชนมีความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน โรงเรียนจำเป็นต้องรู้ถึงความต้องการของชุมชน สภาพ และปัญหาปัจจุบัน เพื่อนำไปจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับชุมชนและยังเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนกับโรงเรียนคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อประโยชน์สูงสุดที่เกิดขึ้นกับนักเรียนลูกหลานของคนในชุมชน

4. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

วันชัย วัฒนศัพท์ (2543) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

4.1 เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ

กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์ และความต้องการของโครงการ หรือนโยบายนั้นๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้เห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุดบ่อยครั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่เคยใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ

4.2 การลดค่าใช้จ่าย และการสูญเสียเวลา

กระบวนการ หรือโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ มักจะสิ้นเปลือง และเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้นสามารถที่จะลดความล่าช้า และลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสิ้นเปลือง และเสียเวลากว่าที่จะตัดสินใจได้ แต่ว่าเมื่อตัดสินใจได้แล้ว และนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการประหยัดกว่าด้วยซ้ำไป การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำไปอย่างรวดเร็ว และดูเหมือนจะไม่สิ้นเปลืองอาจจะเสียค่าใช้จ่ายมากกว่า ถ้าการตัดสินใจนั้นไม่ได้ทำให้เกิดข้อตกลงระหว่างกลุ่ม แต่กลับนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนอย่างต่อเนื่องมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจโดยกลุ่มซึ่งมีส่วนในการตัดสินใจนั้นๆ ในการนี้ก็จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งโดยทั่วไปอาจจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายในการทำโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.3 การสร้างฉันทามติ

โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคง และการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณีลดความขัดแย้งทางการเมือง และสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4.4 การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วเขาย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ไม่เพียงแต่จะมีการสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติแต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

4.5 การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน "กรณีร้ายแรงที่สุด"

กระบวนการที่มีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขา และความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษมันไม่อาจที่จะลด หรือกำจัดความขัดแย้งในทุก ๆ กรณีได้

4.6 การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม

วิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือจะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใส และน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ

4.7 การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน

เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่ทำงานกับสาธารณชนในโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนเขาจะค่อย ๆ เพิ่มความรู้สึกที่ไวต่อความห่วงกังวลของสาธารณชน และต่อที่ว่าสาธารณชนมองการปฏิบัติงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างไร บ่อยครั้งที่ทัศนคติเหล่านี้ได้นำมาพูดกันภายใน เพื่อที่ว่าเจ้าหน้าที่ที่จะเกิดความตระหนักถึงการตอบสนองของสาธารณชนที่เป็นไปได้ต่อกระบวนการ และการตัดสินใจต่างๆ ถึงแม้ว่าประเด็นนั้นอาจจะไม่ใหญ่โตมากนักที่จะต้องทำโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการ

4.8 การพัฒนาความเชี่ยวชาญ และความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน

ประโยชน์อันสำคัญอย่างยิ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้การศึกษาต่อสาธารณชนที่ดีขึ้นกว่าเดิม ผู้มีส่วนร่วมไม่เพียงแต่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา แต่เขายังได้เรียนรู้ด้วยว่ากระบวนการตัดสินใจโดยองค์กรส่วนท้องถิ่นของเขาควรจะเป็นอย่างไร และทำไมจึงต้องตัดสินใจ

ดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นเวทีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่นในอนาคตอีกด้วย

อีกทั้งคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) สรุปว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เกิดเกิดความเข้าใจในคุณค่าของตน และนำคุณค่านั้นมาสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมิใช่ "เขตห้ามเข้า" อีกต่อไป หากแต่โรงเรียน ชุมชน สถาบันชุมชน ครอบครัว ย่อมมีส่วนร่วมให้การศึกษา การร่วมมือกันของทุกฝ่าย คือ การสร้างพลังอันแข็งแกร่ง คำจูงกันเกิดผลแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นความหวังของเราทุกคน ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมก็จะทำให้ พ่อแม่ผู้ปกครอง เข้ามามีบทบาทมากขึ้น โดยร่วมกับครูและผู้บริหารในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของลูกทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน รวมทั้งในแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ชุมชนก็จะเข้ามาช่วยกำหนดนโยบายการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นแหล่งภูมิปัญญาที่สำคัญของชุมชนต่อไป

5. ลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วม

ได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะ และรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน เพื่อให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดความร่วมมือ ไว้ดังนี้

กรรณิกา ชมดี (2524) ได้สรุปรูปแบบในการพิจารณาการมีส่วนร่วม เพื่อใช้ในงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยแบ่งการมีส่วนร่วมเป็น 10 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (attendance at meetings)
2. การมีส่วนร่วมในการออกเงิน (financial contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (membership on committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (position of leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (interviewer)
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน (solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (customers)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม (entrepreneurs)
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน (employers)

10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (material contribution)

While (1982) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นประกอบไปด้วย 3 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรควรทำ และควรทำอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เช่น การดำเนินงานตามที่ได้วางไว้
3. การแบ่งสรรประโยชน์จากโครงการที่สร้างขึ้น

Cary (1976 อ้างถึงใน รจนา สุวรรณภา, 2546) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้เป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1. เป็นสมาชิก (membership)
2. เป็นสมาชิกผู้เข้าประชุม (attendance at meetings)
3. เป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน (financial contribution)
4. เป็นกรรมการ (membership on committees)
5. เป็นประธาน (position of leadership)

นอกจากนี้ Cary ยังได้แบ่งรูปแบบของผู้มีส่วนร่วมออกเป็น 3 แบบ คือ

1. ผู้กระทำ (actor)
2. ผู้ได้รับผลกระทบ (recipient)
3. สาธารณชนทั่วไป (public)

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของการมีส่วนร่วมมีหลายระดับตั้งแต่เป็นสมาชิกถึงเป็นผู้นำหรือประธานกรรมการ ดังนี้

1. เป็นสมาชิก
2. เป็นสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม
3. เป็นสมาชิกที่บริจาคเงิน
4. เป็นกรรมการ
5. เป็นประธานกรรมการ
6. สมาชิกผู้นั้นทำอะไรระหว่างประชุม
7. สมาชิกผู้นั้นเล่นบทบาทอะไรในที่ประชุม

Agbayani (1974 อ้างถึงใน กรมการพัฒนาชุมชน, 2529) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 11 ลักษณะ ดังนี้

1. การร่วมประชุม
2. การออกความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ
3. การตีปัญหาให้กระจ่าง

4. การออกเสียงสนับสนุนคัดค้านปัญหา
5. การออกเสียงเลือกตั้ง
6. การบริจาคเงิน
7. การบริจาควัตถุ
8. การช่วยเหลือด้วยแรงงาน
9. การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์ให้ถูกต้อง
10. การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ
11. การทำงานกับตัวนำการเปลี่ยนแปลง

กรมการพัฒนาชุมชน (2529) ได้สรุปลักษณะต่างๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 18 ลักษณะ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงาน
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร
4. มีส่วนร่วมในการออกความเห็นและข้อเสนอแนะ
5. มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
6. มีส่วนร่วมในการหาวิธีในการแก้ปัญหา
7. มีส่วนร่วมในการวางแผน
8. มีส่วนร่วมในการประชุม
9. มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
10. มีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
11. มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือบริหารงาน
12. มีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิก
13. มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ชักชวนหรือประชาสัมพันธ์
14. มีส่วนร่วมในการดำเนินตามกิจกรรมที่วางไว้
15. มีส่วนร่วมในการลงทุน หรือบริจาคเงิน/ทรัพย์สิน
16. มีส่วนร่วมในการออกแรง หรือสละแรงงาน
17. มีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์
18. มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ติดตามหรือประเมินผล

ศิริกาญจน์ โกลสุภ (2542) กล่าวถึงแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนแบบชายขอบ (marginal participation) เป็นลักษณะการร่วมมือหรือการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชนที่มีข้อจำกัดอันทำให้การมีส่วนร่วมไม่เต็มที่ ข้อจำกัดอันนี้อาจเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งรู้สึกว่าคุณเองด้อยอำนาจกว่า หรือมีทรัพยากรเชิงอำนาจ เช่น เป็นผู้มีความรู้น้อยกว่าจึงไม่ทำให้ไม่ปรารถนาเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ นั่นคือ ความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมน้อย

การมีส่วนร่วมของชุมชนแบบชายขอบ เป็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนทั่วไปกับโรงเรียน ซึ่งจะเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมโดยการร่วมงาน หรือให้ความร่วมมือหรือร่วมสนับสนุนโดยอาจจะแสดงความคิดเห็น หรือร่วมกิจกรรมบ้าง แต่ไม่มีการตัดสินใจมอบภาระให้เป็นของฝ่ายโรงเรียน ลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนทั่วไปมีลักษณะในการมาร่วมงาน ให้ความร่วมมือในการประชุม และให้ความสนับสนุนโดยการบริจาคเงิน และสิ่งของ หรือร่วมดำเนินงาน บางครั้งอาจแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการบ้าง แต่ก็ไม่มีน้ำหนักเพราะส่วนมากมักจะคล้อยตามการตัดสินใจของกลุ่มที่มีอำนาจการตัดสินใจมากกว่า เช่น กลุ่มของคณะกรรมการโรงเรียนหรือกลุ่มผู้นำในโรงเรียนที่มีอำนาจการตัดสินใจมากที่สุด ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมน้อย โดยเฉพาะในเรื่องการออกความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะให้โรงเรียนปรับปรุงเรื่องการเรียนการสอนในโรงเรียนเพราะถือว่าหน้าที่ในการจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียนและครู หากผู้ปกครองนักเรียนจะแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะอะไรก็เกรงว่าจะไม่ถูกหลักการของครูหรือของโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมของชุมชน และโรงเรียนแบบเป็นบางส่วน (partial participation) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน เป็นการเข้ามาเกี่ยวข้องกับของประชาชนในชุมชน หรือกิจกรรมการศึกษาในระดับความเข้มข้นมากกว่าแบบชายขอบ กิจกรรมโดยคณะกรรมการโรงเรียนจึงมีความสำคัญ ที่รัฐถือว่านโยบายสำคัญซึ่งสามารถสร้างความชอบธรรมในการจัดการศึกษาของไทย การมีส่วนร่วมแบบบางส่วนนี้จะมีลักษณะที่มีส่วนร่วมแบบร่วมริเริ่มงาน มาร่วมงาน ร่วมให้การสนับสนุนด้วยการบริจาคหรือการร่วมมือในการทำงาน โดยมีบทบาทมากกว่าแบบชายขอบ ได้แก่ กลุ่มของคณะกรรมการโรงเรียนสามารถแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจได้บ้างซึ่งการตัดสินใจนั้นอาจจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงการดำเนินการได้ทั้งหมดก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามการคิดริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ยังคงเริ่มต้นจากฝ่ายโรงเรียน และในการร่วมกิจกรรมสามารถมีส่วนร่วมได้ทุกกิจกรรม ยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน และโรงเรียนแบบสมบูรณ์ (full participation) เป็นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยทั้งสองฝ่ายร่วมกันอย่างเข้มข้นและเท่าเทียมกัน ต่างฝ่ายต่างมี

อิทธิพลต่อกิจกรรมร่วมกัน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมได้เต็มที่ เป็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้นำหลักในชุมชน เช่น เจ้าอาวาส ผู้บริหารโรงเรียน ประธานคณะกรรมการโรงเรียน เป็นกลุ่มที่มีบทบาทในอันที่จะชี้้นำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน เป็นแบบแผนของการมีส่วนร่วม และมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นผู้มีอิทธิพล เพราะมีทรัพยากรทางอำนาจ ทำให้มีบทบาทตามหน้าที่ที่เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน จะเป็นผู้ดำเนินการริเริ่มงาน ผู้คิดงาน ร่วมดำเนินการร่วมสนับสนุน ร่วมงาน ร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมจริงจังทุกขั้นตอน และมีอำนาจในการตัดสินใจได้มากที่สุด

จากแนวคิดของนักศึกษาในเรื่องรูปแบบในการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของการร่วมฟัง ร่วมคิด ร่วมวางแผน ตัดสินใจ ร่วมสนับสนุนส่งเสริมทรัพยากร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ร่วมปฏิบัติ ถ่ายทอดประสบการณ์ และร่วมติดตามประเมินผล

6. ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ได้มีผู้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมออกเป็นหลายๆ แบบด้วยกัน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมจากประสบการณ์ภาคสนามในประเทศไทยว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั้นน่าจะมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท ขั้นตอนนี้เป็นส่วนสำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวชนบทยังไม่สามารถเข้าใจปัญหา และค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยตัวเขาเอง กิจกรรมต่างๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ เพราะชาวชนบทจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น เนื่องจากชาวชนบทเป็นผู้อยู่กับปัญหา และรู้จักปัญหาของตนเองดีที่สุด แต่มนุษย์จะมองปัญหาของเขาได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อมีคนมาช่วยเขาวิเคราะห์ถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหานั้น เจ้าหน้าที่ หรือนักพัฒนานี้เองที่ทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นกระจกเงาผู้คอยสะท้อนภาพ หรือเป็นจิตแพทย์ผู้คอยซักชวนให้ชาวชนบทมองเห็นภาพของปัญหา และวิเคราะห์ปัญหาด้วยตัวเขาเอง

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อไปที่ขาดไม่ได้ เพราะหากเจ้าหน้าที่ หรือนักพัฒนาต้องการแต่ผลงานการพัฒนาวัตถุให้เสร็จสิ้นโดยฉับไว ก็จะดำเนินการวางแผนงานเสียด้วยตนเอง ผลที่ตามมาก็คือ เมื่อขาดเจ้าหน้าที่ชาวชนบทก็จะไม่สามารถดำเนินการวางแผนงานได้ด้วยตนเอง สิ่งนี้อาจเป็นความยากลำบากที่ผลักดันให้เจ้าหน้าที่ หรือนักพัฒนาทำหน้าที่เป็นเพียงเพื่อนของชาวชนบทในการช่วยวางแผน เพราะชาวชนบทโดยทั่วไปมีการ

ศึกษาน้อยแต่ถ้าเราไม่ให้ชาวชนบทได้มีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ โอกาสที่ชาวชนบทจะได้รับการศึกษา และพัฒนาตนเองในการวางแผนดำเนินงานก็จะหมดไป เจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องทำให้ได้ว่าการศึกษาดำเนินตาม ต้องเริ่มความยากง่าย เร็วช้า จากระดับของผู้จะรับการศึกษา มิใช่จากระดับความรู้ความสามารถของผู้ให้การศึกษา

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุน และการปฏิบัติงาน ถึงแม้ว่าชาวชนบทจะยากจน และขาดแคลนทรัพยากร แต่ชาวชนบทก็มีทรัพยากรที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานได้ เพราะจากประสบการณ์การทำงานในชนบทอย่างน้อยชาวชนบทก็มีแรงของตนเองเป็นขั้นต่ำที่สุดที่จะเข้าร่วมได้ และในหลายๆ แห่ง ชาวชนบทสามารถที่จะร่วมลงทุนในกิจกรรมหลายๆ ประเภทได้ การร่วมลงทุน และปฏิบัติงานจะทำให้ชาวชนบทคิดต้นทุนให้กับตัวเอง ในการดำเนินงาน และจะระมัดระวังรักษากิจกรรมที่ทำขึ้นเพราะเขามีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งต่างไปจากสภาพที่การลงทุน และการปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากปัจจัยภายนอก จะมีอะไรเสียหายก็ไม่เดือดร้อนมากนัก และการบำรุงรักษาจะไม่เกิดขึ้น เพราะเมื่อไม่ใช้ของเขา เขาก็จะไม่บำรุงรักษา ไม่รัก และไม่หวงแหน นอกจากนี้การร่วมปฏิบัติงานด้วยตนเองทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และเมื่อเห็นประโยชน์ก็สามารถจะดำเนินกิจกรรมชนิดนั้นด้วยตนเองต่อไปได้

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่งอีกเหมือนกัน เพราะถ้าหากการติดตาม และการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชาวชนบท แต่ดำเนินการโดยบุคคลภายนอก ชาวชนบทย่อมจะไม่ได้ประเมินด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์อย่างไรหรือไม่ การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไปจึงอาจประสบความยากลำบาก เพราะชาวชนบทไม่ได้ประเมินด้วยตนเองให้รู้แจ้งว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร ถึงแม้จะมีผู้โต้แย้งว่าการประเมินที่เที่ยงธรรมที่สุดน่าจะมาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆ แต่ถ้าคิดถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งจะพัฒนาคน การคำนึงถึงความเที่ยงธรรมในแนวคิดของคนภายนอกย่อมไร้ประโยชน์ การผสมผสานระหว่างคนภายนอกกับชาวชนบทน่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากส่วนประกอบของคนนอกที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมจะเป็นชาวชนบทในหมู่บ้านอื่นๆ มาร่วมประเมินด้วยก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ไม่น้อย เพราะนอกจากจะเป็นการเผยแพร่กิจกรรมออกไปแล้วชาวชนบทจะเข้าใจและมองเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ คล้ายคลึงกับชาวชนบทด้วยตนเอง

Shadid et al. (1982 อ้างถึงใน ชูชาติ พวงสมจิตร, 2540) เห็นว่าแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากที่สุด คือ แนวคิดของ โคเฮนและอัทซอพ ซึ่งได้จำแนกขั้นตอน หรือประเภทของการมีส่วนร่วมออกเป็นเรื่องของการตัดสินใจ (decision making) การดำเนินการ

(implementation) ผลประโยชน์ (benefits) และการประเมินผล (evaluation) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบาย และประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้นนอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ และเป็นโทษต่อบุคคล และสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (views) ความชอบ (preferences) และความคาดหวัง (expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

ซูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) ได้จำแนกขั้นตอนในการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้นๆ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน และกำหนดทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่โครงการ โดยการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงานหรือโดยการบริหารและประสานงานตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการที่พวกดำเนินการนั้น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย (formative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของ

โครงการที่กระทำเป็นระยะๆ หรือการประเมินผลรวม (summative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอดของโครงการทั้งหมด

World Health Organization (1979 อ้างถึงใน รจนา สุวรรณภา, 2546) ได้เสนอว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย กระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การวางแผน (planning) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมายกำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผล และประการสำคัญคือการตัดสินใจด้วย

ขั้นที่ 2 การดำเนินกิจกรรม (implementation) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมทางการเงินและการบริหาร

ขั้นที่ 3 การใช้ประโยชน์ (utilization) ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม

ขั้นที่ 4 การได้ประโยชน์ (obtaining benefits) ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวในสังคม หรือวัตถุก็ได้

ฉอาน วุฒิกกรมรักษา (2526) ได้จำแนกการเข้ามามีส่วนร่วมไว้เป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 กำหนดความต้องการ

ขั้นที่ 2 วางแผนการดำเนินงาน

ขั้นที่ 3 ตัดสินใจ

ขั้นที่ 4 ติดตามผลงาน

จากแนวคิดต่างๆ ของการมีส่วนร่วมที่นำเสนอในข้างต้นนั้น พบว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งเป็นประเด็นหลักๆ ได้ 4 ประเด็น คือ 1) มีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่ม/การตัดสินใจ 2) มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน 3) มีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการ และ 4) มีส่วนร่วมในการประเมินผล

7. ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้เกิดการขาดความร่วมมือ

สุพิชญา ธีระกุล (2521) ได้สรุปปัญหา และอุปสรรคที่ทำให้เกิดการขาดความร่วมมือไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ทักษะของผู้ปกครอง (parent attitudes) ผู้ปกครองมีทัศนคติแบบเดิม และประสบการณ์เก่าๆ ที่เคยมีต่อครูและโรงเรียนที่ไม่ส่งเสริมต่อการให้ความร่วมมือกับโรงเรียน เช่น คิดว่าการสอนนั้นเป็นหน้าที่ของครู การไม่ชอบครูเป็นรายบุคคล เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยทำให้ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน

2. ทักษะทัศนคติของครู (teacher attitudes) ครูส่วนมากไม่ชอบพบผู้ปกครอง เพราะกลัวว่าผู้ปกครองจะมาตำหนิเกี่ยวกับการสอน การอบรมเด็ก กลัวการมานั่งดูการสอน การควบคุมชั้น กลัวว่าจะถูกข่มขู่ และต่อว่าเรื่องต่าง ๆ อันเนื่องมาจากเด็ก ดังนั้นครูจึงพยายามหลีกเลี่ยงการพบปะกับผู้ปกครอง

3. การเข้าใจผิด (misunderstanding) ผู้ปกครองเชื่อลูกหลานมากกว่าการหาเหตุผลอันควร ซึ่งบางครั้งทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อกันได้ง่าย ซึ่งผู้บริหารควรเร่งแก้ปัญหาด้วยการมีจดหมายถึงผู้ปกครอง การเชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียน หรือการออกเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียน และผู้ปกครองได้ปรับความเข้าใจ

4. นโยบายของโรงเรียน (school policies) ผู้ปกครองจะไม่ให้ความร่วมมือ ถ้าไม่พอใจนโยบายบางอย่างของโรงเรียน เช่น การไม่อนุญาตให้เด็กออกไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้าน การกักเด็กไว้ทำให้เด็กกลับบ้านหรือเรือไม่ทัน หรือการให้ร่วมกิจกรรมเกินเวลาปกติ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ ผู้บริหารควรอธิบายให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้าใจถึงเหตุผลของโรงเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียนด้วย

5. การให้บริการแก่นักเรียน (pupil welfare service) ผู้ปกครองจะพอใจถ้าทราบว่า โรงเรียนเอาใจใส่ห่วงใยนักเรียน หรือให้บริการอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนวิชาต่าง ๆ เช่น เปิดสอนพิเศษให้เด็กก่อนสอบ พอใจที่บุตรหลานได้ทุนศึกษาต่อ พอใจที่โรงเรียนแก้ปัญหาให้ลูกหลานได้ แต่จะไม่พอใจที่ทราบว่า โรงเรียนไม่เอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร เช่น เด็กได้รับบาดเจ็บจากการเล่นกีฬา เด็กป่วยไข้แล้วทางโรงเรียนไม่เอาใจใส่ เด็กทะเลาะหรือมีเรื่องกันจนถึงขั้นได้รับอันตราย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถ้าโรงเรียนทำได้ดี ก็จะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน แต่ถ้าจัดได้ไม่ดีก็จะเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความสัมพันธ์

8. ชุมชนกับการจัดการศึกษา

โรงเรียนเป็นสถาบันที่ให้ความรู้ รวมทั้งเป็นสถาบันที่ถ่ายทอดขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมให้แก่บุคคลต่าง ๆ ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนก็ได้รับอิทธิพลจากชุมชนต่อการดำเนินงานของโรงเรียน จากเหตุผลเหล่านี้ทำให้โรงเรียนกับชุมชนต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด ในการที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โรงเรียนจึงมีหน้าที่ที่จะต้องสร้างความ

สัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้แนวนโยบายในการดำเนินงานของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจรวมทั้งการเป็นตัวแทนของชุมชนเข้าไปเป็นกรรมการบริหารงานของโรงเรียน ในด้านหลักสูตรและการสอน ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ เป็นต้น (พิสิฐ พิษณานนท์, 2530)

ในอดีตที่ผ่านมาโรงเรียนจะสนับสนุนนโยบาย และดำเนินงานตามผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของรัฐบาลเสมอมา ประชาชนในชุมชนไม่มีโอกาสที่จะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน จึงทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเกิดปัญหาหลายประการ คือ ไม่สามารถขอความร่วมมือจากชุมชนได้ เกิดการโยนความผิดให้แก่กันและกัน ชุมชนไม่สนใจทางด้านการศึกษา ดังนั้น โรงเรียนจึงควรสนองความต้องการของชุมชน (พิสิฐ พิษณานนท์, 2530)

สรุปได้ว่า ทั้งโรงเรียนและชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่จะต้องสัมพันธ์กันตลอดเวลา เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่วางไว้

8.1 ความหมายของชุมชน

พินิจดา จีระชาติ (2542) กล่าวว่า ชุมชนประกอบด้วยกลุ่มคนหรือประชาชนที่ตั้งอยู่เป็นที่เป็นทาง มีขอบเขตอันเดียวกัน มีสถาบันทางสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และการกระทำต่าง ๆ ร่วมกัน

วิริยา สุขวงศ์ (2540) ให้ความหมายของชุมชนว่า กลุ่มคนซึ่งรวมกันอยู่มีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยอาศัยการผูกพันในเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา หรือมีความสนใจที่คล้ายคลึงกัน และใช้ชีวิตอยู่ภายใต้กฎหมายข้อบังคับเดียวกัน

ศิริวัฒน์ นิจนตร (2528 อ้างถึงใน รจนา สุวรรณภา, 2546) กล่าวว่า ชุมชนประกอบด้วยประชาชนจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน มีสถาบันทางสังคมและองค์การทางสังคมที่สามารถสนองความต้องการพื้นฐานของสมาชิกส่วนใหญ่ได้โดยทั่วไปมักจะมีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความรู้สึกนึกคิดประวัติความเป็นมา และสภาพความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน

Dotson (1991 อ้างถึงใน รจนา สุวรรณภา, 2546) ให้ความหมายของชุมชน (community) ว่าเป็นการจัดองค์กรทางสังคมรูปแบบหนึ่งโดยทั่วไปจะให้ความหมายใน 2 ลักษณะ ลักษณะแรก หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่รวมกันตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เช่น ชุมชนบ้าน ชุมชนแออัด เป็นต้น ส่วนลักษณะที่สอง หมายถึง กลุ่มคนที่รวมตัวกัน ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่ง เพื่อทำกิจกรรมบาง

อย่างร่วมกัน โดยมีโครงสร้างและวัตถุประสงค์การดำเนินการของสมาชิกในชุมชนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เช่น ชุมชนนักวิชาการ ชุมชนศาสนา เป็นต้น โดยสมาชิกในชุมชนทั้งสองจะมีความตระหนักในเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน

พิสิฐ พิษณานนท์ (2530) สรุปความหมายของชุมชนไว้ว่า ชุมชนต้องประกอบด้วย 1) มนุษย์ 2) อยู่รวมกัน 3) มีความสนใจและมีแนวโน้มการปฏิบัติเหมือนกัน 4) มีความสัมพันธ์กันภายในชุมชน

ประเวศ วะสี (2537) ได้นิยามคำว่าชุมชน หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มคนที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันอาจเป็นการรวมตัวกันตามพื้นที่หรือไม่ใช่พื้นที่ก็ได้ สมาชิกของชุมชนมีการติดต่อสื่อสารกัน มีความเชื่ออาทรต่อกัน มีการกระทำกิจกรรมร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำและการจัดการ

ในงานวิจัยนี้ได้ให้ความหมายของชุมชน คือ กลุ่มคนที่รวมตัวกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง เพื่อทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน อาจเป็นการรวมตัวกันตามพื้นที่ หรือไม่ใช่พื้นที่ก็ได้ สมาชิกของชุมชนมีการติดต่อสื่อสารกัน มีความเชื่ออาทรต่อกัน มีการกระทำกิจกรรมร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ และการจัดการ

8.2 ประเภทของชุมชน

การแบ่งประเภทของชุมชนมีความแตกต่างกันตามทัศนะของนักวิชาการ อย่างไรก็ตามชุมชนของไทยมีการแบ่งออกตามลักษณะใหญ่ๆ 3 ลักษณะ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2537) โดยลักษณะของชุมชนตามการแบ่งดังกล่าว มีรายละเอียดดังนี้

8.2.1 ลักษณะของชุมชนแบ่งตามการปกครอง (administrative unit) ตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2475 ได้กำหนดให้จัดตั้งท้องที่ต่าง ๆ เป็นหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ สำหรับบางท้องที่ ที่มีความเจริญก็สามารถจัดตั้งเป็นเขตเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร ตามความหนาแน่นของประชากร ยกเว้น เทศบาลตำบลซึ่งพิจารณาจากสภาพความเจริญของท้องถื่น และรายได้ที่ได้รับ สำหรับท้องถื่นที่มีคนอยู่จำนวนมาก แต่ยังไม่ถึงขั้นที่จะจัดตั้งเป็นเทศบาลก็ให้ตั้งเป็นสุขาภิบาล ในส่วนของกรุงเทพมหานครจัดเป็นเอกชนนคร (private city) เป็นชุมชนที่มีการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

8.2.2 ลักษณะของชุมชนแบ่งตามกิจกรรมทางสังคม (social activities) เป็นการแบ่งชุมชนตามวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน ได้แก่ ชุมชนเกษตรกรรม ชุมชนศูนย์การค้า ชุมชนศูนย์กลางขนส่ง และชุมชนเขตอุตสาหกรรม

8.2.3 ลักษณะของชุมชนแบ่งตามความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม (social relation) เป็นการแบ่งชุมชนในแง่ของความสัมพันธ์ทางสังคม และเป็นการมองในทัศนะของนักสังคมวิทยาที่มองลักษณะของชุมชนในด้านความสัมพันธ์ทุกๆ ด้านไม่เพียงแต่เฉพาะการเมือง การปกครอง หรือกิจกรรมทางสังคมเท่านั้น แต่รวมไปถึงความสัมพันธ์ในสถาบันต่างๆ ตลอดจนลักษณะทางนิเวศวิทยาอีกด้วย ลักษณะของชุมชนในลักษณะนี้ ได้แก่ ชุมชนชนบท และชุมชนเมือง

สรุป ประเภทของชุมชนแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1) แบ่งตามลักษณะการปกครอง ได้แก่ ชุมชนหมู่บ้าน ชุมชนสุขาภิบาล ชุมชนเทศบาลตำบล ชุมชนเทศบาลเมือง ชุมชนเทศบาลนคร และชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร 2) การแบ่งตามภารกิจทางสังคม ได้แก่ ชุมชนเกษตรกรรม ชุมชนศูนย์การค้า ชุมชนศูนย์กลางขนส่ง ชุมชนเขตอุตสาหกรรม และชุมชนศูนย์กลางการบริหาร 3) แบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม ได้แก่ ชุมชนชนบท และชุมชนเมือง

9. ความหมายของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สุวัฒน์ มุทเมธา (2524) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ประชาชนให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน โดยการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงกิจการของโรงเรียน ให้การสนับสนุนการเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เป็นกรรมการ เป็นวิทยากรในการเรียนการสอน และให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ประชาสัมพันธ์โรงเรียน นอกจากนี้ยังเป็นการมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับบริการจากโรงเรียน ได้แก่ ด้านสุขภาพ การฝึกอบรมอาชีพ การส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมเพื่อการอ่านออกเขียนได้ กิจกรรมนันทนาการ การรับบริการห้องสมุด การส่งเสริมประชาธิปไตย การใช้อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนเพื่อกิจกรรมของชุมชน

Having hurst (อ้างถึงใน กิตติโชค ห้อยยี่ภู่, 2527) อธิบาย การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การที่ประชาชนเกี่ยวข้องในการบริหารงานโรงเรียน ทั้งเรื่องของงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตรการเรียนการสอน โดยตัดสินใจให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อให้เป็นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

Ottaway (อ้างถึงใน กิตติโชค ห้อยยี่ภู่, 2527) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การที่สมาชิกของกลุ่มมีความสนใจ มีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการศึกษา การทำความเข้าใจ ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง และการมีส่วนร่วมจะนำไปสู่ความร่วมมือในการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์

ไอวาท สุทธนารักษ์ (2528) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น การกำหนดความต้องการทางการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความเป็นจริง และการติดตามประเมินผล

ภิญญา สาทร(2544) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่น่าจะมีต่อโรงเรียนว่าในฐานะที่โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม และเป็นสังคมประชาธิปไตย โรงเรียนจึงควรเป็นของประชาชน จัดการเรียนการสอนโดยการเรียนรู้เห็น และความร่วมมือของประชาชน เพื่อประโยชน์ของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญ เนื่องจากทำให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับกิจการต่างๆ ของโรงเรียน เป็นการสร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยมที่มีต่อโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือเกื้อกูลกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งในด้านการเงิน พัสดุ แรงงาน และกำลังใจส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และให้ประชาชนให้ความสำคัญว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยทุกคนต้องให้ความสนใจ และมีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกัน

อุ้นตา นพคุณ (2544) ซึ่งได้เสนอว่า ประชาชนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาของชุมชน เพราะโรงเรียนไม่เพียงแต่มีหน้าที่รับผิดชอบสอนนักเรียนในโรงเรียนเท่านั้น ยังต้องรับผิดชอบต่อการสอนประชาชนในชุมชนด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการต่างๆ ของโรงเรียนจะทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันต่อโรงเรียน เกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน ทำให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนทั้งในด้านวัสดุ แรงงาน เวลา และปัญหาความเข้าใจ ผิดระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็จะลดลง

กัลยานี ปฏิมาพรเทพ (2544) ได้กล่าวว่า ในการจัดการศึกษานั้น งานการศึกษาของโรงเรียนมีหลายด้านแต่ด้านวิชาการ หรืองานการเรียนการสอนเป็นงานสำคัญที่สุด การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงต้องให้ครู ชุมชน ผู้บริหาร ร่วมกันสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ขึ้น เพื่อนำมาใช้กำหนดธรรมนูญโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในอุดมคติของชุมชน หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับหลักการศึกษามากที่สุด เพราะมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคมที่ใช้หลักสูตร ทั้งนี้ ในการจัดการศึกษาที่ดีที่สุด ควรจัดให้ตามสภาพความเป็นจริง และสอดคล้องกับสภาพของชุมชนในท้องถิ่น โดยนำความรู้ซึ่งเป็นภูมิ

ปัญญาท้องถิ่นในอดีต และความรู้สมัยใหม่ที่มีอยู่ทั่วโลกมาผสมผสานจัดการศึกษา ซึ่งท้องถิ่น
 ความมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยการกำกับดูแลของท้องถิ่น และองค์
 กรกลาง ส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ควรกำหนดนโยบายในเรื่องการส่งเสริมการนำภูมิปัญญาชาว
 บ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสนับสนุนด้านงบประมาณ หรือจัดสรร
 ทรัพยากรทั้งในลักษณะของการเน้นสังคม (society centric) การนิเทศ ติดตามผล ควบคุมกำกับ
 การดำเนินงานด้วย

สมหวัง พิริยานุวัฒน์ (2544) ได้กล่าวถึง แนวทางการจัดการศึกษาให้ถูกต้องสอดคล้อง
 กับรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้กำหนดไว้ในเรื่องการพัฒนาคน การจัดการศึกษา รวมไปถึงการบริหารโรง
 เรียนและท้องถิ่น โดยจะออกมาในรูปพระราชบัญญัติการศึกษา การมีส่วนร่วมทั้งวางแผนดำเนิน
 งานและรับผล ในการรับผลและการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบในวงการศึกษา เพื่อให้ประชาชน
 มีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์ แม้จะมีคนที่วิพากษ์วิจารณ์น้อย เพราะเป็นเรื่องใหญ่ที่ประชาชน
 ยังไม่พร้อมที่จะให้การวิพากษ์วิจารณ์ก็ตาม อย่างไรก็ดี การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนใน
 ส่วนที่ดี และไม่ดีเป็นเรื่องสำคัญและเป็นประโยชน์เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงต่อไปนอกจากนี้

วันเพ็ญ อำนาง (2544, อ้างถึงใน ผดุงพร ธรรมดา, 2545) ได้ให้ความหมายของการมี
 ส่วนร่วมทางการศึกษาไว้ว่า คือ การที่ประชาชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน
 ทั้งในเรื่องงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตรการเรียนการสอน ได้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนโดยการ
 ตัดสินใจ การสนับสนุน ช่วยเหลือ ร่วมมือให้การบริหารโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือ
 อาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนทางการศึกษานั้น เป็นการใช้ออกัสรวมกันของประชา
 ชนโดยเฉพาะผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ร่วมกับบุคลากรใน
 โรงเรียนทั้งที่เป็นผู้บริหาร และผู้สอน ในการดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่อยู่
 ในชุมชนของตนเองในทุกๆ ด้าน ให้ปรากฏผลตามที่ได้วางแผนร่วมกัน

พิณสุตา ศิริรังศรี และสมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2541) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม
 ในการจัดการศึกษา หมายถึง การเข้ามามีสิทธิ และมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิด
 เห็น การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนจนความต้องการ หรือความมุ่งหวังในการ
 พัฒนาการศึกษา เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบาย และการวางแผนการศึกษา ดำเนินกิจกรรม
 การจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่นตาม
 บทบาทหน้าที่

พูลศรี ไม้ทอง (2543) สรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การรวมกันของบุคคลต่างๆ ทั้งประชา
 ชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ที่ร่วมดำเนินการ ร่วมฟัง ร่วมคิด ร่วมออกความคิดเห็น ร่วมสำรวจปัญหา

ร่วมลงทุน ร่วมรับผลประโยชน์ ตัดสินใจ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินงาน และร่วมแก้ไขปัญหาในชุมชนของตน

จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา” หมายถึง การที่ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาภาคบังคับ ทั้งที่เป็นข้อกำหนดระเบียบ และวิธีการจัดการในสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารงานทั่วไป

จากข้างต้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์ลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมในการศึกษา ตามตารางที่ 2.1

จากตารางที่ 2.1 สามารถจำแนกตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา มีทั้งหมด 14 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารทั่วไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านวิชาการ มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายหรือหลักสูตรของโรงเรียน วางแผนกิจกรรมเสริม สนับสนุนสื่อการเรียนการสอน ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลของโรงเรียน
2. ด้านงบประมาณ มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ กำหนดแนวทางแสวงหาเงินทุน ร่วมกำหนดแผนการใช้เงินของโรงเรียน จัดตั้งกองทุนให้นักเรียนยืมเรียน และพัฒนาสถานศึกษา
3. ด้านบุคลากร มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานบุคลากร ร่วมเสนอแนะ และแก้ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร
4. ด้านบริหารทั่วไป มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ร่วมพัฒนาอาคารและสถานที่ สนับสนุนกิจการนักเรียน ร่วมเป็นวิทยากร เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน รับประโยชน์จากสถานศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1 ตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี

ตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา	นักการศึกษาปี							
	สุวัฒน์, 2524	โอวาท, 2528	ภิญโญ, 2544	อุณา, 2544	กัลยาณี, 2544	สมหวัง, 2544	พิณสุดา, 2541	พุดศรี, 2541
1. การกำหนดเป้าหมาย หรือหลักสูตรของโรงเรียน		X			X	X	X	X
2. วางแผนกิจกรรมเสริม		X		X	X	X	X	X
3. สนับสนุนสื่อการเรียนการสอน	X		X	X			X	X
4. ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลของโรงเรียน	X			X				X
5. กำหนดแนวทางแสวงหาเงินทุน	X		X	X				X
6. ร่วมกำหนดแผนการใช้เงินของโรงเรียน					X	X	X	X
7. จัดตั้งกองทุนให้นักเรียนยืมเรียน และพัฒนาสถานศึกษา	X		X	X				
8. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานบุคลากร		X		X	X	X	X	X
9. ร่วมเสนอแนะ และแก้ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร					X	X		X
10. ร่วมพัฒนาอาคารและสถานที่	X			X				X
11. สนับสนุนกิจการนักเรียน	X			X			X	
12. ร่วมเป็นวิทยากร	X			X	X			
13. เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน			X	X				
14. รับประโยชน์จากสถานศึกษา				X				

10. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนในต่างประเทศ

10.1 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกา (นิรนาม, 2543 อ้างถึงใน สำเนา เลียบมา, 2544) ได้สร้างวิสัยทัศน์หลัก 8 ประการ เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา วิสัยทัศน์ประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนในระบบการศึกษา โดยมีรูปแบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะเป็นพ่อแม่
2. การสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน
3. งานอาสาสมัครเพื่อการศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน
4. การจัดระบบการเรียนการสอนที่บ้าน คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่เอื้อต่อ

กระบวนการเรียนรู้ของเด็ก

5. การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน โดยเฉพาะการเข้ามาร่วมคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาต่าง ๆ

6. การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

James Epstein (2543 อ้างถึงใน สำเนา เลียบมา, 2544) นักวิชาการด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ ในสหรัฐอเมริกาชี้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กในโรงเรียนนั้นสามารถทำได้ 2 รูปแบบ คือ การเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน และการเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการ

การเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน

1. ผู้ปกครองในฐานะแขกของโรงเรียน หรือผู้สังเกตการณ์ มีกิจกรรมหลายอย่างที่โรงเรียนสามารถจัดเพื่อนำผู้ปกครองเข้ามาโรงเรียน วิธีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เช่น

- 1.1 สนับสนุนการเข้ามาเยี่ยมเยียน หรือเข้าสังเกตการณ์ในห้องเรียน

1.2 จัดตั้งศูนย์ทรัพยากรผู้ปกครองประจำโรงเรียน เป็นที่สำหรับผู้ปกครองได้ผ่อนคลายพบปะกัน

- 1.3 ดำเนินการให้มีประชุมปฏิบัติการในหัวข้อต่าง ๆ

2. ผู้ปกครองในฐานะอาสาสมัครบุคลากรของโรงเรียน โรงเรียนคัดเลือก และฝึกอบรมอาสาสมัครเพื่อช่วยครูในชั้นเรียน และในกิจกรรมอื่น ๆ โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเข้าเป็นอาสาสมัครของผู้ปกครอง ดังเช่น

2.1 พัฒนาโครงการผู้ปกครองอาสาสมัครขึ้นในโรงเรียนทำการสรรหา และจัดการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมพอเพียง

2.2 สนับสนุนผู้ปกครองให้แบ่งปันทักษะ และความชำนาญแก่โรงเรียน

2.3 สร้างโอกาสให้ผู้ปกครองอาสาสมัครได้เข้าช่วยเหลือในฐานะครูพิเศษผู้ช่วยสอน และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ

2.4 จัดให้มีการสำรวจประเมิน และเก็บข้อมูลความพร้อมในการเข้าช่วยเหลือกิจกรรมโรงเรียนของผู้ปกครอง

การเข้ามีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาในรูปแบบคณะกรรมการ หรือในรูปแบบอื่นที่คล้ายกันทำหน้าที่สอดส่อง ดูแล ร่วมตัดสินใจ และวางแผนการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร และวางแผนทางของโรงเรียน เป็นต้นว่า

1. เชิญผู้ปกครอง และชุมชนเข้าร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และภารกิจของโรงเรียน

2. คอยแจ้งข่าวเกี่ยวกับตำแหน่งว่าง หรือโอกาสในการเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการโรงเรียนชุดต่าง ๆ แก่ผู้ปกครอง และคนในชุมชน

3. จัดตั้งสภาผู้ปกครอง หรือสมาคมผู้ปกครอง และครูขึ้น มีหน้าที่ให้คำปรึกษาช่วยเหลือทางวิชาการด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียนตามความเหมาะสม

4. จัดเตรียมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเป็นผู้นำ การทำงานเป็นกลุ่ม และทักษะการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

5. ให้อำนาจสภาผู้ปกครองหรือ สมาคมผู้ปกครอง และครู ในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานตามนโยบายของโรงเรียน ตรวจสอบการพัฒนาการความก้าวหน้าของนักเรียน และดำเนินการตรวจสอบหลักสูตรการเรียนรู้อันเป็นระยะ ๆ เป็นต้น

10.2 แคนาดา

การศึกษาการจัดการศึกษาของรัฐแคนาดา (วิเชียร แก้วงาม, 2542) พบว่า การศึกษาของรัฐแคนาดาเป็นแบบสหศึกษา และไม่เสียค่าใช้จ่ายจนถึงโรงเรียนมัธยมศึกษา กฎหมายกำหนดให้นักเรียนต้องเข้าโรงเรียนตั้งแต่อายุ 6 หรือ 7 ปี จนถึง 15 ปี หรือ 16 ปี ในควิเบกได้มีการขยายการศึกษาแบบให้เปล่า เพื่อให้ครอบคลุมถึงการเข้าเรียนในวิทยาลัยสายสามัญและอาชีวะ ซึ่งเก็บเฉพาะค่าลงทะเบียนในระดับต่ำสุด นักศึกษาจะจ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาสำหรับการศึกษาหลังมัธยมศึกษาในรูปแบบอื่นๆ

แคนาดาไม่มีระบบการศึกษาที่เป็นของรัฐบาลกลาง รัฐธรรมนูญมอบอำนาจความรับผิดชอบเฉพาะสำหรับการศึกษาให้แก่จังหวัดต่าง ๆ กระทรวงการศึกษาของจังหวัด ซึ่งบริหารโดยรัฐมนตรีที่ได้รับการเลือกตั้ง จะกำหนดมาตรฐานการศึกษาวางกรอบหลักสูตรและให้เงินอุดหนุนแก่สถานศึกษา

คณะกรรมการโรงเรียนที่ได้รับการเลือกตั้งในท้องถิ่น หรือคณะกรรมการได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบด้านการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาจะกำหนดงบประมาณท้องถิ่น การว่าจ้าง การเจรจากับครู และจัดหลักสูตรการศึกษาภายในกรอบนโยบายจังหวัด

จุดเด่นของการจัดการศึกษาของแคนาดา คือ

1. การปฏิรูปหลักสูตรเน้นมาตรฐาน รับผิดชอบต่อผลที่สังคมต้องการ (accountability) ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและรายงานการจัดการศึกษาสู่สาธารณชน
2. การจัดการศึกษา เน้นให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมจัด (partnership) ระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนกับองค์กรในชุมชนและเอกชน
3. เพิ่มงบประมาณทางการศึกษา ลดจำนวนผู้เรียนแต่ละห้อง ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ (hi-tech) ช่วยในการเรียนการสอน เชื่อมโยงเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าห้องเรียน
4. ใช้การศึกษาเตรียมผู้เรียนเข้าสู่งานอาชีพเข้าใจโลกของการทำงาน เน้นการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะอาชีพที่ตรงกับสถานประกอบการในชุมชน

10.3 สหราชอาณาจักร

ระบบบริหารการศึกษาในสหราชอาณาจักร (นิรนาม, 2543 อ้างถึงใน สำเนา เลียบมา, 2544) แบ่งออกเป็น 3 ระบบ คือ อังกฤษกับเวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ และสกอตแลนด์ มีลักษณะเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น และสถานศึกษา จึงไม่มีโครงสร้างการบริหารการศึกษาในระดับภูมิภาค

โครงสร้างการบริหารการศึกษา ในระดับท้องถิ่นของสหราชอาณาจักรอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรระดับท้องถิ่น ซึ่งแต่ละแห่งจะมีคณะกรรมการการศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนจากกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่น รวมทั้งผู้ประกอบการ และกลุ่มธุรกิจเอกชน โดยองค์กรท้องถิ่นจะจัดให้มีผู้อำนวยการศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการระดับท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาในโรงเรียน การศึกษาต่อเนื่อง และการอุดมศึกษา

การบริหารสถานศึกษาทุกระดับมีคณะกรรมการบริหารของสถานศึกษารับผิดชอบในการให้คำปรึกษา และตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร การควบคุมคุณภาพ และการบริหารงานทั่วไป

กระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา เป็นการกระจายจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น สถานศึกษา และแบ่งความรับผิดชอบระหว่าง รัฐบาล องค์กรปกครองท้องถิ่น สถานศึกษา ชุมชน และครู ทั้งด้านการบริหารทั่วไป การบริหารงบประมาณ และการบริหารวิชาการ รายละเอียดดังนี้

1. การบริหารทั่วไป ระดับท้องถิ่นองค์กรบริหารระดับท้องถิ่นมีคณะกรรมการการศึกษาทำหน้าที่ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ให้บริการคำปรึกษา และแนวทางในการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษาในเขตรับผิดชอบ
2. การบริหารงบประมาณ องค์กรบริหารท้องถิ่นรับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียน ประกอบด้วยงบประมาณที่เป็นเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง และรายได้ส่วนท้องถิ่น โดยให้โรงเรียนรับผิดชอบในการบริหารงบประมาณของตนเอง
3. การบริหารงานวิชาการ รัฐบาล จัดให้มีหลักสูตรแห่งชาติเป็นแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียน สถานศึกษาทุกระดับมีหน้าที่ประเมินตนเองโดยเฉพาะกรรมการบริหารสถานศึกษา

ศึกษา ครูใหญ่มีหน้าที่ประเมินการจัดองค์กร มาตรฐานการศึกษา และรายงานผลต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน องค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นและผู้ปกครอง

จุดเด่นการบริหารการศึกษาในสหราชอาณาจักร คือ การมีส่วนร่วมจากทุกส่วนของสังคมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชน ท้องถิ่น เอกชน และผู้ปกครอง โดยมีผู้แทนจากกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมร่วมเป็นกรรมการในการบริหารการศึกษาทุกระดับ

10.4 ฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการปฏิรูปการศึกษา (นิรนาม, 2543 อ้างถึงใน สำเนา เลียบมา, 2544) มีการกระจายอำนาจอย่างจริงจังมาตั้งแต่ พ.ศ. 2525 โดยให้จังหวัด เทศบาล และสถานศึกษาสามารถมีอิสระจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสมตามสภาพของแต่ละแห่ง

บทบาทที่สำคัญของส่วนกลางมี 4 ประการ คือ

1. สร้างแนวคิด และวางนโยบาย
2. ประเมินผล
3. ควบคุม และประสานงาน
4. ส่งเสริม และกระตุ้น

การจัดการบริหารการศึกษาท้องถิ่น

ระดับจังหวัด มีสภาจังหวัดเป็นองค์กรการบริหารทั่วไป และดูแลเรื่องการศึกษา รับผิดชอบในการก่อสร้าง ต่อเติม ดูแลสถานศึกษาระดับมัธยมต้น และจัดรถบริการรับ-ส่ง นักเรียนในเขตจังหวัดของตน

ระดับตำบลหรือเทศบาล สภาเทศบาลเป็นผู้ก่อตั้งสถานศึกษา และบริหารงบประมาณสถานศึกษาเหล่านั้น

ระดับสถานศึกษา โรงเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีอิสรภาพในการบริหารสถานศึกษาของตนได้ในการเรียนการสอน และการบริหารงานทั่วไป มีสภาบริหารที่มีหัวหน้าสถานศึกษาเป็นประธาน มีสมาชิกจากองค์กรท้องถิ่นต่างๆ ผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถานศึกษา ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินการบริหารสถานศึกษา กำหนดแนวทางการศึกษา และวางหลักการอื่น ๆ

10.5 สาธารณรัฐเกาหลี

สาธารณรัฐเกาหลี (นิรนาม, 2543 อ้างถึงใน สำเนา เลียบมา, 2544) เป็นอีกประเทศหนึ่ง ที่ตระหนักถึงความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษ ที่ 21 โดยประกาศแนวความคิดในการปฏิรูปประเทศตามแผนที่ ชื่อว่า SEGYEHWHA PLAN หรือ แผนการปฏิรูปให้เป็นที่ไปตามโลก เน้นปฏิรูปการศึกษาให้เป็นกลไกสำคัญของการปฏิรูปเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

โครงสร้างการบริหารการศึกษา แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. โครงสร้างการบริหารหลัก เน้นการกระจายอำนาจมีกระทรวงศึกษาทำหน้าที่ กำกับดูแลจัดการศึกษาทุกระดับกระจายอำนาจไปสู่สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น และโรงเรียน
2. โครงสร้างบริหารหลัก เน้นส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา จัดในรูปแบบคณะกรรมการ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันให้คำปรึกษา และชี้แนวทางจัดการศึกษารูปแบบ ใหม่

เราจึงเห็นความเชื่อมโยงของระบบการศึกษาที่มีลักษณะกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น โดย ยึดให้โรงเรียนเป็นฐานสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา พร้อมมีองค์กรภายนอกทำหน้าที่สนับสนุน และดำเนินการประเมิน

สำหรับแหล่งเงินงบประมาณการศึกษามาจาก 4 แหล่ง คือ รัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น เอกชน เจ้าของกิจการหรือกองทุนนิติบุคคล และผู้ปกครอง

10.6 ญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทุกด้าน และยอมรับกันว่า ประชากรของประเทศญี่ปุ่นมีประสิทธิภาพสูงทั้งการเรียนรู้ส่วนตัว และการทำงานกลุ่ม โดยเฉพาะเรื่องชาตินิยม การที่ประเทศญี่ปุ่นมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ประสบความสำเร็จสูงเช่นนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 1 ใน 4 คือ การพัฒนาการศึกษาที่เน้นเชิงงบประมาณควบคู่กับคุณภาพ (ซลลดา จิตติวัฒน์ พงศ์, 2537) กล่าวคือ

1. วางรากฐานการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นอันดับแรกจึงได้สร้างโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมาก เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนมากที่สุด
2. ระบบการศึกษา และเนื้อหา จัดให้อยู่ในรูปแบบที่หวังผลเชิงปฏิบัติ และปฏิบัติได้

(practical and approach)

3. การปลูกฝังค่านิยมที่อุทิศตนต่อสังคม และต่อชาติ

4. กระจายอำนาจให้โรงเรียนเป็นอิสระ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมตัดสินใจ สถานศึกษาอยู่ในความดูแลของเทศบาล และคณะกรรมการการศึกษาในพื้นที่จ้างครูที่ครบเกษียณอายุช่วยโรงเรียนในพื้นที่

ชลลดา จิตติวัฒน์พงศ์ (2537) ได้ทำการวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์กลุ่มคนต่าง ๆ ได้สรุปการกระจายอำนาจทางการศึกษาของญี่ปุ่นไว้ดังนี้

1. โครงสร้างองค์การบริหารการศึกษา มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา 3 ระดับ คือ รัฐบาลระดับชาติ รัฐบาลระดับจังหวัด และรัฐบาลท้องถิ่นระดับต่ำกว่าจังหวัดได้แก่ ระดับนคร ระดับเมือง ระดับหมู่บ้าน มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบหลักคือ โรงเรียนการศึกษาภาคบังคับทั้งระดับประถม และมัธยมต้น

2. โครงสร้างองค์การบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่นจัดทำในรูปของคณะกรรมการการศึกษา (Board of Education ใช้ย่อว่า BOE) มี 2 ระดับ คือ คณะกรรมการศึกษาระดับจังหวัด (Prefectural BOE ใช้ย่อว่า PBOE) และคณะกรรมการศึกษาระดับนคร เมือง และหมู่บ้าน (Municipal BOE ใช้ย่อว่า MBOE)

3. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาของท้องถิ่นระดับต่ำกว่าจังหวัดคือ

1) บริหาร และจัดการสถานศึกษา ที่อยู่ในความดูแลของท้องถิ่นระดับต่ำกว่าจังหวัด คือ ประถม และมัธยมต้น

2) ดำเนินการ และสนับสนุนกิจกรรม เกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน พลศึกษาและการกีฬา ส่งเสริมวัฒนธรรมและอนุรักษ์วัฒนธรรม และการประสานงานร่วมกับองค์การยูเนสโก

3) ปรับตำราเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับให้ใช้ได้เหมาะสมกับท้องถิ่น

4. ด้านงบประมาณทางการศึกษา ส่วนกลางยังคงคุมอำนาจการบริหารงบประมาณการจัดการศึกษาของท้องถิ่นหลายอย่าง

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนในต่างประเทศ พบว่า ในต่างประเทศนั้น มีการกระจายอำนาจให้กับชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

11. ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

นักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพของชุมชน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ที่แสดงให้เห็นว่าประสบความสำเร็จจากการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Schine (1998) ได้ระบุถึงสภาพโรงเรียน และสภาพของผู้ปกครองที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากกระบวนการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง

ในส่วนของโรงเรียนนั้นมุ่งให้เกิดสภาพ 3 ประการ คือ

1. โรงเรียนมีการแสวงหาแนวทางในการตอบสนองความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนอย่างหลากหลาย
2. โรงเรียนได้มีการจัดเตรียมข้อมูล สารสนเทศที่ถูกต้องเหมาะสม และเพียงพอสำหรับผู้ปกครอง
3. โรงเรียนมีการแบ่งปันภาระความผูกพันในการส่งเสริมความเจริญของงานของเด็กร่วมกับผู้ปกครอง

และในส่วนของผู้ปกครองเองก็มุ่งหวังให้เกิดสภาพ 3 ประการ คือ

1. ผู้ปกครองมีการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน
2. ผู้ปกครองมีการจัดเตรียมข้อมูล สารสนเทศที่ถูกต้องเหมาะสม และเพียงพอสำหรับโรงเรียน
3. ผู้ปกครองมีการร่วมมือร่วพลังกับโรงเรียน และชุมชนในการพัฒนาสังคมและชุมชน

Waller & Waller (1998) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาผู้เรียนโดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ

1. ด้านสภาพบรรยากาศของโรงเรียนที่มีความปลอดภัย ครูและนักเรียนมีความสุขในการเรียนและทำงาน ครูทุกคนให้การต้อนรับผู้ที่เข้ามาติดต่อด้วยความเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส
2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ผู้ปกครองนักเรียนทุกคนรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญต่อครูและนักเรียน สามารถให้ความช่วยเหลือในการจัดการศึกษาได้ และรู้สึกว่าคุณทุกคนในโรงเรียนยินดีต้อนรับตนตลอดเวลา
3. โรงเรียนมีการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนและผู้ปกครองทั้งในและนอกโรงเรียน โดยการเตรียมข้อมูลสำหรับผู้ปกครอง และวางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนควบคู่กับการเรียนการสอนในห้องเรียน

4. เกิดสภาพการณ์ในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ตลอดเวลาทั้งในโรงเรียน ในชุมชน และที่บ้าน ทั้งในและนอกเวลาเรียน เมื่ออยู่นอกโรงเรียนผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน ได้ทำหน้าที่แทนครู

5. การจัดระบบ และการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนตรงกันกับครู ทำให้การปฏิบัติ หรือการให้คำแนะนำมีความสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

6. การตระหนักเกี่ยวกับสภาพแห่งความสำเร็จของนักเรียนที่จะต้องเกิดจากกระบวนการ เสริมแรงหรือการให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ และคณะทำงานจะต้องกำหนดแนวทางดำเนินการ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จอย่างสอดคล้องกัน

7. การเชื่อมโยงระหว่างบ้านกับโรงเรียนเป็นไปอย่างเข้มแข็งโดยผู้ปกครองแสดงบทบาท เป็น active part ในการจัดการเรียนรู้ผู้ปกครองมีความมั่นใจว่าปัญหาทุกอย่างจะได้รับความร่วมมือ และช่วยเหลือจากโรงเรียนการประชุมพบปะระหว่างผู้ปกครองกับครูเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ และนักเรียนได้รับการติดตามพฤติกรรม หรือความเจริญก้าวหน้าตลอดเวลา

Raffaele & Knoff (1999) ทำการศึกษาเกี่ยวกับผู้ปกครองที่มีประวัติไม่เคยเข้ามามีส่วน ร่วมหรือมีบทบาทในระบบการจัดการศึกษา ได้กล่าวถึงสภาพโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในการร่วม มือจัดการศึกษากับผู้ปกครองว่าจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. ครูมีการพัฒนาความรู้ความสามารถ และประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน
2. ครูมีการปรับปรุงหลักสูตร และการใช้เทคโนโลยีให้สามารถตอบสนองความต้องการ ความสนใจของนักเรียนและผู้ปกครองได้อย่างทั่วถึง
3. โรงเรียนมีการปรับปรุงบรรยากาศให้มีความสะดวก ปลอดภัย และต้อนรับผู้เข้ามา เยือน
4. กระบวนการติดตาม และประเมินนักเรียนทั้งในระหว่างเรียน และระยะสิ้นสุดการเรียน มีความเป็นปัจจุบัน ทันเหตุการณ์
5. โรงเรียนมีการระดมทรัพยากร และความรู้ความสามารถจากบุคคลหลายฝ่ายเข้ามา ช่วยในการจัดการศึกษา และแก้ปัญหาของนักเรียน

National PTA (1996 อ้างถึงใน Turner, 2000) ได้สรุปความมุ่งหวังที่ผู้ปกครองนักเรียน ต้องการได้รับจากครูผ่านกระบวนการเกี่ยวข้องของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียน ไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. ครูช่วยทำให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถ และบทบาทของตน

2. ครูช่วยทำให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจถึงความต้องการ ความสนใจ และความสามารถพิเศษต่างๆ ของเด็ก

3. ครูมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง และเปิดเผย
4. ครูมอบหมายการบ้านให้เด็กอย่างเหมาะสม และมีความหมาย
5. ครูมีการพัฒนามาตรฐานทางวิชาการ
6. ครูแสดงให้เห็นถึงความใฝ่รู้ และอุทิศตนเพื่อการทำงาน
7. ครูมีการพัฒนามาตรฐานทางวิชาการ
8. ครูส่งเสริมให้เกิดระเบียบวินัยอย่างเหมาะสม และทางบวก
9. ครูกระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง
10. ครูช่วยแนะนำ และกำหนดแนวทางในการแสดงออกของผู้ปกครองต่อเด็ก

Turner (2000) ได้เสนอแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะโรงเรียนที่มีการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนอย่างเข้มแข็งว่าจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน
2. มีการออกแบบหรือกำหนดแนวทางการเข้าถึงผู้ปกครองทั้งหมดทุกระดับ ไม่เจาะจงเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
3. ผู้บริหารในทุกระดับให้การสนับสนุนกิจกรรมการเกี่ยวข้องของผู้ปกครอง
4. มีการฝึกอบรมวิธีการปฏิบัติให้กับครู และผู้ปกครอง
5. มีการติดต่อสื่อสารแบบสองทางระหว่างครูกับผู้ปกครอง และการติดต่อประสานงานต้องเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ
6. มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการดำเนินงานกับโครงการอื่นๆ ของโรงเรียน และชุมชน
7. มีกิจกรรมการประเมินการปฏิบัติงานในทุกชั้นตอน และนำผลจากการประเมินมาใช้ปรับปรุงการดำเนินการจนเป็นกิจกรรมปกติ

รัตนพร ไกรถาวร (2545) ได้เสนอตัวบ่งชี้รวมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

1. โรงเรียนมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
2. นักเรียนมีความรู้เรื่องอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพได้
3. โรงเรียนดำเนินงานได้ตามแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการประจำปี
4. บรรยากาศของสถานศึกษาเอื้อต่อการเรียนรู้

5. กรรมการสถานศึกษาได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ความสามารถในการทำงานเป็น
ทีม

6. โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

7. โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน

8. กรรมการสถานศึกษาได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ความสามารถในการบริหารโรง
เรียน

9. โรงเรียนมีธรรมนูญที่ชัดเจนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนได้ตามสภาพจริง

10. ชุมชนดำรงไว้ซึ่งจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม

11. โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่สนองต่อความต้องการของชุมชน

12. โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่สนองต่อผู้เรียนที่หลากหลาย

13. โรงเรียนมีคณะกรรมการช่วยปฏิบัติงานที่เหมาะสม

14. โรงเรียนมีแผนปฏิบัติงานประจำปีสอดคล้องกับธรรมนูญโรงเรียน

15. โรงเรียนมีรายงานผลการดำเนินงานประจำปี

16. โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

17. เด็กในเขตบริการทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง

จากแนวคิดและการศึกษาของนักการศึกษาหลายท่านที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำเอา
แนวคิด ข้อค้นพบที่ได้มาทำการสังเคราะห์เพื่อหาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาของชุมชน ซึ่งนำเสนอได้ดังตารางที่ 2.2

จากตารางที่ 2.2 พบว่า ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีทั้ง
หมด 19 ตัวบ่งชี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.2 ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ชื่อผู้วิจัย/ปีที่ทำ				
	Schine, 1998	Waller & Waller, 1998	Raffaele & Knoff, 1999	Turner, 2000	รัตนพร, 2545
1. โรงเรียนมีการจัดเตรียมข้อมูล สารสนเทศที่ถูกต้องและเพียงพอ	X	X			
2. โรงเรียนมีแนวทางในการตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนหลากหลาย	X				X
3. บรรยากาศในโรงเรียนปลอดภัย นักเรียนมีความสุขในการเรียน ครูมีความสุขในการทำงาน เชื้อต่อการจัดการเรียนการสอน		X	X		X
4. จัดกิจกรรมเรียนรู้นอกห้องเรียน, กิจกรรมเสริมหลักสูตร		X			X
5. นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาที่โรงเรียน ชุมชน และที่บ้าน		X			
6. การเชื่อมโยงระหว่างบ้านและโรงเรียนเป็นไปอย่างเข้มแข็ง		X			
7. นักเรียนได้รับการติดตามพฤติกรรม		X			
8. ครูมีเทคโนโลยีใหม่ๆ มีอุปกรณ์การสอนอย่างเพียงพอ			X		X
9. มีกระบวนการติดตาม และประเมินนักเรียน			X		
10. มีการระดมทรัพยากรบุคคลในการแก้ปัญหา โรงเรียนมีคณะกรรมการทำงานอย่างเหมาะสม			X		X
11. มีการฝึกอบรมวิธีการปฏิบัติให้กับครู และผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา				X	X
12. มีการติดต่อแบบสองทาง				X	
13. มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการดำเนินงาน กับโครงการอื่นๆ ในชุมชน				X	
14. มีการประเมินการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินมาปรับปรุง				X	
15. นักเรียนมีความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น และอาชีพ					X
16. โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่สนองตอบความต้องการของชุมชน					X
17. โรงเรียนมีแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับธรรมนูญโรงเรียน					X
18. โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน					X
19. โรงเรียนมีผลการดำเนินงานประจำปี					X

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ชูชาติ พวงสมจิตร (2540) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร ศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษา และชุมชนที่แวดล้อมโรงเรียน ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ

1. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีอุตสาหกรรมเป็นแกนหลัก และสถานะในช่วงที่เศรษฐกิจดี 2) ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองท้องถิ่น กระตุ้นให้นักการเมืองท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน และ 3) ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม ได้แก่ ลักษณะพื้นฐานของคนไทย

2. กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ความศรัทธา ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความเป็นห่วงสวัสดิภาพของบุตรหลาน ความเกี่ยวข้องผูกพันกับโรงเรียน สถานภาพของคนในชุมชน ความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียน ลักษณะนิสัยพื้นฐานของคนในชุมชน เครือข่ายของชุมชน ผู้นำชุมชน ความพร้อมของคนในชุมชน การเห็นแก่ความสำคัญของตนเอง และการเห็นความเจริญของส่วนรวม

3. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารรุ่นก่อนสร้างสมศรัทธาไว้ให้ ผู้บริหาร และครูมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ผู้บริหารและครูให้เกียรติ และให้กำลังใจแก่ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถดี ผู้บริหารและครูประพฤติตนดี ครูรัก ผู้กพัน และรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน โรงเรียนมีครูเก่าแก่หรือศิษย์เก่าอยู่ในโรงเรียน ครูสนใจเด็ก สอนดี และมีความสามัคคี 2) ปัจจัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเป็นผู้เข้าไปขอความร่วมมือจากชุมชน สร้างระบบที่เอื้อให้ชุมชนมีส่วนร่วม ให้ความเอื้อเพื่อแก่ชุมชน และสร้างความมั่นใจให้ชุมชน 3) ปัจจัยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมีแผนงานที่ดีมีความน่าเชื่อถือเรื่องการเงินและการพัฒนาที่ดี 4) ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน ความเป็นโรงเรียนของชุมชน ชื่อของโรงเรียน และการที่โรงเรียนเป็นแหล่งสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัย คือ

1. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ โครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมที่ทำให้คนในชุมชนไม่มีเวลาว่าง สถานะในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิต และระบบมาตรฐานสินค้า 2) ปัจจัยด้านการ

เมืองการปกครอง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครองในท้องถิ่น ก่อให้เกิดความแตกแยกในชุมชน และระบบของการบรรจุการแต่งตั้งข้าราชการครูไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ความเสื่อมศรัทธา ความไม่ผูกพันกับชุมชนการไม่มีเวลาว่าง การขาดความสัมพันธ์อันดีกับโรงเรียน และความขัดสนส่วนบุคคล

3. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร และครูรุ่นปัจจุบันขาดความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน บุคลากรในฝ่ายบริหารไม่ให้ความสำคัญกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารไม่อยู่บริหารโรงเรียน จำนวนครูที่ช่วยเหลือโรงเรียนไม่ได้ทำงานโดยไม่ปรึกษาหารือ และไม่เร่งแก้ปัญหาความขัดแย้งกับชุมชน ครูมีทัศนคติที่ไม่เหมาะสม ถูกต้องต่อชาวบ้าน ประพฤติตนไม่เหมาะสม และกีดกันการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชน 2) วิธีปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ ความเอาใจใส่ต่อนักเรียนน้อยลง โรงเรียนทำให้ประชาชนเดือดร้อน ยกเลิกสิทธิพิเศษของผู้มีอุปการะต่อโรงเรียน แต่งตั้งผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาทำงานกับชุมชนไม่เหมาะสม ไม่ตอบสนองชุมชน ไม่กำหนดบทบาทที่เหมาะสมให้แก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม 3) ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ ความโดดเด่นด้านวิชาการของโรงเรียนลดลง การขาดบุคลากรที่จะเชื่อมโยงกับชุมชนและการขาดทีมงานที่ดี

โอวาท สุทธานารักษ์ (2540) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาที่ไม่กระจายอำนาจ กรณีศึกษาภาคกลาง เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาจะบังเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสามารถสร้างเงื่อนไขที่มีลักษณะสากลขึ้นมาในสถานศึกษา และชุมชนที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่ เงื่อนไขสากลดังกล่าว ได้แก่

1. เงื่อนไขด้านผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม
2. เงื่อนไขด้านประชาชน และการมีความสัมพันธ์แนวราบกับชุมชน
3. เงื่อนไขด้านการทำงานของครู ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมความรักเด็ก รักโรงเรียน

ความตั้งใจสอน และการมีกลุ่มแกน(core group) ในการทำงาน

4. เงื่อนไขด้านความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน
5. เงื่อนไขด้านผู้นำชุมชน ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
6. เงื่อนไขด้านความสอดคล้องของกิจกรรมและความต้องการ และบริการของชุมชน
7. เงื่อนไขด้านการทำงานด้วยความโปร่งใส

สมลักษณ์ ภูคำแสน (2540) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการ

บริหารงานทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษา การบริหารงานวิชาการ กิจกรรมนักเรียน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอาคารสถานที่ มีความแตกต่างสำหรับการหาสถานที่การจัดสร้าง การใช้อาคารสถานที่ การช่วยบำรุงรักษาจะอยู่ในระดับมาก ส่วนการควบคุมและประเมินการใช้อาคารเรียน อยู่ในระดับปานกลาง การบริหารองค์การแบ่งสายงานและการบริหารงานบุคคลที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องจากชุมชนในท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา มีสภาพเศรษฐกิจไม่ดี ประชาชนส่วนใหญ่ที่ฐานะยากจน จึงไม่สามารถเข้าร่วมในการจัดการศึกษากับทางโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็นของชุมชนต่อกิจการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการทางการศึกษาว่า โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมมือกันในทุกๆด้าน ไม่ปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นฝ่ายดำเนินการจึงจะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมาย และนำไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาอย่างแท้จริง

เมตต์ เมตต์การุณจิต และคณะ (2541) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษา ได้แก่ เรื่องที่มีส่วนร่วม ระดับของการมีส่วนร่วม และศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการการศึกษา สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในภาพรวมนั้นอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในเรื่องการประสานงาน รองลงมาได้แก่ การประเมินแผน/การปฏิบัติ การกระตุ้นการทำงาน การจัดหางาน และการจัดสรรทรัพยากรและการวางแผน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาการประสานงานในแต่ละเรื่องนั้น การมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับสูงไม่ว่าจะประสานงานกับคนในท้องถิ่นหรือกับหน่วยงานราชการ สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม พบว่าปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการศึกษา ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่เป็นตัวเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นเวลาที่อาศัยในชุมชน การมีถิ่นกำเนิดในท้องถิ่น การมีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ การเป็นศิษย์เก่า ความคาดหวังต่อโรงเรียน การมีสัมพันธภาพกับโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมมีระดับต่ำมาก ที่มีความคิดเห็นว่าเป็นอุปสรรคในระดับปานกลาง ได้แก่ อายุ การไม่มีเวลาว่าง สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ผู้บริหารที่มีลักษณะการเป็นผู้นำ และมีมนุษยสัมพันธ์เป็นปัจจัยส่งเสริม สำหรับปัจจัยของครูอาจารย์ในด้านความประพฤติ ความรู้ความสามารถ การเอาใจใส่ของครูต่อเด็ก เป็นปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมได้มาก ส่วนด้านการปฏิบัติงานของโรงเรียน ความไม่โปร่งใส ด้านการเงินเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

สัมพันธ์ อุบลลา (2541) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น กลุ่มประชากรที่

ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น จำนวน 35 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมนักเรียนมากกว่าด้านอื่นๆ ปัญหาการมีส่วนร่วมคือ ชุมชนเข้าใจว่าภารกิจการจัดการศึกษา เป็นหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้น

พจนา เทียนธาดา (2543) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับและ/หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม คือ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน และเป็นผู้ให้ความรู้และ/หรือถ่ายทอดประสบการณ์ ในด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ พบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมครู การจัดบริการวัสดุหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมคือ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม คือ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในด้านการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัญหาที่พบในการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการปรับและ/หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น คือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก และโรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ข้อเสนอแนะแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอน คือ ชุมชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน เป็นแหล่งวิชาการ ร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนหรือที่ปรึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ และสนับสนุนด้านสิ่งของวัสดุ และ/หรืออุปกรณ์ต่างๆ สำหรับบทบาทของโรงเรียนในการสร้างความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และจัดการเรียนการสอนนั้น โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้รู้ในชุมชนมาเป็นวิทยากรให้ความรู้/ถ่ายทอดประสบการณ์ และให้การต้อนรับชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

พูลศรี ไม้ทอง (2543) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามลักษณะแบบเลือกตอบ ผลการวิจัยพบว่าการปรับและ/หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับและ/หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วม คือ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่เข้ามามีส่วนร่วม คือ ช่วยประสานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุ หรืออุปกรณ์ต่างๆ ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนและชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้นั้น ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมครู การจัดบริการหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดสื่อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมคือผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่เข้ามามีส่วนร่วมคือ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน และสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนและชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากชุมชนเห็นว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียน และนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอนเสนอแนะว่าชุมชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูล แนวคิด ข้อเสนอแนะ และเป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน ส่วนบทบาทของโรงเรียนในการเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนต่อหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอนนั้น โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

นิยม ศรีวิเศษ (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ให้มีคุณภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพระยืน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือของชุมชนเป็นปัจจัยที่ดีที่สุด ที่จะดำเนินการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ให้มีคุณภาพ โดยการจัดให้มีเวทีเสวนาประชาคมที่เน้นการประชุมวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบและประเมินเพื่อปรับปรุงแบบมีส่วนร่วม

1. การจัดเวทีเสวนาประชาคม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียน 6 จุดในเขตพื้นที่อำเภอพระยืน นับเป็นการเริ่มต้นที่ดีที่สุดของวิธีการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม
2. การวางแผนกลยุทธ์ และการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันเป็นความเหมาะสมอย่างยิ่งกับการดำเนินนโยบายเพื่อการนี้
3. การสร้างเครือข่ายการพัฒนา เป็นพันธกิจสำคัญที่โรงเรียนสามารถจะนำเสนอผลผลิตและผลลัพธ์สู่สาธารณชน คือแนวทางที่จะจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

4. การสร้างภาวะผู้นำโดยกลุ่มความร่วมมือ เป็นที่เชื่อถือได้ว่าเหมาะสมต่อการใช้ในการจัดการศึกษา

สำเนา เลียบมา (2544) ศึกษาความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 345 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเพื่อเปรียบเทียบความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของชุมชนในและนอกเขตเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในปัจจุบัน และความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา และด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง สภาพการมีส่วนร่วม และความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมบางรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง บางรายข้อ อยู่ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบระดับความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมของผู้แทนชุมชนในด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนไม่มีความแตกต่างกัน

ธีระศักดิ์ เจริญศรี (2545) ได้ศึกษาความคาดหวังของโรงเรียนในด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชนในโรงเรียนสังกัดเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าสายชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 125 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อการศึกษาความคาดหวังของโรงเรียนในด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่คาดหวังให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับปานกลาง 4 งาน คือ งานวิชาการ ได้แก่ การร่วมในการวางแผนงานวิชาการของโรงเรียนในรูปคณะกรรมการโรงเรียน การประชุมเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน งานกิจการนักเรียน ได้แก่ การสนับสนุนในการดูแลสุขภาพนักเรียน และการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วินัยและจิตสำนึกด้านประชาธิปไตย งานธุรการและการเงิน ได้แก่ การเสนอแนวทางการใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด งานสัมพันธ์กับชุมชน ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็น และการยอมรับซึ่งกันและกัน การจัดทรัพยากรต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียน ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนคาดหวังเช่นนั้นเพราะความสนใจในกิจการโรงเรียน ความเสียสละ การยอมรับนับถือ และ

การมีมนุษยสัมพันธ์ ส่วนที่โรงเรียนคาดหวังให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับน้อย 2 งาน คือ งานบุคลากร ได้แก่การมีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน และร่วมเป็นกรรมการพิจารณาส่งบุคลากรไปศึกษาอบรมดูงาน งานอาคารสถานที่ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนผังอาคารสถานที่และการติดตามประเมินผลปฏิบัติงานด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนคาดหวังเช่นนั้น เพราะความสนใจในกิจการของโรงเรียน ความรู้ ความสามารถ การมีเวลา

จริฎญญา เวสสุวรรณ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการเตรียมความพร้อมนั้น ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นฐาน ประสานงาน ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ สนับสนุนงบประมาณ แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ให้ความเห็นชอบในการดำเนินการสร้างความตระหนัก และพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน การตั้งคณะกรรมการ และอนุกรรมการ การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ และการจัดทำแผนการดำเนินการ ปัญหาคือ บุคลากรไม่เข้าใจการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนกับชุมชนว่างไม่ตรงกัน และการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศยังไม่สมบูรณ์

2. ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระ และผลการเรียนรายปีรายภาค คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปัญหา คือ ระยะเวลาไม่เพียงพอ และบุคลากรไม่เข้าใจการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

3. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ และรับทราบในการดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักสูตร เตรียมอาคารสถานที่ เตรียมบุคลากร พัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด บริการวัสดุหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน เตรียมงบประมาณ และพัฒนาระบบแนะแนว ปัญหา คือ งบประมาณไม่เพียงพอ

4. ด้านการบริหารหลักสูตร ชุมชนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ เพื่อสื่อเพื่อสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ สนับสนุนงบประมาณและสื่อวัสดุอุปกรณ์ นิเทศ ติดตามประเมินผลในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรม ปัญหา คือ ตัวแทนชุมชนไม่เข้าใจการจัดการเรียนการสอน และงบประมาณไม่เพียงพอ

รจนา สุวรรณภา (2546) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 189 คน จาก 63 โรงเรียน เครื่อง

มือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3 ประเด็น กล่าวคือ

1. แนวการจัดการศึกษา ได้แก่ การกำหนดแนวทางวิธีการในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาสารเสพติดในโรงเรียน เป็นคณะกรรมการประสานงานกับโรงเรียนเกี่ยวกับงานประเพณี หรือกิจกรรมชุมชน ได้รับความรู้ ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ผ่านทางนักเรียน การเยี่ยมชม และการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. การบริหารและการจัดการศึกษา ได้แก่ การประชุมรับทราบปัญหาและความ ต้องการ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ใช้บริการอาคาร สถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของชุมชน และการติดตามพฤติกรรมของนักเรียน

3. การระดมทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรอื่น ได้แก่ การกำหนดแนวทาง และวิธีการ ในการขอบริจาคทรัพย์สิน การให้ข้อมูล ค้นหา ภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้บริการวัสดุอุปกรณ์ของ โรงเรียน และเสนอการยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ส่วน ปัญหาของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนขาด ความต่อเนื่อง ชุมชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น หรือให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียน ชุมชนเข้าใจ ว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียน และชุมชนมีสภาพเศรษฐกิจไม่ดี

Marie (1998) ได้ศึกษาค้นคว้าธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา เฉพาะ กรณีโรงเรียนและชุมชนของชาวนามิเบีย ซึ่งมีจุดประสงค์สนับสนุนงานประชาสัมพันธ์ทางการ ศึกษาของชุมชน คือ การมีส่วนร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนรอบข้าง ซึ่งได้ช่วยเพิ่มคุณ ภาพ และความสัมพันธ์ทางการศึกษา ซึ่งก่อนชาวยุโรปเข้ามาติดต่อนามิเบีย (Namibia) ชุมชนได้ เป็นตัวแทนทางการศึกษาโดยตรง และเป็นขั้นต้น คือ ฝึกให้คนหนุ่มสาวมีความรับผิดชอบช่วยเหลือกันในกลุ่มชุมชน ในช่วงปี 1800 การศึกษาแบบยุโรปได้เริ่มมีบทบาท บทบาททางการศึกษาในชุมชน จึงลดลง ปัจจุบันกระทรวงศึกษาและวัฒนธรรมของนามิเบีย (MBEC) ได้ร่วมมือกันกับผู้ลงทุน ทางการศึกษา และการค้นคว้านี้ชี้ให้เห็นว่า การร่วมมือระหว่างผู้ลงทุนทางการศึกษาจะสามารถ ทำให้จุดประสงค์ทางการศึกษาประสบผลสำเร็จได้

Waggoner & Griffith (1998) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ ปกครองที่มีเชื้อสายแอฟริกัน-อเมริกัน อาสาสมัครโรงเรียน ครู และผู้บริหาร 4 แห่ง ในรัฐหลุยเซียน่า กับครอบครัวผู้ปกครองที่รายได้ต่ำ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองคงเป็นการมีส่วนร่วมรูปแบบเดิม คือ การช่วยเหลือครูในโรงเรียน การร่วมประชุมของผู้ปกครอง และการช่วยเหลือในการ ทำงานร่วมกับเด็ก โดยปัจจัยที่พบประกอบด้วย ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมเป็นหญิงมากกว่าชาย ประสบการณ์การศึกษา บุตรหลาน ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน สุขภาพ อายุของเด็กการ

เปลี่ยนแปลงในครอบครัว ของเขตที่โรงเรียนกำหนด สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ภาวะผู้นำของโรงเรียน นโยบายทางการศึกษาของโรงเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมเพียงใด รูปแบบกิจกรรม และที่สำคัญคือเชื้อชาติผู้ปกครอง

Abrams (2000) ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจากกรณีศึกษาในรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า อุปสรรคของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยชนชั้นทางสังคม วัฒนธรรมที่ต่างกันตามความแตกต่างทางเชื้อชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน รายได้ของครอบครัว ซึ่งผู้บริหารและครูมีแนวโน้มที่จะไม่คำนึงถึงคุณค่า ละเลย และมีทัศนคติในเชิงลบกับนักเรียน หากเป็นผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำหรือเป็นชนกลุ่มน้อย ทำให้ผู้ปกครองขาดความเข้าใจ และการให้ความรู้ทั้งที่โรงเรียนและบ้านสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันได้ โดยผู้ปกครองที่เป็นคนผิวขาวหรือผู้หญิงในชนชั้นกลางจะมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนสูงสุด ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม คือ เพิ่มการติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง เสริมสร้างพลังอำนาจ และความร่วมมือให้ผู้ปกครองมากขึ้น

Pena (2000) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของครอบครัวภายในสิ่งแวดล้อมโรงเรียน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเชื้อสายเม็กซิกัน-อเมริกัน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครองและในกิจกรรมโรงเรียน ระดับประถมศึกษากับนักเรียน 618 คน ครูกับผู้บริหาร 31 คน และครอบครัวที่เป็นกรณีศึกษา 12 ครอบครัว พบว่า ปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมในทัศนะผู้ปกครอง คือ ภาษาต่างกัน เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้ภาษาสเปน ขณะที่โรงเรียนและครูสอนเป็นภาษาอังกฤษทำให้ผู้ปกครองไม่เข้าใจ และเป้าหมายวัฒนธรรมที่แตกต่าง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน ความคิดเห็นผู้ปกครองซึ่งคิดว่าการศึกษาเป็นหน้าที่รับผิดชอบของโรงเรียน จึงไม่ได้ต้องการจะแทรกแซงการทำงานของครู ความไม่เข้าใจในระบบการศึกษา ขาดคนดูแลเด็กเล็กที่บ้านเวลาที่ทำงานไม่ตรงกัน ปัญหาครอบครัว และประโยชน์ของกิจกรรม ความคิดเห็นที่มีต่อครู คือ รู้สึกด้อยค่าและเหมือนถูกออกคำสั่งมากกว่าคำแนะนำ ส่วนผู้บริหารก็มีภาระงานมาก พฤติกรรมที่แสดงออกไม่จริงใจ และขาดการยอมรับในตัวผู้บริหาร ขณะที่ผู้บริหาร และครูเห็นว่ามีการะหน้าที่เพิ่มขึ้น หากผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนมากขึ้น

James (2000) ได้ศึกษาเรื่อง ชุมชนและการปกครองในโรงเรียนของวอชิงตันดีซี พบว่า หลังจากที่เกิดความยากจน และลำบากในวอชิงตันดี ทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาแต่ไม่ประสบผลสำเร็จนัก เนื่องมาจากวิธีการปฏิรูปไม่เชื่อมโยง ไม่มีจุดหมาย และไม่มีผลการประเมินผลอย่างเป็นทางการ มีคนน้อยมากที่รู้วิธีการปฏิรูป ทำให้สาธารณชนเกิดความไม่พอใจ และเชื่อมั่น จึงได้มีการ

เปลี่ยนแปลงผู้ปกครองรัฐใหม่ โดยมีการพัฒนาการปฏิรูปการศึกษาโดยการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ผู้ปกครองและนักเรียน ว่าเขาต้องการอะไร โดยมีการจัดการประชุมเพื่อรับฟัง และนำข้อมูลที่เก็บได้จากการประชุมเผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบ วิธีนี้สามารถเรียกความเชื่อมั่นของสาธารณชนให้กลับมาได้

Pauline (2003) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในนโยบาย และการดำเนินการของโรงเรียน ใน Malawi: ความสมดุลของภูมิปัญญาท้องถิ่น นโยบายระดับชาติ และความสำคัญของหน่วยงานระหว่างประเทศ พบว่า ใน Malawi ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษา แต่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และพบว่าคนในชุมชนไม่ค่อยกระตือรือร้นในการช่วยเหลือโรงเรียน ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาก็เนื่องมาจากชุมชนไม่เข้มแข็ง นอกจากนี้โรงเรียนอยู่ไกลชุมชน หรือชุมชนนั้นมีหลายโรงเรียน บางโรงเรียนไม่มีคุณภาพทำให้ประชาชนไม่สนใจ และชุมชนขาดแรงกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ชุมชนไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียน หรือบางแห่งมีหน่วยงานรัฐเข้ามาช่วยเหลือมากเกินไป สภาพของชุมชนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งภายในและภายนอกประเทศ พบว่า งานวิจัยที่ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนจำนวนทั้งสิ้น 18 เรื่อง แบ่งเป็นงานวิจัยในประเทศจำนวน 12 เรื่อง และงานวิจัยต่างประเทศจำนวน 6 เรื่อง โดยมีงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาถึงบทบาท ลักษณะ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา มีจำนวน 13 เรื่อง ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนจำนวน 7 เรื่อง ศึกษาถึงปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำนวน 3 เรื่อง ศึกษาถึงความคาดหวังของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาจำนวน 1 เรื่อง และมีอย่างละ 1 เรื่องที่ศึกษาความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน มีรายละเอียดของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปรากฏในตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 ผลสรุปการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

ที่	ผู้ทำวิจัย/ปีที่ทำ	สาระสำคัญของงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม					
		ความพร้อมในการมีส่วนร่วมของชุมชน	สภาพปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม	บทบาทลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วม	ความคาดหวังในการมีส่วนร่วม	แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
1	ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540		X	X			
2	โอวาท สุทธนารักษ์, 2540				X		
3	สมลักษณ์ ภูคำแสน, 2540		X		X		
4	เมตต์ เมตต์กาจุนจิต และคณะ, 2541		X		X		
5	สัมพันธ์ อุปลา, 2541		X		X		
6	พจนา เทียนธาดา, 2543		X		X		
7	พูลศรี ไม้ทอง, 2543		X		X		
8	นิยม ศรีวิเศษ, 2544						X
9	สำเนา เลียบมา, 2544	X			X		
10	ธีรศักดิ์ เจริญศรี, 2545					X	
11	จิรัญญา เวสสุวรรณ, 2545				X		
12	รจนา สุวรรณภา, 2546		X		X		
13	Marie, 1998				X		
14	Waggoner & Griffith, 1998				X		
15	Abrams, 2000			X			
16	Pena, 2000			X			
17	James, 2000				X		
18	Pauline, 2003				X		

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า ชุมชนมีลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิจัยสังเคราะห์ตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 ตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามงานวิจัย

ลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน	ชื่อผู้ทำวิจัย/ ปีที่ทำวิจัย												
	สมลักษณ์, 2540	เมตต์, 2541	สัมพันธ์, 2541	พจนา, 2543	พุดศรี, 2543	นิยม, 2544	สัคนา, 2544	ธีรศักดิ์, 2545	จรรย์ญา, 2545	รจนา, 2546	Marie, 1998	Waggner, 1998	Pauline, 2003
1.การวางแผนการจัดการเรียนการสอน	X	X		X	X		X	X	X	X	X	X	
2.ร่างหลักสูตรสถานศึกษา	X			X	X		X	X	X		X		
3.จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	X	X		X	X		X	X	X	X			
4.จัดหาอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน	X	X		X	X		X	X	X	X	X	X	X
5.รับทราบผลการดำเนินงาน				X	X			X	X				X
6.จัดทำแผนงบประมาณ								X	X				
7.สนับสนุนด้านการเงิน		X	X	X	X			X	X	X			
8.เป็นวิทยากร				X	X				X	X			
9.แต่งตั้งคณะกรรมการ									X				
10.ประเมินผลการปฏิบัติงาน		X							X				
11.นโยบาย แผนพัฒนาโรงเรียน		X							X				
12.อาคาร สถานที่			X	X	X			X	X			X	X
13.รับบริการจากโรงเรียน			X							X			
14.ร่วมเป็นคณะกรรมการ										X			
15.ให้สถานที่เป็นแหล่งเรียนรู้									X				

จากตารางที่ 2.4 ตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามงานวิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามีทั้งหมด 15 ตัวแปร ถ้าจำแนกเป็นด้านตามการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป สามารถแบ่งเป็นด้านได้ ดังนี้

1. ด้านวิชาการ มี 5 ตัวแปร ได้แก่ การวางแผนการจัดการเรียนการสอน ร่างหลักสูตรสถานศึกษา จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดหาอุปกรณ์สื่อการสอน และรับทราบผลดำเนินงาน
2. ด้านงบประมาณ มี 2 ตัวแปร ได้แก่ จัดทำแผนงบประมาณ และสนับสนุนด้านการเงิน
3. ด้านบุคลากร มี 4 ตัวแปร ได้แก่ เป็นวิทยากร แต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินผลการปฏิบัติงานของครู และร่วมเป็นคณะกรรมการ
4. ด้านบริหารทั่วไป มี 4 ตัวแปร ได้แก่ นโยบาย แผนพัฒนาโรงเรียน อาคารสถานที่ ให้สถานที่เป็นแหล่งเรียนรู้ และรับบริการจากโรงเรียน

ตอนที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

นางลักษณ วัชรชัย (2542) ได้สรุปเกี่ยวกับแนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ไว้ดังนี้

ในปัจจุบันนักวิจัยเริ่มใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) แทนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) กันมากขึ้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ EFA มีรูปแบบวิธีการวิเคราะห์ที่หลากหลาย และได้ผลการวิเคราะห์ที่ไม่สอดคล้องกัน นอกจากนี้ EFA มีข้อดกของเบื้องต้นที่เข้มงวดและไม่ตรงกับความเป็นจริง เช่น ข้อดกของเบื้องต้นที่ว่าตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวเป็นผลมาจากองค์ประกอบร่วมทุกตัว ส่วนที่เป็นความคาดเคลื่อนของตัวแปรไม่สัมพันธ์กันรวมทั้งสเกลองค์ประกอบที่สร้างขึ้นแปลความหมายได้ยาก เทคนิค CFA เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีการปรับปรุงจุดอ่อนของ EFA ได้เกือบทั้งหมด ข้อดกของเบื้องต้นของ CFA มีความสมเหตุสมผลตรงตามความเป็นจริงมากกว่าใน EFA นักวิจัยต้องมีทฤษฎีสนับสนุนในการกำหนดเงื่อนไขบังคับ (constraints) ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และเมื่อได้ผลการวิเคราะห์แล้วยังมีการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดลตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์อีกด้วย รวมทั้งยังมีการตรวจสอบโครงสร้างของโมเดลว่ามีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างหลายๆ กลุ่มหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการใช้ CFA มี 3 ข้อ คือ *ประการแรก* นักวิจัยใช้เทคนิค CFA เพื่อตรวจสอบทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์องค์ประกอบ *ประการที่สอง* ใช้เพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบ และ*ประการที่สาม* ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างตัวแปรใหม่

ขั้นตอนการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบไม่ว่าจะเป็นเทคนิค EFA และ CFA มี 4 ขั้นตอนเช่นเดียวกัน คือ

1. การกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล CFA

ข้อมูลจำเพาะที่นักวิจัยต้องกำหนดตามโมเดลมีดังนี้

ก. จำนวนองค์ประกอบร่วม

ข. ค่าของความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างองค์ประกอบร่วมหรือค่าของสมาชิกในเมทริกซ์ PH ของโปรแกรมลิสเรล

ค. เส้นทางการแสดงผลระหว่างองค์ประกอบร่วม K และตัวแปรสังเกตได้ X

ง. ค่าของความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างเทอมความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้ X หรือค่าของสมาชิกในเมทริกซ์ TD ของโปรแกรมลิสเรล

กำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล CFA จะช่วยลดจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่าให้น้อยลง ทำให้โปรแกรมลิสเรลสามารถแก้สมการหาค่าตัวไม่ทราบค่า (unknow) ได้เป็นค่าประมาณพารามิเตอร์ที่ต้องการได้

2. การระบุความเป็นได้ค่าเดียวของโมเดล CFA

วิธีการตรวจสอบว่าโมเดล CFA ระบุค่าเดียวหรือไม่เป็นการตรวจสอบตามเงื่อนไข 3 แบบ ดังนี้

2.1 เงื่อนไขจำเป็นของการระบุได้พอดีของโมเดลลิสเรล คือ กฎที่ ซึ่งมีความว่า โมเดลลิสเรลระบุได้พอดีเมื่อจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม $[t]$ น้อยกว่าหรือเท่ากับ $[(NI)(NI+1)/2]$ เมื่อ t เป็นจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่า NI เป็นจำนวนตัวแปรสังเกตได้ของโมเดลลิสเรล

2.2 เงื่อนไขพอเพียงของการระบุได้พอดี ซึ่งมีกฎ 3 ข้อ คือ ก) เมทริกซ์ PH ต้องเป็นเมทริกซ์สมมาตร และเป็นบวกแน่นอน ข) เมทริกซ์ TD ต้องเป็นเมทริกซ์แนวทแยง และ ค) เมทริกซ์ LX ต้องมีค่าลำดับชั้น (rank) เท่ากับจำนวนองค์ประกอบลบด้วยหนึ่ง และสมาชิกในแต่ละหลัก (column) ของเมทริกซ์ LX ต้องมีสมาชิกอย่างน้อย $(NK-1)$ ตัวที่เป็นพารามิเตอร์กำหนด

2.3 เงื่อนไขจำเป็นและพอเพียงของการระบุได้พอดี

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรลสำหรับเทคนิค CFA เหมือนกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรลสำหรับโมเดลลิสเรลทั่วไป เมื่อนักวิจัยได้เตรียมข้อมูลกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล และตรวจสอบการระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดลแล้ว งานขั้นต่อไปเป็นการทำงานของคอมพิวเตอร์เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ และการตรวจสอบความตรงของโมเดล จากนั้นนักวิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์มาสร้างสเกลองค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์โมเดล CFA มีดังนี้

ก. เมทริกซ์ LX ซึ่งเป็นค่าประมาณพารามิเตอร์น้ำหนักองค์ประกอบ

ข. เมทริกซ์ PH ซึ่งเป็นเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ

ค. เมทริกซ์ TD ซึ่งเป็นเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของเทอมความคลาดเคลื่อน

ง. ค่าดัชนีตรวจสอบความตรงของโมเดล CFA แบบต่างๆ ค่าดัชนีวัดด้วยไค-สแควร์จะมีค่าต่ำ และเส้นกราฟของเศษในรูปคะแนนมาตรฐานกับควอนไทล์ปกติ จะมีความชันกว่าเส้นทแยงมุม จึงสรุปได้ว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จ. เมทริกซ์คะแนนองค์ประกอบ ซึ่งเป็นเมทริกซ์ของค่าสัมประสิทธิ์ที่นักวิจัยต้องนำไปสร้างสเกลองค์ประกอบต่อไป

สามารถสรุปได้ว่า เทคนิคการวิเคราะห์ CFA มีจุดเด่นเหนือกว่าเทคนิค EFA รวม 5 ประการ คือ *ประการแรก* เทคนิค CFA มีการผ่อนคลายน้อยต่อค่าเบี่ยงเบน และข้อตกลงเบื้องต้น สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากกว่าเทคนิค EFA *ประการที่สอง* เทคนิค CFA เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีพื้นฐานทฤษฎีรองรับการวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์มีความหมายแปลได้ง่ายกว่าเทคนิค EFA *ประการที่สาม* เทคนิค CFA มีกระบวนการตรวจสอบความตรงของโมเดลที่ชัดเจน *ประการที่สี่* ผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ค่าประมาณพารามิเตอร์ รวมทั้งผลการทดสอบนัยสำคัญของพารามิเตอร์ และ*ประการสุดท้าย* จากจุดเด่นทั้งหมดทำให้เทคนิค CFA เป็นเครื่องมือที่นักวิจัยนำมาใช้ในการศึกษาคุณภาพของแบบวัดได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังสรุปจุดด้อยของเทคนิค CFA ได้ 3 ประการ คือ *ประการแรก* การประมาณค่าพารามิเตอร์ใช้กระบวนการคำนวณทวนซ้ำ และเมื่อได้ผลการวิเคราะห์ว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าน้อยที่สุด ยังอาจมีปัญหว่าอาจยังมีฟังก์ชันความกลมกลืนเป็นแบบอื่นได้อีก *ประการที่สอง* ค่าพารามิเตอร์ที่ได้จากการวิเคราะห์โมเดล CFA อาจอยู่นอกพิสัยที่ควรเป็น ค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้อาจมีค่ามากกว่าหนึ่ง และความแปรปรวนมีค่าติดลบ ปัญหาเหล่านี้อาจเกิดเนื่องจากการกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดลไม่ถูกต้อง การแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้ไม่เป็นแบบปกติ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเล็กเกินไป และโมเดลเกือบระบุได้ดีพอ *ประการสุดท้าย* คือ การวิเคราะห์ค่อนข้างซับซ้อนและใช้เวลาในการวิเคราะห์ค่อนข้างนาน สำหรับจุดอ่อนประการสุดท้ายนี้ โปรแกรม LISREL ได้พัฒนาการกำหนดค่า เริ่มต้นของพารามิเตอร์ ซึ่งช่วยให้ประหยัดเวลาการคำนวณของคอมพิวเตอร์ไปได้มาก

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะ 1) ศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ โดยผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงบรรยาย โดยการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจะทำให้ได้ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ

ศึกษา และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก เพื่อผลการวิจัยที่ได้มาจะสามารถตอบคำถามการวิจัยได้ครอบคลุมและมีรายละเอียดสมบูรณ์

ผู้วิจัยได้แบ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคคลากร และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป โดยตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการศึกษาแต่ละด้านจะได้มาจากทั้งทฤษฎีและงานวิจัย โดยจะตัดตัวที่ซ้ำกันออก ทำให้ในแต่ละด้านมีตัวบ่งชี้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ

- 1.1 การมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 1.4 การมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน
- 1.5 การมีส่วนร่วมรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ

- 2.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนรายการใช้จ่าย
- 2.2 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านการเงิน และหาแหล่งเงินทุน

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคคลกร

- 3.1 การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลากร
- 3.2 การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของบุคคลากร
- 3.3 การมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป

- 4.1 การมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุง อาคารสถานที่
- 4.2 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน
- 4.3 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน
- 4.4 การมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้
- 4.5 การมีส่วนร่วมในการรับบริการจากทางโรงเรียน

สรุปในการศึกษามีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามีทั้งหมด 4 องค์ประกอบรวม 15 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งเป็น 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ 5 ตัวบ่งชี้ 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ 2 ตัวบ่งชี้ 3) การมีส่วนร่วมของ

ชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร 3 ตัวบ่งชี้ และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป 5 ตัวบ่งชี้

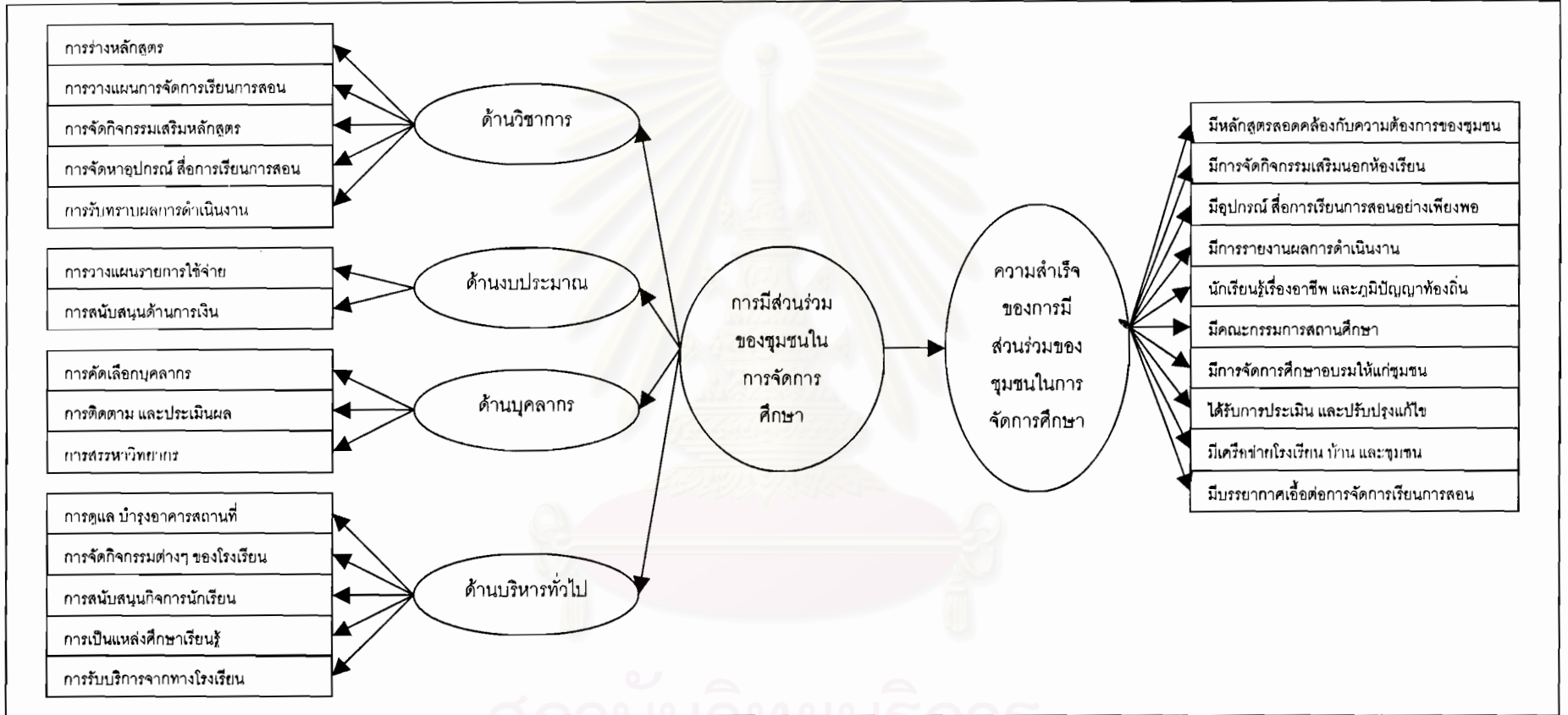
ในการศึกษาความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน จากเดิมทฤษฎีมีทั้งหมด 19 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้ปรับใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ปรากฏว่าได้ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน 10 ตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. โรงเรียนมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
2. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน
3. โรงเรียนมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ
4. โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานให้ชุมชนรับทราบ
5. นักเรียนมีความรู้เรื่องอาชีพ และภูมิปัญญาในท้องถิ่น
6. โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความสามารถ
7. โรงเรียนได้จัดการศึกษา อบรม ให้ความรู้แก่บุคคลในชุมชน
8. โรงเรียนได้รับการประเมินจากชุมชน และนำมาปรับปรุงแก้ไข
9. มีการเชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียน บ้าน และชุมชน
10. โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

จากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาและความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน นำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 2.2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และเพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) ด้วยแบบสอบถาม และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์กรณีศึกษา จากนั้นนำข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพที่ได้มาสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 2,230 โรงเรียน โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย บุคคลที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (sampling unit) ดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้จังหวัดและขนาดของสถานศึกษาเป็นระดับชั้น (strata) แล้วสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ตามสัดส่วนของขนาดของสถานศึกษาในแต่ละจังหวัด ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นสัดส่วน (unproportional random sampling) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิเคราะห์โมเดลลิสมัลซึ่ง เป็นสถิติวิเคราะห์ขั้นสูงด้วยโปรแกรมลิสมัลจำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) โดย Saris และ Stronkhorst (1984) กำหนดว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างควรมีขนาดเท่ากับหรือมากกว่า 100 หน่วย นอกจากนี้ Hair และคณะ (1998) กำหนดว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมไม่ควรต่ำกว่า 10 หน่วยต่อ 1 ตัวแปรที่ใช้ในการประมาณค่าพารามิเตอร์สำหรับโมเดลสมการโครงสร้างที่ตัวแปรมีการแจกแจงแบบปกติ และตัวแปรแฝงวัดจากตัวแปรสังเกตได้หลายตัว การวิจัยครั้งนี้ใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีไลค์ลิฮูดสูงสุด (maximum likelihood) ซึ่ง

Hair และคณะ (1998) แนะนำขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีนี้ว่าควรอยู่ระหว่าง 100 ถึง 200 หน่วย หรือไม่ควรน้อยกว่า 50 หน่วย จึงจะทำให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ โมเดลในภาพรวมหรือโมเดลเต็มรูปมีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 25 ตัวแปร ตามเกณฑ์ของ Hair และคณะ (1998) ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์โมเดลเต็มรูปไม่ต่ำกว่า 250 โรงเรียน แต่อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามโดยเฉลี่ย คิดเป็น 80% (นงลักษณ์วิรัชชัย, 2542) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์โมเดลเต็มรูปที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น 300 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 แบ่งโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยใช้เกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)(2546) ในการแบ่งขนาดโรงเรียน ดังนี้

- โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน
- โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 301-1,000 คน
- โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,001 คนขึ้นไป

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้จำแนกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำแนกตามเกณฑ์ โดยแยกตามรายจังหวัด รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามจังหวัดและขนาดของสถานศึกษา

จังหวัด	จำนวนสถานศึกษา (ร้อยละ)			
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	รวม
1. กรุงเทพมหานคร	105(20.1)	482(50.0)	394(53.0)	981(44.0)
2. นนทบุรี	75(14.3)	103(10.7)	67(9.0)	245(11.0)
3. สมุทรปราการ	93(17.8)	87(9.0)	90(12.1)	270(12.1)
4. นครปฐม	121(23.1)	145(15.0)	64(8.6)	330(14.8)
5. ปทุมธานี	77(14.7)	93(9.7)	97(13.1)	267(12.0)
6. สมุทรสาคร	52(10.0)	54(5.6)	31(4.2)	137(6.1)
รวม	523(100)	964(100)	743(100)	2230(100)

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยเริ่มจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้จังหวัดและขนาดของสถานศึกษาเป็นระดับชั้น (strata) แล้วสุ่มตัวอย่างง่าย

(simple random sampling) ด้วยการจับฉลาก ตามสัดส่วนของขนาดของสถานศึกษาในแต่ละจังหวัด โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนและร้อยละของประชากรและกลุ่มตัวอย่างของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามจังหวัดและขนาดของสถานศึกษา

จังหวัด	จำนวนประชากร(ร้อยละ)				จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(ร้อยละ)			
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม
1.กรุงเทพฯ	105(20.1)	482(50.0)	394(53.0)	981(44.0)	14(20.0)	65(50.0)	53(53.0)	132(44.0)
2.นนทบุรี	75(14.3)	103(10.7)	67(9.0)	245(11.0)	10(14.3)	14(10.8)	9(9.0)	33(11.0)
3.สมุทรปราการ	93(17.8)	87(9.0)	90(12.1)	270(12.1)	13(18.6)	12(9.2)	12(12.0)	37(12.3)
4.นครปฐม	121(23.1)	145(15.0)	64(8.6)	330(14.8)	16(22.8)	19(14.6)	9(9.0)	44(14.7)
5.ปทุมธานี	77(14.7)	93(9.7)	97(13.1)	267(12.0)	10(14.3)	13(10.0)	13(13.0)	36(12.0)
6.สมุทรสาคร	52(10.0)	54(5.6)	31(4.2)	137(6.1)	7(10.0)	7(5.4)	4(4.0)	18(6.0)
รวม	523(100)	964(100)	743(100)	2230(100)	70(100)	130(100)	100(100)	300(100)

ขั้นที่ 4 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 2,100 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 300 โรงเรียน โดยในแต่ละโรงเรียนประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล จำนวน 7 ท่าน คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 ท่าน ครู-อาจารย์จำนวน 2 ท่าน คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 2 ท่าน และผู้ปกครองจำนวน 2 ท่าน

จากการสุ่มตัวอย่าง และกำหนดกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามข้างต้น ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามให้แต่ละโรงเรียนด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ อัตราการตอบกลับแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 จำนวนและร้อยละการตอบกลับแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัดและขนาดของสถานศึกษา

จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(ร้อยละ)				การตอบกลับแบบสอบถาม(ร้อยละ)			
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม
1.กรุงเทพฯ	14(20.0)	65(50.0)	53(53.0)	132(44.0)	12(17.1)	62(47.7)	41(41.0)	115(38.3)
2.นนทบุรี	10(14.3)	14(10.8)	9(9.0)	33(11.0)	10(14.3)	12(9.2)	7(7.0)	29(9.7)
3.สมุทรปราการ	13(18.6)	12(9.2)	12(12.0)	37(12.3)	12(17.1)	11(8.5)	9(9.0)	32(10.7)
4.นครปฐม	16(22.8)	19(14.6)	9(9.0)	44(14.7)	15(21.4)	17(13.1)	6(6.0)	38(12.7)
5.ปทุมธานี	10(14.3)	13(10.0)	13(13.0)	36(12.0)	10(14.3)	13(10.0)	11(11.0)	34(11.3)
6.สมุทรสาคร	7(10.0)	7(5.4)	4(4.0)	18(6.0)	7(10.0)	6(4.6)	3(3.0)	16(5.3)
รวม	70(100)	130(100)	100(100)	300(100)	66(94.2)	121(93.1)	77(77.0)	264(88.0)

ตารางที่ 3.4 จำนวน และร้อยละของแบบสอบถามที่ส่ง และได้รับคืนจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง (ร้อยละ)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน (ร้อยละ)
1. ผู้บริหารโรงเรียน	300(14.2)	175(8.3)
2. ครู-อาจารย์	600(28.6)	490(23.3)
3. คณะกรรมการสถานศึกษา	600(28.6)	254(12.1)
4. ผู้ปกครอง	600(28.6)	588(28.0)
รวม	2,100(100.0)	1507(71.7)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น เพื่อศึกษาความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ซึ่งมีผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบเติมคำ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เป็นการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู-อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา รูปแบบของคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ โดยมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ดังนี้

ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ชุมชนมีส่วนร่วมมาก	ให้	4	คะแนน
ชุมชนมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ชุมชนมีส่วนร่วมน้อย	ให้	2	คะแนน
ชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เป็นการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู-อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง เกี่ยวกับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา รูปแบบของคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ โดยมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ดังนี้

โรงเรียนมีความสำเร็จมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
โรงเรียนมีความสำเร็จมาก	ให้	4	คะแนน
โรงเรียนมีความสำเร็จปานกลาง	ให้	3	คะแนน
โรงเรียนมีความสำเร็จน้อย	ให้	2	คะแนน
โรงเรียนมีความสำเร็จน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นข้อรายการคำถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู-อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา รูปแบบคำถามเป็นแบบปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้าง และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลที่ได้มาใช้กำหนดกรอบแนวคิด กำหนดนิยาม โครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัด และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 สร้างตารางวิเคราะห์โครงสร้างตัวแปรที่ต้องการวัดในแต่ละมิติดังตารางที่ 3.5 และสร้างข้อคำถาม

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยความตรงเชิงเนื้อหา โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (item objective congruence: IOC) ความครอบคลุมของข้อคำถาม และความชัดเจนของภาษา

ขั้นที่ 5 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) และปรับปรุงข้อคำถามตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารจำนวน 1 ท่าน ครู-อาจารย์ จำนวน 2 ท่าน คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 2 ท่าน และผู้ปกครองจำนวน 5 ท่าน เพื่อสอบถามความเข้าใจของคำชี้แจง และความชัดเจนของข้อคำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน แบ่งเป็นกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู-อาจารย์ กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา และกลุ่มผู้ปกครอง จำนวนกลุ่มละ 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามดังแสดงไว้ในตาราง 3.6

ขั้นที่ 7 นำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข และจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

ตารางที่ 3.5 โครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัดในแต่ละมิติ

ประเด็นหลัก	จำนวนข้อ	ประเด็นย่อย	จำนวนข้อ	ข้อที่	หมายเหตุ
1. ภูมิหลังของผู้ปกครอง	4	1.1 เพศ 1.2 อายุ 1.3 ระดับการศึกษา 1.4 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	1 1 1 1	1 2 3 4	ตอนที่ 1
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา	28	2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ 2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ 2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร 2.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป	8 4 8 8	1.1-1.8 2.1-2.4 3.1-3.8 4.1-4.8	ตอนที่ 2
3. ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา	10	ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา	10	1-10	ตอนที่ 3
4. ข้อเสนอแนะในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	3	4.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 4.2 วิธีการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 4.3 สิ่งที่รัฐบาลควรให้การสนับสนุน	1 1 1	4.1 4.2 4.3	ตอนที่ 4

ตารางที่ 3.6 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปรที่วัด	ค่าความเที่ยง
1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา	.962
1.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ	.852
1) การมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร	.923
2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน	.854
3) การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	.873
4) การมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน	.970
5) การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน	.966
1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ	.891
1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนรายการใช้จ่าย	.911
2) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านการเงิน และหาแหล่งทุน	.853
1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร	.913
1) การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากร	.975
2) การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของครู	.883
3) การมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร	.848
1.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป	.962
1) การมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงอาคารสถานที่	.913
2) การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	.894
3) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุน กิจการนักเรียน	.883
4) การมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของนักเรียน	.943
5) การมีส่วนร่วมในการรับบริการจากทางโรงเรียน	.968
2. ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา	.958
1) โรงเรียนมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	.873
2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน	.912
3) โรงเรียนมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ	.899
4) โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานให้ชุมชนทราบ	.954
5) นักเรียนรู้เรื่องอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	.943
6) โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความสามารถ	.932
7) โรงเรียนมีการจัดการศึกษาอบรมให้ความรู้แก่บุคคลในชุมชน	.874
8) โรงเรียนได้รับการประเมินจากชุมชน และปรับปรุงแก้ไข	.846
9) โรงเรียนมีการเชื่อมโยงเครือข่าย โรงเรียน บ้าน และชุมชน	.862
10) โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	.853
รวมทั้งฉบับ	.975

หมายเหตุ ตัวอักษรที่บแสดงค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงโดยรวมของแบบสอบถามที่ใช้วัดตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละตัวแปรแฝง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และดำเนินการติดตามแบบสอบถามไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง โดยใช้การติดตามด้วยตนเอง และโทรศัพท์ติดตาม โดยเว้นระยะห่างจากเวลาที่ส่งแบบสอบถามเป็นเวลาครั้งละ 2 สัปดาห์ขึ้นไป โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ดำเนินการขอข้อมูลรายชื่อโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 2,230 โรงเรียน และตรวจสอบข้อมูลที่ได้เพิ่มเติมจากเว็บไซต์ <http://www.moe.go.th> และ <http://www.obec.go.th>

4.2 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะกรรมการศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอไปยังผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้อำนวยการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.3 นำแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และหลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยติดตามการตอบกลับโดยโทรศัพท์ติดตามได้แบบสอบถามกลับคืนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อวันที่ 31 ม.ค. 48 ถึงวันที่ 25 ก.พ. 48 รวมระยะเวลาที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 26 วัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 264 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88

4.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ทำการลงรหัส (coding) เพื่อเตรียมสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับแบบสอบถามได้กลับคืนมาเป็นแบบสอบถามที่มีข้อมูลขาดหาย (missing) จำนวน 48 ฉบับ โดยผู้วิจัยตรวจสอบลักษณะการขาดหายของข้อมูล พบว่า ข้อมูลที่ขาดหายนั้นเป็นการขาดหายโดยสุ่ม คือ หน่วยตัวอย่างที่ขาดหายไม่มีลักษณะร่วมกัน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการกับข้อมูลที่ขาดหาย โดยใช้สถิติวิเคราะห์ประมาณค่าข้อมูลที่ขาดหายใส่แทน (replacement of missing data) โดยการประมาณค่าเฉลี่ย ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows version 11.5 เนื่องจากการใช้สถิติวิเคราะห์ประมาณค่าข้อมูลที่ขาดหายไปให้ผลดีที่สุด เพราะการตัดข้อมูลออกนอกจากจะทำให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างลดลงแล้ว ยังมีผลเสียต่อการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วย (Afifi and Clark, 1996; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการรวมค่าข้อมูลในระดับบุคคลให้เป็นข้อมูลเฉลี่ยของตัวแปรในระดับโรงเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัย ซึ่งมีแนวโน้มในการวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีการทางสถิติ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

สำหรับการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows version 11.5 ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่า ความถี่ ร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง
- 2) วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่ามัธยเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ค่าความเบ้ (SK) ค่าความโด่ง (KU) ของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการพัฒนาโมเดลเพื่อทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาวิจัยตามวัตถุประสงค์

- 1) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows version 11.5
- 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พร้อมทั้งคำนวณขนาดอิทธิพลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้วยโปรแกรมลิขสิทธิ์ LISREL version 8.53

6. เกณฑ์การแปลผล

ในการแปลความหมายของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ของการแปลผลจากคะแนนที่คำนวณได้ ดังนี้

เกณฑ์การแปลผลทำให้คะแนนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ผู้วิจัยแปลผลทำให้คะแนนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ในระดับมากที่สุด

เกณฑ์การแปลผลการให้คะแนนความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
ผู้วิจัยแปลผลการให้คะแนนความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง	ความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการศึกษาในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	ความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการศึกษาในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	ความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการศึกษาในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	ความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการศึกษาในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	ความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการศึกษาในระดับมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนจากการตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และมีความเต็มใจที่สามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งผู้วิจัยทำการคัดเลือกโรงเรียนเพื่อเป็นกรณีตัวอย่างจำนวน 2 โรงเรียน โดยพิจารณาจากเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนที่เป็นกรณีตัวอย่าง ดังนี้

1. เกณฑ์การคัดเลือกกรณีตัวอย่าง

1.1 โรงเรียนมีความเต็มใจ และยินดีให้ความร่วมมือในการขอข้อมูลวิจัยเพิ่มเติม

1.2 พิจารณาจากผลการรวมคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยแบ่งโรงเรียนสำหรับคัดเลือกกรณีศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ โรงเรียนที่มีความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับมากที่สุด และโรงเรียนที่มีความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับน้อยที่สุด

จากเกณฑ์การพิจารณาดังกล่าวผู้วิจัยสามารถคัดเลือกโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาจากผลรวมของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อกลับไปโรงเรียนที่คาดว่าจะ เป็นกรณีศึกษา เพื่อสอบถามความสมัครใจในการให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้กรณีศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน โดยเป็นโรงเรียนที่มีความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับมากที่สุด (โรงเรียน A) และโรงเรียนที่มีความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาน้อยที่สุด (โรงเรียน B) โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 ท่าน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู-อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง รวม 8 ท่าน ดังตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 จำนวนกลุ่มตัวอย่างกรณีศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์	โรงเรียน A	โรงเรียน B	รวม
1. ผู้บริหารโรงเรียน	1	1	2
2. ครู-อาจารย์	1	1	2
3. คณะกรรมการสถานศึกษา	1	1	2
4. ผู้ปกครอง	1	1	2
รวม	4	4	8

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ในส่วนนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์ กรณีศึกษาในลักษณะการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (semi-formal interview) โดยผู้วิจัยได้สร้าง ประเด็นคำถามของการสัมภาษณ์จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวทางในการศึกษา

สอดคล้องกับแบบสอบถามความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยเป็นข้อคำถามปลายเปิดแบ่งเป็น 6 ส่วน มีรายละเอียดของประเด็นการสัมภาษณ์กรณีตัวอย่างมีรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8 โครงสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ส่วนที่	ประเด็นการสัมภาษณ์
1	ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
2	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา แบ่งเป็น 2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ 2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ 2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร 2.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป
3	วิธีปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
4	ความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
5	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
6	ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
7	ข้อเสนอแนะในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ที่ได้จากการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ โรงเรียนที่มีความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับมากที่สุด และโรงเรียนที่มีความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับน้อยที่สุด ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ผู้วิจัยติดต่อโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรณีตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลเพิ่มเติมและชี้แจงรายละเอียดของการเก็บข้อมูล

3.2 นัดหมายวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ของโรงเรียนกรณีศึกษา โดยสถานที่นัดหมายคือโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา

3.3 ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเทปในระหว่างการสัมภาษณ์ โดยสัญญาว่าข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น และไม่มีการระบุชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์

3.4 การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 45 นาที ถึง 60 นาที เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์มีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องจำกัดเวลาในการสัมภาษณ์ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

3.5 การสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ในลักษณะแบบกึ่งทางการ คือ ทำการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนด

3.6 ถอดเทปสัมภาษณ์ และสังเคราะห์เนื้อหาด้วยการสรุปตามประเด็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือรับรองจากทางภาควิชาฯ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ภายหลังจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้มอบของที่ระลึกให้กับกรณีศึกษาที่ได้สละเวลาเพื่อให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพิ่มเติม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับด้วยวิธีการบันทึกเทปในระหว่างการสัมภาษณ์ (ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความยินดีและเต็มใจให้สามารถบันทึกเทปได้) จากนั้นผู้วิจัยได้ถอดเทปบันทึกการสนทนา และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ด้วยการสรุปความตามประเด็นสำคัญ ซึ่งได้นำเสนอในรูปแบบความเรียง

การสังเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

นำข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพที่ได้ มาวิเคราะห์ข้อความ และสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และทำการสังเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อหาความสอดคล้องของเนื้อหาซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลจาก 2 ทาง

1.1 ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาจากแบบสอบถาม

1.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา

2. กำหนดประเด็น และตัวแปรที่จะใช้สังเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย ที่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และแนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. การแปลผลข้อมูล ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อสรุปองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และแนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4. การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของผลการสังเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลพิจารณาจาก 3 ทาง ได้แก่

4.1 ข้อมูลจากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กรณีศึกษา

4.3 ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. นำเสนอผลการวิจัย โดยใช้วิธีการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และเพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำเสนอ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณกับผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองด้วยแบบสอบถาม

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
2. ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพกับผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ที่เป็นกรณีศึกษาด้วยการสัมภาษณ์

ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดใช้สัญลักษณ์ และความหมายที่ใช้ แทนค่าสถิติ และตัวแปรต่างๆ ในการนำเสนอ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

$\bar{x}$	หมายถึง	ค่ามัธยฐานเลขคณิต (mean)
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
C.V.	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย (coefficient of variation)
SK	หมายถึง	ค่าความเบ้ (skewness)
KU	หมายถึง	ค่าความโด่ง (kurtosis)

P	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
χ^2	หมายถึง	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติไคสแควร์
R^2	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การทำนาย (coefficient of determination)
df	หมายถึง	องศาอิสระ (degree of freedom)
RMR	หมายถึง	ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (root mean square residual)
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (goodness of fit index)
AGFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (adjust goodness of fit index)

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (PARTICIPATION)

ACAD หมายถึง ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ

ACAD1 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรสถานศึกษา

ACAD2 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน

ACAD3 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ACAD4 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน

ACAD5 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน

MONEY หมายถึง ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ

MONEY1 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนรายการใช้จ่าย

MONEY2 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านการเงิน และหาแหล่งเงินทุน

PERSON หมายถึง ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร

PERS1 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากร

PERS2 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของ

บุคลากร

PERS3 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร

GENERAL หมายถึง ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป

GEN1 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงอาคารสถานที่

GEN2 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

GEN3 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน

GEN4 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้

GEN5 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับบริการจากทางโรงเรียน

ตัวแปรความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (SUCCESS)

SUCCESS หมายถึง ตัวแปรความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

SUCCESS1 หมายถึง โรงเรียนมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

SUCCESS2 หมายถึง โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน

SUCCESS3 หมายถึง โรงเรียนมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

SUCCESS4 หมายถึง โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานให้ชุมชนทราบ

SUCCESS5 หมายถึง นักเรียนรู้เรื่องอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

SUCCESS6 หมายถึง โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความสามารถ

SUCCESS7 หมายถึง โรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรมความรู้ให้แก่บุคคลในชุมชน

SUCCESS8 หมายถึง โรงเรียนได้รับการประเมินจากชุมชน และปรับปรุงแก้ไข

SUCCESS9 หมายถึง โรงเรียนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียน บ้าน และชุมชน

SUCCESS10 หมายถึง โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 3 ส่วน คือ 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ 1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโดยการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (SK) และค่าความโด่ง (KU) ของตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านบริหารทั่วไป และตัวแปรความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา มีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ มีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.1

จากตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พบว่า เป็นหญิงร้อยละ 62.1 โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมาคืออายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 27.3 และมีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 61ปีขึ้นไป ร้อยละ 2 ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด ในด้านการศึกษาร้อยละส่วนใหญ่มีวุฒิมัธยมศึกษาปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 51.5 รองลงมาคือวุฒิมัธยมศึกษาต่ำ

กว่าปริญญาตรี ร้อยละ 37 และมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 11.5 ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้มี ผู้ปกครองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39 รองลงมาคือ ครู ร้อยละ 32.5 คณะกรรมการสถานศึกษา ร้อยละ 16.9 และผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 11.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกตามตัวแปรต่างๆ

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ (N=1500)		
ชาย	569	37.9
หญิง	931	62.1
2. อายุ (N=1495)		
20-30 ปี	154	10.3
31-40 ปี	408	27.3
41-50 ปี	669	44.7
51-60 ปี	234	15.7
61 ปี ขึ้นไป	30	2.0
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด (N=1490)		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	552	37.0
ปริญญาตรี	766	51.5
สูงกว่าปริญญาตรี	172	11.5
4. สถานภาพ (N=1507)		
ผู้บริหารสถานศึกษา	175	11.6
ครู ผู้สอน	490	32.5
คณะกรรมการสถานศึกษา	254	16.9
ผู้ปกครองนักเรียน	588	39.0

กล่าวโดยสรุปในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ มีผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี โดยมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโดยการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย (coefficient of variation) ค่าความเบ้ (skewness) และค่าความโด่ง (kurtosis) ของตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (PARTICIPATION) ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ

จัดการศึกษาด้านวิชาการ (ACAD) ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ (MONEY) ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร (PERSON) และตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป (GENERAL) มีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย ค่าความเบ้ และค่าความโด่งของตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ตัวแปร	$\bar{x}$	การแปลความ	S.D.	C.V.	Sk	Ku
การมีส่วนร่วมของชุมชน						
1.ด้านวิชาการ (ACAD)	3.00	ปานกลาง	0.78	26.02	-.35	-.60
ACAD1	2.89	ปานกลาง	0.89	30.90	-.31	-.32
ACAD2	2.75	ปานกลาง	0.86	31.44	-.09	-.31
ACAD3	3.17	ปานกลาง	0.99	31.27	-.25	-.28
ACAD4	3.09	ปานกลาง	1.07	34.77	-.18	-.58
ACAD5	3.11	ปานกลาง	0.87	27.92	-.42	.10
2.ด้านงบประมาณ (MONEY)	2.87	ปานกลาง	0.91	31.83	-.16	-.47
MONEY1	2.70	ปานกลาง	0.96	35.53	-.03	-.47
MONEY2	3.03	ปานกลาง	1.02	33.70	-.18	-.59
3.ด้านบุคลากร (PERSON)	2.78	ปานกลาง	0.83	29.89	-.02	-.40
PERS1	2.68	ปานกลาง	0.99	36.80	.04	-.52
PERS2	2.87	ปานกลาง	0.81	28.24	-.15	-.23
PERS3	2.77	ปานกลาง	0.96	34.73	.04	-.49
4.ด้านบริหารทั่วไป(GENERAL)	2.92	ปานกลาง	0.83	28.28	-.09	-.19
GEN1	2.94	ปานกลาง	1.00	33.96	-.08	-.44
GEN2	2.92	ปานกลาง	0.93	31.79	-.09	-.36
GEN3	3.19	ปานกลาง	0.92	28.85	-.24	-.20
GEN4	2.88	ปานกลาง	1.03	35.64	-.02	-.47
GEN5	2.69	ปานกลาง	1.01	37.48	.12	-.41

หมายเหตุ พิสัยของคะแนนเป็น 5

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรด้านวิชาการ(ACAD) ด้านงบประมาณ (MONEY) ด้านบุคลากร (PERSON) ด้านบริหารทั่วไป (GENERAL)

เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.68 ถึง 3.19 โดยตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบ) แสดงว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาสูงกว่าค่าเฉลี่ยของข้อมูล และมีค่าความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก

เมื่อพิจารณาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ (ACAD) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ (ACAD) อยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบ และเข้าใกล้ศูนย์) แสดงว่า การกระจายของข้อมูลมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย และตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก ยกเว้น ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน (ACAD5) ที่มีความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นบวก) แสดงว่าตัวแปรการมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน (ACAD5) มีการกระจายของข้อมูลน้อย

สำหรับค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ (MONEY) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ (MONEY) อยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบ และมีค่าเข้าใกล้ศูนย์) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย และตัวแปรทุกตัวมีค่าความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่า ตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก

ส่วนค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร (PERSON) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร (PERSON) อยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ขวา (ความเบ้มีค่าเป็นบวก และข้อมูลเข้าใกล้ศูนย์) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย และตัวแปรทุกตัวมีค่าความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่า ตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก

จากผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป (GENERAL) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป (GENERAL) อยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบ และมีค่าเข้าใกล้ศูนย์) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรมีค่าใกล้เคียง

เคียงกับค่าเฉลี่ย และตัวแปรทุกตัวมีค่าความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตั้งแต่ 26.02 ถึง 37.48 ตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก (ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากกว่า 20%) โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายน้อยที่สุด คือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ และตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากที่สุด คือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป

ตารางที่ 4.3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย ค่าความเบ้ และค่าความโด่งของตัวแปรความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ตัวแปร	$\bar{x}$	การแปลความ	S.D.	C.V.	Sk	Ku
ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชน (SUCCESS)	3.30	ปานกลาง	0.68	20.60	-.47	.92
SUCCE1	3.33	ปานกลาง	0.84	25.19	-.31	.43
SUCCE2	3.42	ดี	0.82	23.93	-.34	.47
SUCCE3	3.33	ปานกลาง	0.87	26.25	-.27	.04
SUCCE4	3.62	ดี	0.87	24.00	-.41	.24
SUCCE5	3.22	ปานกลาง	0.84	26.14	-.14	.34
SUCCE6	3.23	ปานกลาง	0.88	27.08	-.29	.18
SUCCE7	2.85	ปานกลาง	0.92	32.15	.06	-.11
SUCCE8	3.07	ปานกลาง	0.91	29.74	-.10	-.20
SUCCE9	2.28	ปานกลาง	0.98	29.84	-.29	-.16
SUCCE10	3.69	ดี	0.90	24.31	-.51	.28

หมายเหตุ พิสัยของคะแนนเป็น 5

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.28 ถึง 3.33 ยกเว้น ตัวแปรโรงเรียนมีกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน (SUCCE2) ตัวแปรโรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานให้ชุมชนทราบ (SUCCE4) และตัวแปรโรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน (SUCCE10) ที่อยู่ในระดับดี โดยตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบ) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรสูงกว่าค่าเฉลี่ยของข้อมูล ยกเว้น ตัวแปรโรงเรียนมีการจัดการ

ศึกษา อบรมความรู้ให้แก่บุคคลในชุมชน (SUCCES7) ที่มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ขวา (ความเบ้มีค่าเป็นบวก) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของข้อมูล และตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นบวก) แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลน้อย ยกเว้น ตัวแปรโรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรมความรู้ให้แก่บุคคลในชุมชน (SUCCES7) ตัวแปรโรงเรียนได้รับการประเมินจากชุมชน และปรับปรุงแก้ไข (SUCCES8) และตัวแปรโรงเรียนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียน บ้าน และชุมชน (SUCCES9) ที่มีค่าเป็นความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่า ตัวแปรมีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตั้งแต่ 20.60 ถึง 32.15 ตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก (ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากกว่า 20%) โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายน้อยที่สุด คือ ตัวแปรความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (SUCCES) และตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากที่สุด คือ ตัวแปรโรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรมความรู้ให้แก่บุคคลในชุมชน (SUCCES7)

2. ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวกับความสำเร็จการของมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อพิจารณาทตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบในขั้นต่อไป โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังนี้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกี่ยวกับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาทตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่จะนำไปทำการวิเคราะห์องค์ประกอบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์หรือไม่ ถ้าตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์แสดงว่าไม่มีองค์ประกอบร่วม และไม่มีประโยชน์ที่จะนำเมทริกซ์สหสัมพันธ์นั้นไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกี่ยวกับความสำเร็จการของมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา จำนวน 25 ตัวแปร โดยใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปรรวม 299 คู่ ซึ่งทุกคู่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่าตั้งแต่ 0.223 ถึง 0.839 ดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.4

จากตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาค่าสถิติของ Bartlett ซึ่งเป็นค่าสถิติทดสอบสมมติฐานว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์นั้นเป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (identity matrix) หรือไม่ โดยใช้ Bartlett's test of sphericity ซึ่งมีค่าเท่ากับ 29003.790 ($p < .000$) แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญ และค่าดัชนีไกเกอร์-ไมเยอร์-อออลคิน มีค่าเท่ากับ 0.965 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้หนึ่ง นั่นหมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์หองค์ประกอบต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรความสำเร็จการของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

	ACAD1	ACAD2	ACAD3	ACAD4	ACAD5	MONEY1	MONEY2	PERS1	PERS2	PERS3	GEN1	GEN2	GEN3
ACAD1	1												
ACAD2	0.839**	1											
ACAD3	0.618**	0.678**	1										
ACAD4	0.525**	0.544**	0.569**	1									
ACAD5	0.615**	0.646**	0.622**	0.589**	1								
MONEY1	0.634**	0.692**	0.590**	0.612**	0.672**	1							
MONEY2	0.487**	0.507**	0.530**	0.703**	0.572**	0.697**	1						
PERS1	0.522**	0.607**	0.528**	0.511**	0.589**	0.688**	0.608**	1					
PERS2	0.621**	0.668**	0.619**	0.584**	0.717**	0.728**	0.659**	0.747**	1				
PERS3	0.571**	0.608**	0.552**	0.602**	0.599**	0.664**	0.647**	0.649**	0.770**	1			
GEN1	0.529**	0.568**	0.557**	0.644**	0.547**	0.679**	0.744**	0.601**	0.691**	0.685**	1		
GEN2	0.552**	0.553**	0.528**	0.546**	0.569**	0.560**	0.594**	0.536**	0.680**	0.689**	0.673**	1	
GEN3	0.541**	0.537**	0.583**	0.566**	0.622**	0.584**	0.650**	0.535**	0.718**	0.664**	0.688**	0.750**	1
GEN4	0.498**	0.493**	0.459**	0.477**	0.498**	0.556**	0.552**	0.512**	0.600**	0.563**	0.590**	0.634**	0.612**
GEN5	0.510**	0.549**	0.468**	0.472**	0.497**	0.590**	0.551**	0.567**	0.646**	0.629**	0.629**	0.654**	0.575**
SUCCES1	0.512**	0.488**	0.452**	0.385**	0.533**	0.448**	0.414**	0.368**	0.533**	0.454**	0.458**	0.508**	0.527**
SUCCES2	0.459**	0.428**	0.428**	0.354**	0.502**	0.394**	0.378**	0.334**	0.482**	0.426**	0.411**	0.499**	0.526**
SUCCES3	0.326**	0.319**	0.294**	0.262**	0.361**	0.243**	0.268**	0.254**	0.362**	0.350**	0.281**	0.399**	0.383**
SUCCES4	0.365**	0.299**	0.342**	0.280**	0.440**	0.309**	0.318**	0.255**	0.390**	0.344**	0.311**	0.400**	0.443**
SUCCES5	0.442**	0.420**	0.375**	0.358**	0.448**	0.413**	0.426**	0.396**	0.496**	0.478**	0.453**	0.514**	0.508**
SUCCES6	0.441**	0.436**	0.382**	0.300**	0.462**	0.413**	0.380**	0.401**	0.505**	0.456**	0.418**	0.534**	0.504**
SUCCES7	0.513**	0.535**	0.447**	0.378**	0.471**	0.511**	0.434**	0.481**	0.584**	0.543**	0.535**	0.583**	0.497**
SUCCES8	0.493**	0.513**	0.459**	0.370**	0.579**	0.510**	0.452**	0.472**	0.612**	0.530**	0.503**	0.539**	0.551**
SUCCES9	0.380**	0.369**	0.397**	0.333**	0.502**	0.428**	0.404**	0.379**	0.530**	0.435**	0.432**	0.471**	0.511**
SUCCESS10	0.336**	0.292**	0.327**	0.270**	0.404**	0.285**	0.292**	0.223**	0.388**	0.320**	0.302**	0.375**	0.454**
$\bar{x}$	2.893	2.75	3.172	3.086	3.114	2.7	3.033	2.685	2.874	2.77	2.937	2.919	3.19
SD	0.894	0.864	0.992	1.073	0.87	0.959	1.022	0.988	0.812	0.962	0.997	0.928	0.92

Bartlett's test of sphericity = 29003.790 P= .000

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = 0.965

หมายเหตุ **p < .01

ตารางที่ 4.4 (ต่อ) ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรความสำเร็จการของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

	GEN4	GEN5	SUCCE1	SUCCE2	SUCCE3	SUCCE4	SUCCE5	SUCCE6	SUCCE7	SUCCE8	SUCCE9	SUCCE10
GEN4	1											
GEN5	0.688**	1										
SUCCE1	0.464**	0.478**	1									
SUCCE2	0.447**	0.425**	0.712**	1								
SUCCE3	0.334**	0.336**	0.527**	0.563**	1							
SUCCE4	0.345**	0.280**	0.560**	0.602**	0.586**	1						
SUCCE5	0.493**	0.493**	0.609**	0.605**	0.533**	0.561**	1					
SUCCE6	0.466**	0.457**	0.596**	0.584**	0.534**	0.560**	0.655**	1				
SUCCE7	0.558**	0.659**	0.528**	0.504**	0.438**	0.387**	0.602**	0.611**	1			
SUCCE8	0.471**	0.510**	0.620**	0.550**	0.451**	0.496**	0.573**	0.581**	0.665**	1		
SUCCE9	0.402**	0.425**	0.537**	0.542**	0.409**	0.505**	0.531**	0.519**	0.521**	0.637**	1	
SUCCE10	0.355**	0.299**	0.536**	0.557**	0.545**	0.600**	0.555**	0.538**	0.405**	0.492**	0.533*	1
$\bar{x}$	2.883	2.693	3.334	3.423	3.328	3.616	3.224	3.231	2.847	3.074	3.276	3.69
SD	1.028	1.009	0.84	0.819	0.874	0.868	0.843	0.875	0.915	0.914	0.978	0.897
Bartlett's test of sphericity = 29003.790 P= .000												
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = 0.965												

หมายเหตุ **p < .01

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล แบ่งเป็น 2 โมเดล คือ โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และโมเดลความสำเร็จการของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ประกอบด้วยการวิเคราะห์โมเดลย่อย 4 โมเดล คือ 1)โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ 2)โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ 3)โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร และ4)โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

3.1 โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (PARTICIPATION) ประกอบด้วยการวิเคราะห์โมเดลย่อย 4 โมเดล คือ 1) โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ (ACAD) 2) โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ (MONEY) 3) โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร (PERSON) และ4) โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป (GENERAL) ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

1)โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ (ACAD) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไคส์แควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 0.343 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ 0.558 โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.000 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.999 เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ 0.694-0.821 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกตัว โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ACAD3) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.821 มีความแปรผันร่วมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการร้อยละ 67 รองลงมาคือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน (ACAD5), ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน (ACAD2), ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรสถานศึกษา (ACAD1) และตัวแปรการมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน (ACAD4) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.820, 0.787, 0.752 และ 0.694

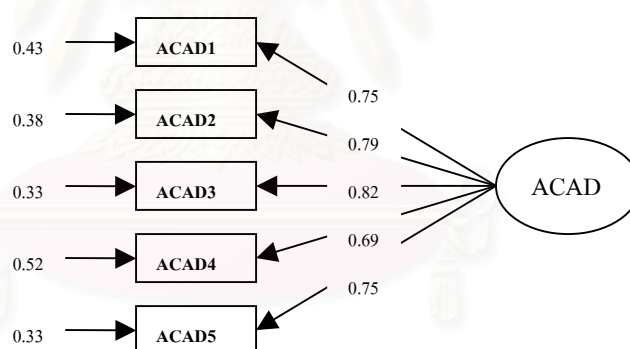
ตามลำดับ และมีความแปรผันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการร้อยละ 67, 62, 57, และร้อยละ 48 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.5 และแผนภาพที่ 4.1

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R ²	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
ACAD1	0.752**	0.025	30.365	0.566	0.133
ACAD2	0.787**	0.025	31.152	0.619	0.135
ACAD3	0.821**	0.025	33.226	0.674	0.347
ACAD4	0.694**	0.025	27.583	0.481	0.148
ACAD5	0.820**	0.025	30.264	0.672	0.347

Chi-Square = 0.343, df = 1, P-value = 0.558, GFI = 1.000, AGFI = 0.999, RMSEA = 0.000

**p< .01

แผนภาพที่ 4.1 โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ

2) โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ (MONEY) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไคว์สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 0.075 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ 0.784 โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.000 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 1.000 เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวกมีขนาด 0.836 และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวที่ระดับ 0.01 ทุกตัว โดยตัวแปรการมีส่วนร่วมในการจัดทำ

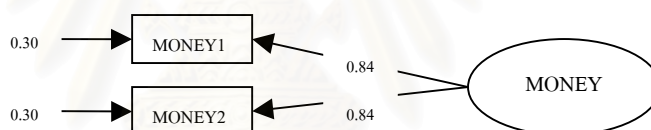
แผนรายการใช้จ่าย (MONEY1) และตัวแปรการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านการเงิน (MONEY2) มีน้ำหนักความสำคัญเท่ากัน โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.836 มีความแปรผันร่วมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ ร้อยละ 70 ดังแสดงในตารางที่ 4.6 และแผนภาพที่ 4.2

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R ²	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
MONEY1	0.836**	0.022	38.872	0.700	0.492
MONEY2	0.836**	0.022	38.872	0.700	0.492

Chi-Square = 0.075, df= 1, P-value = 0.784, GFI = 1.000, AGFI = 1.000, RMSEA = 0.000

**p< .01

แผนภาพที่ 4.2 โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ

3) โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร (PERSON) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไควสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 0.779 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ 0.376 โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.000 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.998 เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวกมีขนาดตั้งแต่ 0.833-1.000 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกตัว ยกเว้น ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (PERS2) โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (PERS2) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.000 มีความแปรผันร่วมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร ร้อยละ 90 รองลงมาคือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร (PERS3) และตัวแปรการมีส่วนร่วมในการคัดเลือก

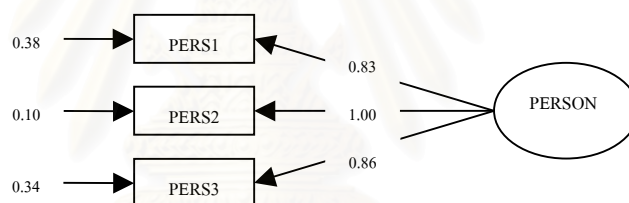
บุคคลากร (PERS1) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.858 และ 0.833 ตามลำดับ และมีความแปรผันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคคลากร ร้อยละ 66 และร้อยละ 62 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.7 และแผนภาพที่ 4.3

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคคลากร

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R ²	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
PERS1	0.833**	0.019	43.736	0.623	0.146
PERS2	1.000**	-	-	0.900	0.661
PERS3	0.858**	0.018	46.795	0.662	0.168

Chi-Square = 0.779, df = 1, P-value = 0.376, GFI = 1.000, AGFI = 0.998, RMSEA = 0.000

**p < .01

แผนภาพที่ 4.3 โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคคลากร

4) โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป (GENERAL) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไคว์สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 0.258 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ 0.612 โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.000 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.999 เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวกมีขนาดตั้งแต่ 0.721- 0.882 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกตัว โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน (GEN2) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.882 มีความแปรผันร่วมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป ร้อยละ 78 รองลงมาคือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน (GEN3), การมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงอาคารสถานที่ (GEN1), การมีส่วนร่วมในการรับ

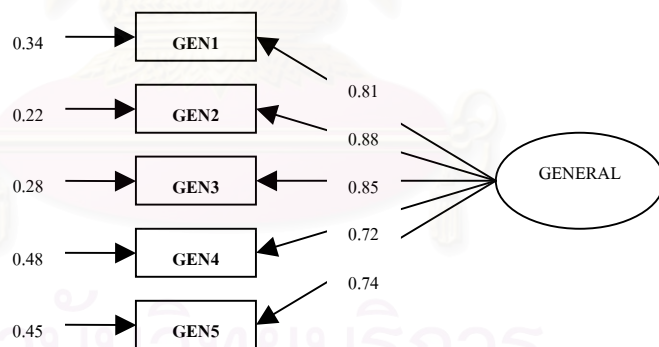
บริการจากทางโรงเรียน (GEN5) และการมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ คำนคว้า (GEN4) ซึ่งมีความน่าเชื่อถือประกอบเท่ากับ 0.849, 0.813, 0.742 และ 0.721 ตามลำดับ และมีความแปรผันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป ร้อยละ 72, 66, 55 และร้อยละ 52 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.8 และแผนภาพที่ 4.4

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R ²	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
GEN1	0.813**	0.023	34.723	0.661	0.238
GEN2	0.882**	0.022	39.647	0.779	0.378
GEN3	0.849**	0.022	38.295	0.720	0.276
GEN4	0.721**	0.023	31.074	0.520	0.083
GEN5	0.742**	0.025	30.045	0.551	0.129

Chi-Square = 0.259, df = 1, P-value = 0.612, GFI = 1.000, AGFI = 0.999, RMSEA = 0.000

**p < .01

แผนภาพที่ 4.4 โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป

5) โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองด้วยโปรแกรมลิสเรล โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (PARTICIPATION) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาค่าไคว์สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 32.50 ซึ่งมีความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ 0.590 นั่นคือค่าไคว์สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่า

กับ 0.997 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.990 ลักษณะแผนภาพแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่ได้จากการวิเคราะห์นี้แสดงไว้ในแผนภาพที่ 4.5

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดลผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.9 และแผนภาพที่ 4.5 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 15 ตัวแปร มีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ 0.713-0.918 โดยองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการทำงานของบุคลากร (PERS2) ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.918 และมีความแปรผันร่วมกับคุณลักษณะร่วมทั่วไป ร้อยละ 84 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนรายการใช้จ่าย (MONEY1), การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน (GEN3), การมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร (PERS3), การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ (GEN2), การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงาน (ACAD5), การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านการเงิน (MONEY2), การมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงอาคารสถานที่ (GEN1), การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากร (PERS1), การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน (ACAD2), การมีส่วนร่วมในการรับบริการจากทางโรงเรียน (GEN5), การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ACAD3), การมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรสถานศึกษา (ACAD1), การมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ ค้นคว้า (GEN4) และการมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน (ACAD4) ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบ 0.852, 0.850, 0.839, 0.837, 0.822, 0.814, 0.814, 0.785, 0.781, 0.775, 0.755, 0.753, 0.721 และ 0.713 ตามลำดับ

สำหรับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีค่าเป็นบวก โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.982 และมีค่าผันแปรร่วมกับองค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร้อยละ 98 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้าน งบประมาณ, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้าน บริหารทั่วไป และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.950, 0.932 และ 0.902 ตามลำดับ และมีค่าผันแปรร่วมกับองค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ร้อยละ 90, 86 และ 81 ตามลำดับ ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองได้นำเทอมความคลาดเคลื่อนเข้ามาวิเคราะห์ด้วยพร้อมทั้งยอมให้ความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กัน ซึ่งเทอมความคลาดเคลื่อนดังกล่าวดังกล่าวเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่นๆ ในโมเดล ซึ่งเป็นการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นที่เข้มงวดของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การสร้างสเกลองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ใช้สเกลองค์ประกอบย่อย 15 ตัว ได้แก่ ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรสถานศึกษา (ACAD1) ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน (ACAD2) การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ACAD3) การมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน (ACAD4) การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน (ACAD5) การมีส่วนร่วมในการวางแผนรายค่าใช้จ่าย (MONEY1) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านการเงิน (MONEY2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกบุคลากร (PERS1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตาม และประเมินผลการทำงานของบุคลากร (PERS2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสรรหาวิทยากร (PERS3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล บำรุงอาคารสถานที่ (GEN1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน (GEN2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนกิจการนักเรียน (GEN3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ ค้นคว้า (GEN4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับบริการจากทางโรงเรียน (GEN5) ซึ่งเขียนในรูปสมการได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{PARTICIPATION} &= 0.136(\text{ACAD1}) + 0.101(\text{ACAD2}) + 0.159(\text{ACAD3}) + 0.126(\text{ACAD4}) \\ &+ 0.282(\text{ACAD5}) + 0.356(\text{MONEY1}) + 0.344(\text{MONEY2}) + 0.118(\text{PERS1}) + 0.361(\text{PERS2}) \\ &+ 0.162(\text{PERS3}) + 0.173(\text{GEN1}) + 0.206(\text{GEN2}) + 0.272(\text{GEN3}) + 0.041(\text{GEN4}) \\ &+ 0.166(\text{GEN5}) \end{aligned}$$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R ²	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
ACAD1	0.753**	-	-	0.568	0.136
ACAD2	0.781**	0.017	47.316	0.610	0.101
ACAD3	0.755**	0.025	30.635	0.569	0.159
ACAD4	0.713**	0.026	26.892	0.508	0.126
ACAD5	0.822**	0.027	30.871	0.676	0.282
MONEY1	0.852**	-	-	0.728	0.356
MONEY2	0.814**	0.023	35.807	0.664	0.344
PERS1	0.785**	-	-	0.616	0.118
PERS2	0.918**	0.022	42.014	0.841	0.361
PERS3	0.839**	0.024	34.788	0.704	0.162
GEN1	0.814**	-	-	0.662	0.173
GEN2	0.837**	0.023	36.450	0.700	0.206
GEN3	0.850**	0.023	37.584	0.720	0.272
GEN4	0.721**	0.023	30.696	0.520	0.041
GEN5	0.775**	0.023	33.737	0.601	0.166

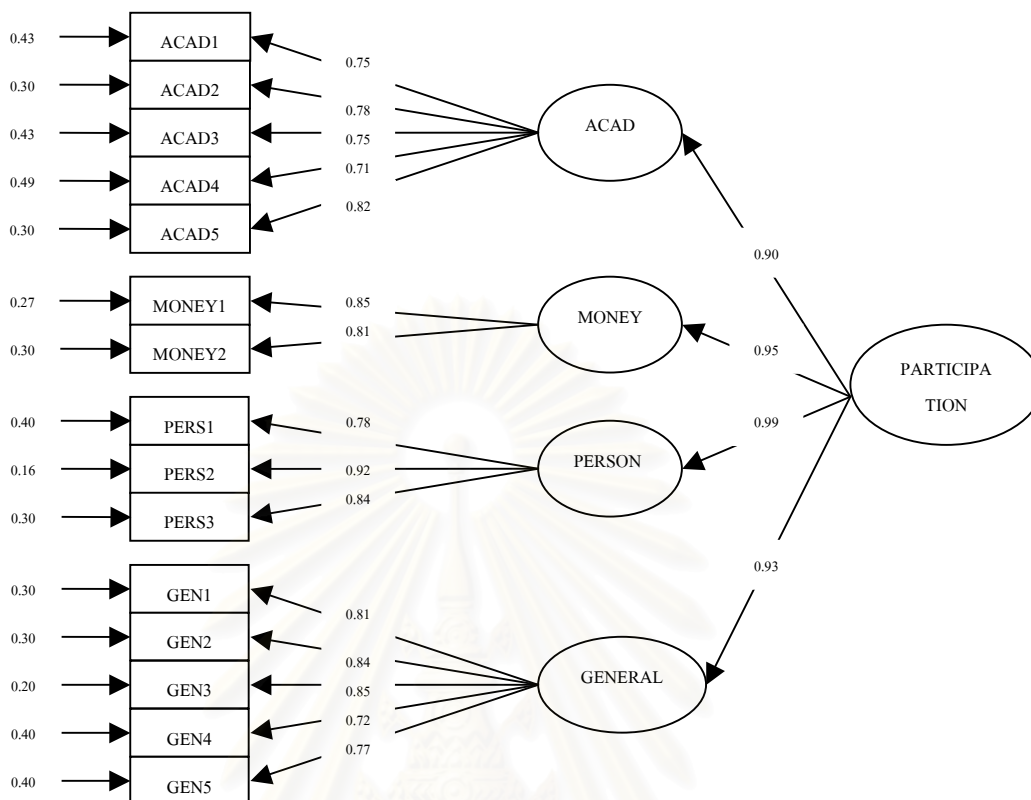
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับสอง

องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ACAD	0.902**	0.030	29.835	0.814
MONEY	0.950**	0.027	35.633	0.902
PERSON	0.989**	0.029	34.371	0.978
GENERAL	0.932**	0.027	34.082	0.869

Chi-Square = 32.50, df = 35, P-value = 0.590, GFI = 0.997, AGFI = 0.990, RMSEA = 0.000

**p< .01

แผนภาพที่ 4.5 โมเดลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
จากการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

3.2 โมเดลความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (SUCCESS) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไควสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 4.874 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.962 โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.999 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.997 เมื่อพิจารณาน้ำหนักของหองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวกมีขนาดตั้งแต่ 0.672-0.818 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกตัว ยกเว้น ตัวแปรโรงเรียนมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (SUCCES1) โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกหองเรียน (SUCCES2) มีน้ำหนักของหองค์ประกอบเท่ากับ 0.818 มีความแปรผันร่วมกับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ร้อยละ 67 รองลงมาคือ ตัวแปรนักเรียนรู้เรื่องอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น (SUCCES5), ตัวแปรโรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรมให้แก่ประชาชน (SUCCES7), โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความสามารถ (SUCCES6), โรงเรียนมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

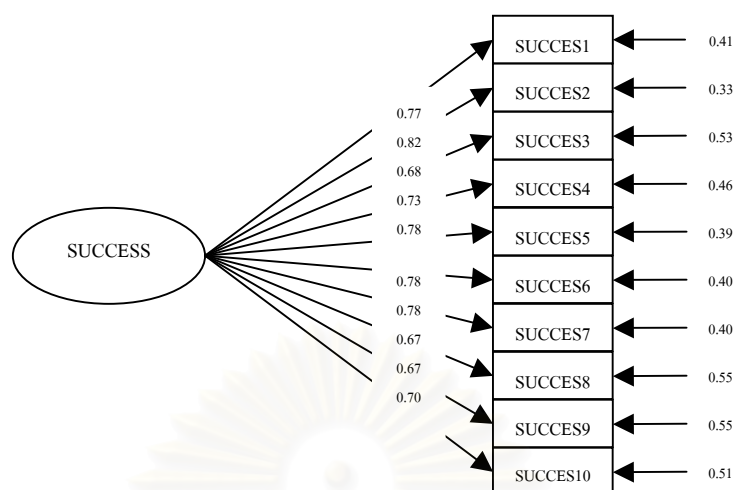
(SUCCES1), โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงาน (SUCCES4), โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน (SUCCES10), โรงเรียนมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ (SUCCES3), โรงเรียนได้รับการประเมินและปรับปรุงแก้ไข(SUCCES8) และตัวแปรโรงเรียนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียน บ้าน ชุมชน (SUCCES9) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.784, 0.777, 0.776, 0.769, 0.733, 0.700, 0.685, 0.672 และ 0.672 ตามลำดับ และมีความแปรผันความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ร้อยละ 62, 60, 60, 59, 54, 49, 47, 45 และร้อยละ 45 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.10 และแผนภาพที่ 4.6

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R ²	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
SUCCES1	0.769**	-	-	0.592	0.111
SUCCES2	0.818**	0.024	34.667	0.669	0.243
SUCCES3	0.685**	0.026	25.908	0.469	0.076
SUCCES4	0.733**	0.026	27.771	0.538	0.171
SUCCES5	0.784**	0.026	29.742	0.615	0.111
SUCCES6	0.776**	0.026	29.856	0.603	0.110
SUCCES7	0.777**	0.028	27.683	0.603	0.354
SUCCES8	0.672**	0.024	27.612	0.451	-0.118
SUCCES9	0.672**	0.025	26.865	0.452	0.077
SUCCES10	0.700**	0.027	26.073	0.490	0.114

Chi-Square = 4.874, df = 12, P-value = 0.962, GFI = 0.999, AGFI = 0.997, RMSEA = 0.000

**p< .01

แผนภาพที่ 4.6 โมเดลความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

4. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อศึกษาว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรแฝง 2 ตัว คือ ความสำเร็จในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (SUCCESS) และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (PARTICIPATION) โดยตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมดมีจำนวน 14 ตัวแปร

การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ วิเคราะห์โดยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดไม่สัมพันธ์กัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าโมเดลตามสมมติฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการปรับโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันได้ ซึ่งการปรับโมเดลในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยพิจารณาจากดัชนีดัดแปลงโมเดล (modification indices) และผลจากการปรับโมเดลในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้โมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงในตารางที่ 4.11

จากรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 4.11 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า

โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 6.24 ที่ค่าองศาอิสระเท่ากับ 21 และค่าความน่าจะเป็น(P) เท่ากับ 0.999 ซึ่งแสดงว่าผลการทดสอบค่าไค-สแควร์ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานว่าโมเดลการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.999 และ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.997 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ค่าดัชนีกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.004 มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ และค่าเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐานระหว่างตัวแปรสูงสุด (largest standardized residuals) เท่ากับ 1.282 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ที่เหมาะสม (2.00)

เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ 3 อันดับแรก พบว่า ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป (GENERAL) มีค่าสูงสุด เท่ากับ 0.959 รองลงมาคือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ (ACAD) และตัวแปรนักเรียนรู้เรื่องอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น (SUCCES5) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.896 และ 0.761 ตามลำดับ สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.456 หรือตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาได้ร้อยละ 46

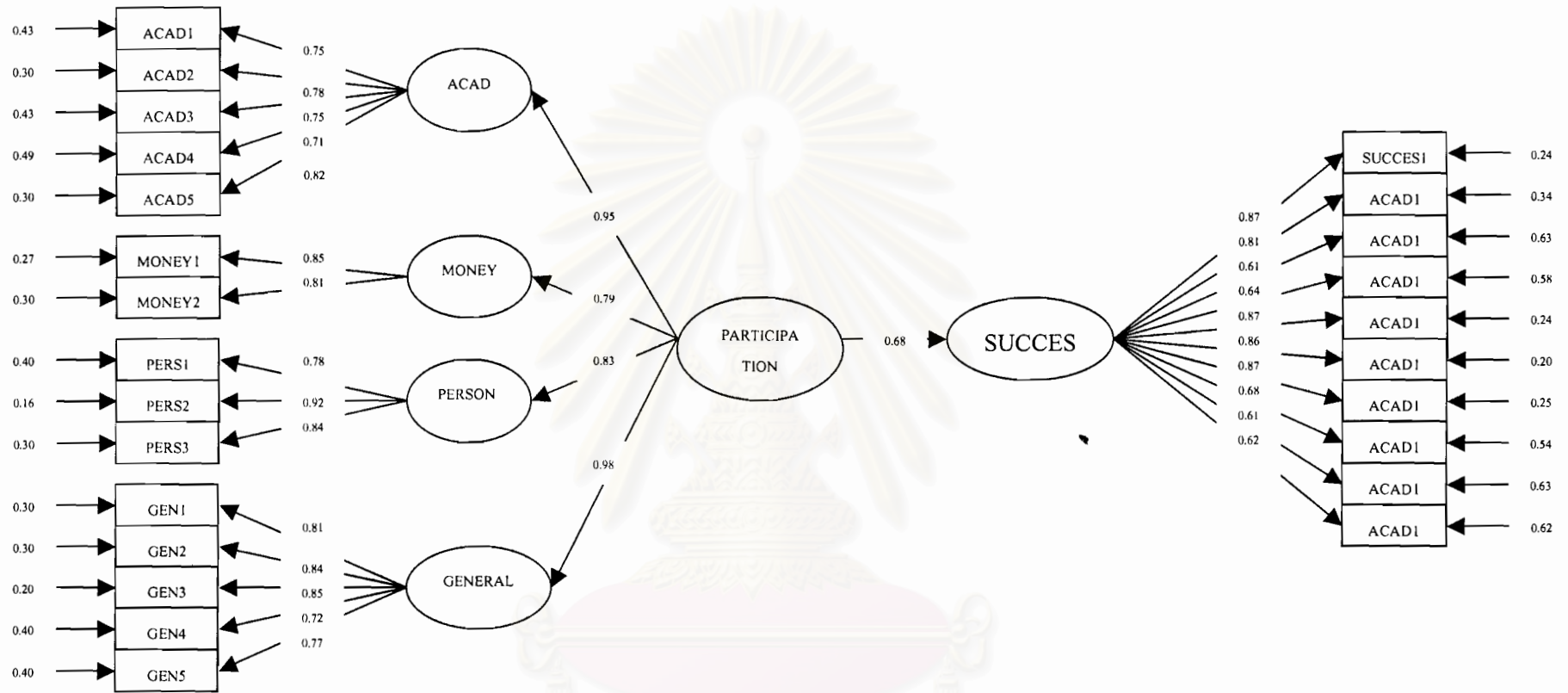
เมื่อพิจารณาอิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (SUCCES5) พบว่า ตัวแปรดังกล่าวได้รับอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (PARTICIPATION) โดยมีขนาดอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.675

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.11 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง และการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของความล้มเหลวของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ตัวแปรผล	SUCCESS					
ตัวแปรสาเหตุ	TE		IE		DE	
PARTICIPATION	0.675**				0.675**	
	(0.026)				(0.026)	
ค่าสถิติ						
Chi-Square = 6.24, df = 21, P-value = 0.999, GFI = 0.999, AGFI = 0.997, RMR = 0.004						
ตัวแปร	SUCCES1	SUCCES2	SUCCES3	SUCCES4	SUCCES5	SUCCES6
ความเที่ยง	0.759	0.661	0.372	0.415	0.761	0.743
ตัวแปร	SUCCES7	SUCCES8	SUCCES9	SUCCES10	ACAD	MONEY
ความเที่ยง	0.754	0.457	0.368	0.382	0.896	0.630
ตัวแปร	PERSON	GENERAL				
ความเที่ยง	0.682	0.959				
สมการโครงสร้างตัวแปร	SUCCESS					
R SQUARE	0.456					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 4.7 โมเดลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุของความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในตอนนี้เป็นกรนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาจำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 ท่าน รวมทั้งหมด 8 ท่าน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปความตามประเด็นการสัมภาษณ์ โดยการนำเสนอแบ่งเป็น

1. สภาพของชุมชนรอบๆ โรงเรียน
2. ความหมายของ “ชุมชนของโรงเรียน”
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
  - 3.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ
  - 3.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ
  - 3.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร
  - 3.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านการบริหารทั่วไป
4. แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
  - 4.1 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั่วไป
  - 4.2 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ
  - 4.3 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ
  - 4.4 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร
  - 4.5 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป
5. ความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
6. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
7. ปัญหาที่พบในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
8. ข้อเสนอแนะในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

โดยมีรายละเอียดในแต่ละหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. สภาพของชุมชนรอบๆ โรงเรียน

ผู้วิจัยศึกษาบริบทของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 2 โรงเรียน เพื่อทำความเข้าใจสภาพของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

โรงเรียน A เป็นโรงเรียนสหศึกษาขนาดเล็ก เปิดสอนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนตั้งอยู่ในบริเวณวัด นอกจากนี้บริเวณรอบๆ โรงเรียนประกอบด้วยชุมชนที่พักอาศัย และย่านการค้า ทำให้มีผู้คนพลุกพล่าน มีแหล่งมั่วสุมของเด็กวัยรุ่นทำให้ผู้ปกครองกังวลว่าเด็กจะถูกยั่วยุจากสภาพแวดล้อมภายนอก ทำให้ต้องมีการกวดขัน ดูแลกันเป็นพิเศษ

นักเรียนที่มาเรียนที่นี่จะเป็นเด็กที่มาจากหลายๆ ที่ แต่เนื่องจากผู้ปกครองมาค้าขาย จึงได้หอบหิ้วเด็กมาเรียนด้วย และโรงเรียนไม่ต้องสอบเข้า บางคนเข้ามาเรียนเพื่อหวังจะได้รับทุน

“เรียนที่นี่ก็ตื่นไปรับ-ส่ง สะดวก ตอนเช้าไปส่งแล้วเลยไปทำงานตอนเย็นรับกลับ เลยกลับบ้าน แต่ต้องระวังเพราะออกไปนี่เด็กติดยาเยอะ”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองโรงเรียน A, 8 มีนาคม 2548)

“เด็กที่มาเรียนที่นี่บางทีเขาตามพ่อแม่มา พ่อแม่เป็นพ่อค้าแม่ค้า โรงเรียนเราไม่มีสอบเข้าเรารับหมด แถมมีทุนให้ด้วย ค่าเทอมก็ไม่ต้องเสีย เพราะโรงเรียนได้ทุนจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ร้อยกว่าทุน”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“เด็กที่นี้มาจากหลายๆ ที่ บางคนอยู่นนทบุรี บางคนอยู่นครปฐม อย่างพี่บ้านอยู่ในนบ บางกะปิพามาเข้าที่นี่”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองโรงเรียน A, 8 มีนาคม 2548)

โรงเรียน B เป็นโรงเรียนสหศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ บริเวณใกล้เคียงโรงเรียนเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง บริเวณรอบๆ โรงเรียนประกอบด้วยชุมชน และอาคารแฟลต ผู้คนไม่ค่อยพลุกพล่าน นักเรียนที่เข้ามาเรียนที่นี่ 70% ที่เข้ามาตามนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดรับนักเรียนในรูปสหวิทยาเขต มีการกำหนดพื้นที่ให้บริการให้นักเรียนได้เรียนใกล้บ้าน เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้อย่างทั่วถึง โดยไม่มีการสอบเข้า หรืออีก 30% เท่านั้นที่มาจากการสอบคัดเลือก ดังนั้น โรงเรียนก็จะรับเด็กมากขึ้น โดยที่จำนวนครู และอาคารไม่เพิ่ม ทำให้จำนวนเด็กต่อห้องสูง ครูไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง

“เมื่อก่อนเราสอบคัดเลือกได้ แต่ตอนนี้ระบบมันเปลี่ยน จำนวนนักเรียนก็มีมากขึ้น แต่ครูเท่าเดิม ถ้าผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาช่วยดูแลเด็กตรงนี้ก็จะได้”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน B, 15 มีนาคม 2548)

“ลูกอยากมาเรียนที่โรงเรียนนี้ เพราะอยู่ไม่ไกลบ้าน และเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียง”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองโรงเรียน B, 14 มีนาคม 2548)

2. ความหมายของ “ชุมชนของโรงเรียน”

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ความหมายของคำว่า “ชุมชนของโรงเรียน” ตามแนวความคิดของผู้บริหาร ครู-อาจารย์ สรุปได้ว่า

“ชุมชนของโรงเรียน” คือ กลุ่มคนที่มีการติดต่อสื่อสารถึงกัน มีเป้าหมายบางอย่างร่วมกัน ไม่จำเป็นจะต้องอยู่ใกล้กัน

“ชุมชนของโรงเรียน คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับทางโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม คนไหนที่มีส่วนได้มากก็จะเข้ามามาก คนไหนที่มีส่วนได้น้อยก็จะเข้ามาน้อย อย่างผู้ปกครองนักเรียนก็จะเป็นผู้ที่ได้รับผลโดยตรง เพราะลูกหลานเขาเข้ามาเรียน เขาจึงเข้ามามีส่วนร่วมมาก”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“มีมองว่าทุกคนเป็น unit ของชุมชน มองรวมๆ แล้ว มีการเชื่อมโยงสื่อสารต่อกัน มีเงื่อนไขข้อตกลงร่วมกันมันก็เกิดเป็นชุมชน ไม่ใช่ทางภูมิศาสตร์บ้านอยู่ใกล้อาจไม่ใช่ชุมชนของโรงเรียนก็ได้ มีการติดต่อสื่อสารกัน มีเป้าหมายบางอย่างร่วมกัน มีหลักเกณฑ์ที่ตกลงร่วมกัน มันก็เริ่มก่อตัวเป็นชุมชน”

(สัมภาษณ์ครูโรงเรียน A, 4 มีนาคม 2548)

“ชุมชน คือ ผู้ปกครอง (อันนี้สำคัญนะ) สถานประกอบการ ผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งไม่เกี่ยวกับพื้นที่หรือระยะทาง”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน B, 15 มีนาคม 2548)

“ชุมชนน่าจะหมายถึง ผู้ปกครองนักเรียน คนที่เข้ามาช่วยเหลือโรงเรียน อาจรวมพวกที่บ้านอยู่รอบๆ โรงเรียนด้วยก็ได้”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองโรงเรียน A, 8 มีนาคม 2548)

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ การมีส่วนร่วมของชุมชนใน

การจัดการศึกษาด้านบุคลากร และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านด้านบริหาร
ทั่วไป โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ซึ่งจะประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง และเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยผู้
ที่เข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนจะเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน และแสดงความคิดเห็น
เห็นว่าเด็กนักเรียนควรได้อะไรบ้างจากการมาโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม
ในการร่างหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

“ในด้านวิชาการผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นว่าเขา
ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง แต่ถ้าจะให้มีส่วนร่วมจริงๆ ต้อง
เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาเพราะเขาจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“ผู้ปกครองสามารถเข้ามาแสดงความคิดเห็นได้เลยว่าเขาต้องการจะให้
โรงเรียนสอนอะไร ถ้าเป็นข้อเสนอที่น่าสนใจเราก็จะพิจารณา อย่างแถวนี้
เป็นย่านที่มีฝรั่งมาพักอาศัยอยู่มาก พ่อ-แม่ ก็อยากให้ลูกเก่งภาษา
เขาก็เสนอมา โรงเรียนเห็นด้วย ผู้บริหารเลยไปเชิญฝรั่งมาสอน”

(สัมภาษณ์ครูโรงเรียน A, 4 มีนาคม 2548)

“ส่วนมากในด้านวิชาการผู้ปกครองไม่ค่อยจะมีส่วนร่วมนะ จะมีก็แต่
คณะกรรมการสถานศึกษาจะมีส่วนร่วมในการพิจารณาหลักสูตรของสถานศึกษา”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน B, 15 มีนาคม 2548)

“คือ โรงเรียนเขาจะร่างหลักสูตรสถานศึกษามาเสนอในที่ประชุม และให้
คณะกรรมการฯ แสดงความคิดเห็น เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย ควรเพิ่ม
หรือแก้ไขตรงไหน”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน B, 10 มีนาคม 2548)

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเรียนการสอน ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุด
คือ คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ก็มีผู้
ปกครองที่สนใจ เข้ามามีส่วนในการเสนอแนะการจัดการเรียนการสอน หรือผู้ปกครองบางคนมี
ความรู้ความสามารถก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเรียนการสอน หรือบางที่ได้
แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ก็มานำเสนอ เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนของ
โรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

“คณะกรรมการฯ ของโรงเรียน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และส่วนมาก
จะเป็นนักการศึกษาทำให้เข้ามามีบทบาทในการร่วมวางแผนการจัดการศึกษา
เป็นอย่างมาก”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน B, 15 มีนาคม 2548)

“บางที่ผู้ปกครองก็จะเดินเข้ามาบอกว่าทำไมโรงเรียนไม่สอนแบบนี้ อย่างโรงเรียนนี้
หรือบางที่ก็แนะนำการสอนแบบที่ผู้ปกครองเขาไปเห็นมา และบางคนเขาก็จะมา
เสนอตัวเองมาช่วยร่วมในการจัดการเรียนการสอน”

(สัมภาษณ์ครูโรงเรียน A, 4 มีนาคม 2548)

“ผู้ปกครองเขาก็มาเสนอแนะ ให้คำแนะนำนะแต่ก็ไม่มากเพราะบางที่เขาจะปล่อย
ให้โรงเรียนจัดการ ผู้ที่มีส่วนร่วมมากก็เห็นจะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษามากกว่า
เพราะคณะกรรมการฯ จะร่วมประชุมวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกับครู”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“คณะกรรมการฯ ก็เข้าร่วมประชุมกับครูในการวางแผนการเรียนการสอน เราก็จะเสนอ
ความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะในบางเรื่องที่เราคิดว่าควรจะเป็นแบบนั้น แบบนี้”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน B, 10 มีนาคม 2548)

3) การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัด
กิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ คณะกรรมการสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษาจะเข้าร่วม
ในฐานะเป็นผู้จัดกิจกรรม เป็นผู้นำเสนอกิจกรรมที่น่าสนใจ หรือเหมาะสมให้กับทางโรงเรียน ติด
ต่อวิทยากร สำหรับกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน เช่น การอบรมให้ความรู้เรื่องคุณธรรม จริย
ธรรม การให้ความรู้เรื่องสารเสพติด เป็นต้น และเป็นผู้ติดต่อสถานที่ พาหนะในการเดินทาง
สำหรับกิจกรรมทัศนศึกษา ในกิจกรรมนี้ผู้ปกครองก็จะมีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวก
ตามที่คณะกรรมการสถานศึกษาขอความร่วมมือ

“เราจะมีการประชุมคณะกรรมการฯ ในส่วนของการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม
เพื่อเสนอต่อผู้บริหาร เช่น การจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน เรื่องสารเสพติด
เพศศึกษา คุณธรรมจริยธรรม หรือแม้แต่การจัดทัศนศึกษา เมื่อทางโรงเรียน
ขอความร่วมมือ เราก็จะคอยเป็นผู้ประสานงานให้ เช่น ติดต่อสถานที่
ติดต่อพาหนะสำหรับเดินทาง”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน B, 10 มีนาคม 2548)

“คณะกรรมการฯ จะมีบทบาทมากในด้านนี้ เพราะทางโรงเรียนจะขอความร่วมมือจาก
คณะกรรมการฯ ประสานงานให้ และบางครั้งคณะกรรมการฯ ก็จะมาเสนอเอง”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน B, 15 มีนาคม 2548)

“เมื่อทางโรงเรียนขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเราก็ให้ความร่วมมือเท่าที่ทำได้”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองโรงเรียน A, 8 มีนาคม 2548)

4) การมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน โดยคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการบริจาคในอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่โรงเรียนขาดแคลน เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นต้น บางครั้งก็มีส่วนร่วมในการติดต่อกับบุคคล หรือบริษัทห้างร้านที่มีศักยภาพเป็นผู้บริจาคอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนให้กับทางโรงเรียน

“ผู้ปกครองจะร่วมบริจาคพวกอุปกรณ์ การเรียนการสอน หรือบางครั้งก็ติดต่อบริษัทที่ตนเองทำงานเพื่อขอรับบริจาคให้กับทางโรงเรียน คณะกรรมการฯ ก็เหมือนกัน อย่างเราขอให้กองสลากฯ เป็นผู้สนับสนุนให้กับทางโรงเรียน บังเอิญเรามีคณะกรรมการฯ ที่ทำงานในนั้น เขาก็จะช่วยดำเนินการให้”

(สัมภาษณ์ครูโรงเรียน A, 4 มีนาคม 2548)

“ทางโรงเรียนจะติดต่อร้านค้า หรือบริษัท เพื่อขอรับบริจาคในอุปกรณ์ที่ขาดแคลน หรือบางที เขาก็จะมาบริจาคให้เอง อย่างท่าน ส.ส. จะบริจาคคอมพิวเตอร์ทุกปี อย่างปีที่ผ่านมาก็บริจาค 15 เครื่อง”

(สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

5) การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของทางโรงเรียน ส่วนนี้ทางโรงเรียนได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละภาคเรียนเพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ ส่วนผู้ปกครองโรงเรียนจะมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานของทางโรงเรียนในแต่ละภาคเรียนให้ทราบ รวมทั้งมีการแจ้งถึงผลการเรียนการสอนควบคู่ไปด้วย นอกจากนี้ยังมีการจัดทำวารสารเพื่อรายงานความเคลื่อนไหวของทางโรงเรียนให้กับชุมชนได้รับทราบอีกด้วย

“โรงเรียนจะมีการสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้เราได้รับทราบในที่ประชุม พร้อมรายงานถึงปัญหาที่พบ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการดำเนินการแก้ไขต่อไป”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน B, 10 มีนาคม 2548)

“โรงเรียนก็จะแจ้งให้คณะกรรมการฯ ทราบว่าในแต่ละเทอมทำอะไรไปบ้าง ผลเป็นอย่างไร”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน A, 8 มีนาคม 2548)

“มีการทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการฯ และจัดทำวารสารของโรงเรียน ออก 3 เดือนครั้ง เพื่อรายงานข่าวคราวความเคลื่อนไหวของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“จะมีการแจ้งในที่ประชุมว่าที่ผ่านมาโรงเรียนทำอะไรบ้าง ผลเป็นอย่างไร มีการแจ้งผลการเรียนของนักเรียนให้ทราบ และมีการแจกเอกสารประกอบ”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองโรงเรียน B, 14 มีนาคม 2548)

3.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ ซึ่งจะประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนรายการใช้จ่ายของทางโรงเรียน ในส่วนนี้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน คือ คณะกรรมการสถานศึกษา โดยจะประชุมร่วมกับคณะผู้บริหารโรงเรียน พิจารณางบประมาณที่ได้รับว่าจะสามารถนำไปใช้จ่ายอะไรได้บ้าง จากนั้นโรงเรียนก็จะเป็นผู้ดำเนินการต่อไป

“ก็จะร่วมกับทางโรงเรียนในการวางแผนการใช้จ่ายเงินของโรงเรียน และคอยติดตามกำกับการทำงานของทางโรงเรียน ว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน B, 10 มีนาคม 2548)

“โรงเรียนก็จะเชิญคณะกรรมการมาร่วมประชุมหารือว่า โรงเรียนได้งบบฯ มาเท่าไร เพื่อนำไปทำอะไร และต้องวางแผนว่าจะทำอย่างไรต่อไป”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

2) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทางการเงิน เพื่อให้โรงเรียนนำไปใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนต่อไป ในส่วนนี้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างมาก โดยจะร่วมกันบริจาคตามกำลังทรัพย์ และร่วมกันจัดงานเพื่อหาเงินเข้าโรงเรียนเพื่อนำไปพัฒนาโรงเรียนต่อไป เช่น การจัดผ้าป่าการศึกษา เป็นต้น

“โรงเรียนจะจัดผ้าป่าการศึกษาเพื่อหาเงินเข้าโรงเรียน โดยได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการ ผู้ปกครอง และบุคคลที่มีจิตศรัทธาร่วมบริจาค โดยมีคณะกรรมการผู้ปกครองร่วมเป็นเจ้าภาพ”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“คณะกรรมการฯ จะร่วมกับทางโรงเรียนเพื่อหาทุนสนับสนุนให้กับทางโรงเรียน เช่นการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างที่ผ่านมาก็มีการจัดผ้าป่าการจัดการศึกษา”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน A, 8 มีนาคม 2548)

3.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร ซึ่งจะประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากร โดยชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากรค่อนข้างน้อยมาก เนื่องจากเป็นโรงเรียนรัฐบาลครูจะถูกส่งมาจากส่วนกลาง และถ้า

หากเป็นครูอัตราจ้างที่จ้างด้วยงบประมาณของโรงเรียน ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือก คือ คณะกรรมการสถานศึกษา

“คณะกรรมการฯ จะมีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูอัตราจ้าง โดยจะช่วยกันดูว่า มีคุณสมบัติตามที่โรงเรียนต้องการหรือไม่”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“ส่วนมากแล้วคณะกรรมการฯ จะไม่ค่อยมีส่วนร่วมมาก เพราะส่วนใหญ่แล้ว โรงเรียนจะเป็นผู้พิจารณาในการคัดเลือกครูเอง นอกจากจะให้คำแนะนำ ในการคัดเลือก หรือเป็นผู้เสนอบุคคลที่เหมาะสมให้กับทางโรงเรียน”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน B, 15 มีนาคม 2548)

2) การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของบุคลากร ในโรงเรียน โดยผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้ค่อนข้างมาก เพราะทางโรงเรียนจะเปิดโอกาส ให้ผู้ปกครองสามารถเข้ามาเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนของทางโรงเรียนได้ และผู้ปกครองก็ จะมีการสอบถามจากเด็กนักเรียน เมื่อพบปัญหาผู้ปกครองก็จะมี การแจ้งแก่ผู้อำนวยการ ให้มีการ ดำเนินการ และแก้ไขต่อไป นอกจากนี้คณะกรรมการสถานศึกษายังมีหน้าที่ในการประเมินผลการ สอนของครูด้วย

“โรงเรียนเปิดให้ชุมชนเข้ามาสังเกตการสอนได้ตลอด แรกๆ ก็มีผู้ปกครองมาดูนะ แต่หลังๆ ไม่ค่อยมีคงเพราะยุ่งกับการทำงาน ส่วนมากไม่ค่อยมีปัญหาการเรียน การสอนนะ จะมีปัญหาในการทำโทษนักเรียน ผู้ปกครองเขาก็จะมาบอก ผ.อ. แล้ว ผ.อ. ก็จะเรียกครูคนนั้นมาเตือน”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาอยู่แล้วที่จะประเมินผลการดำเนินงาน ของครู แต่ทางโรงเรียนยังไม่พร้อมให้ผู้ปกครองเข้ามาสังเกตการณ์เรียนการสอน”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน B, 15 มีนาคม 2548)

3) การมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร ในส่วนการสรรหาวิทยากรนี้จะแบ่งเป็น วิทยากรในรายวิชาที่ขาดแคลน และวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดยวิทยากรในรายวิชาที่ขาดแคลน เช่น ครูสอนภาษาอังกฤษ ครูสอน คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ผู้ปกครองบางท่านที่มีความสามารถในรายวิชานั้นๆ ก็จะเสนอตัวเข้ามาสอน หรือบางคนที่อยู่ใกล้กับผู้ที่มีความสามารถก็จะเสนอมาให้โรงเรียนพิจารณา และช่วยดำเนินการติดต่อขอความร่วมมือให้

“รายวิชาที่โรงเรียนขาดครู เช่น ภาษาอังกฤษ ผอ.ก็จะขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความสามารถมาสอน อย่างเทอมที่ผ่านมา มีนักเรียนย้ายมาใหม่

คุณพ่อเขาเป็นชาวต่างชาติ เราก็ขอให้เขามาสอน เขาก็ตกลงมาสอนการสนทนา ให้เด็ก ป.5 -ป.6และก็มีผู้ปกครองนักเรียนที่จับแพะช้างมาสอนในวิชาศิลปะ และเขียนแบบ”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“ถ้าโรงเรียนขาดแคลนครูในวิชาไหนเราก็จะติดต่อผู้ปกครอง คณะกรรมการฯ ที่มีความสามารถมาเป็นวิทยากรให้ หรือขอให้คณะกรรมการฯ แนะนำบุคคลที่มีความสามารถให้”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน B, 15 มีนาคม 2548)

ส่วนวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนจะช่วยกันหาข้อมูลให้กับทางโรงเรียน เพื่อที่โรงเรียนจะได้ไปเชิญมาเป็นวิทยากรต่อไป

“ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการฯ จะเป็นผู้เสนอผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ในท้องถิ่นให้โรงเรียนได้รู้จัก และเชิญมาเป็นวิทยากร”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“เราก็จะดูว่าในมีอาชีพ หรือความรู้อะไรที่เด็กควรจะรู้ และไปเชิญผู้รู้เหล่านั้น มาเป็นวิทยากรให้ความรู้กับเด็ก เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน A, 8 มีนาคม 2548)

“ก็อาศัยข้อมูลที่ได้จากผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาในการที่โรงเรียน จะรู้จักชุมชน และได้ทราบว่าชุมชนมีอะไรที่จะน่าสนใจ เพื่อจะได้นำมา จัดการเรียนรู้ให้กับเด็กต่อไป”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 15 มีนาคม 2548)

4) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะให้แก่ครู ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ทักษะให้แก่ครู ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา เมื่อเห็นว่าครูยังขาดทักษะทางด้านไหนก็มีการ จัดบรรยาย อบรมให้แก่ครูในโรงเรียน

“เมื่อเห็นว่าครูยังขาดทักษะทางด้านไหน คณะกรรมการสถานศึกษาเขาก็จะเสนอ ให้จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ เหล่านั้นให้แก่ครู”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“คณะกรรมการฯ จัดให้มีการอบรมความรู้ทางมัลติมีเดียให้แก่ครูในโรงเรียน เพื่อนำไปช่วยในการสอนต่อไป”

(สัมภาษณ์ครูโรงเรียน A, 4 มีนาคม 2548)

3.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งจะประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมให้กับโรงเรียน การจัดทำสารบัญชูปโภค การจัดหาอาคาร สถานที่ ในส่วนนี้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการน้อยมาก โดยคณะกรรมการสถานศึกษาจะช่วยอำนวยความสะดวกเมื่อโรงเรียนดำเนินการปรับปรุงสภาพอาคาร สถานที่ มีส่วนร่วมในการสร้างสนามเด็กเล่น มีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุที่สะอาดไว้บริการนักเรียน

“คณะกรรมการฯ จะเข้ามาช่วยดูแลเรื่องอาหาร น้ำดื่มสำหรับนักเรียน นอกจากนี้ยังช่วยดูแลในการปรับปรุงอาคารสถานที่ตามที่โรงเรียนขอความช่วยเหลือ”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“อย่างสนามเด็กเล่นที่เห็น ก็มีคนเขามาบริจาคอุปกรณ์ให้ และกรรมการสถานศึกษา มาดูแลการติดตั้ง นอกนั้นก็ช่วยในการจัดหาอาคารสถานที่ การปรับปรุงแก้ไข เช่นการติดแอร์ในห้องประชุม”

(สัมภาษณ์ครูโรงเรียน A, 4 มีนาคม 2548)

“ก็ช่วยดูแลและอาคารสถานที่ ว่าตรงไหนควรปรับปรุงเพื่อให้เหมาะที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้แล้วนำไปเสนอผู้อำนวยการอีกที”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน A, 8 มีนาคม 2548)

2) การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียน สำหรับการจัดการกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียนนั้น ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับทางโรงเรียน คือ คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นการจัดเตรียมสถานที่ การจัดหาอุปกรณ์ ส่วนผู้ปกครองและคนอื่นๆ ในชุมชนก็จะมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้เข้าร่วมงาน

“กิจกรรมที่จัดส่วนใหญ่ที่โรงเรียนจัด ก็คือกิจกรรมตามวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันสำคัญทางศาสนา วันขึ้นปีใหม่ คณะกรรมการก็มีส่วนร่วมเป็นผู้ดำเนิน และมีการเชิญผู้ปกครองและคนในชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรม”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

“เวลาที่มีการจัดกิจกรรมที่โรงเรียน ครูเขาก็มีจดหมายเชิญมาให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมงาน”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองโรงเรียน A, 8 มีนาคม 2548)

“พอใกล้ถึงวันสำคัญต่างๆ โรงเรียนก็จะเชิญคณะกรรมการฯ มาประชุมวางแผนการจัดงาน”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน A, 8 มีนาคม 2548)

3) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน คือ คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการนักเรียนเป็นไปอย่างเรียบร้อย

“คณะกรรมการฯ จะมีส่วนร่วมในการดูแล และสนับสนุนงานด้านกิจการนักเรียน ดูแลสุขภาพของนักเรียน ดูแลและติดตาม ส่งเสริมนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

4) การมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยชุมชนจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้

“เราจะพานักเรียนไปศึกษาดูการเพาะเลี้ยงกล้วยไม้ที่เรือนกล้วยไม้ลุงดำ และแถวนั้นจะมีตลาดน้ำเด็กก็จะได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้านแถวนั้นด้วย”

(สัมภาษณ์ครูโรงเรียน A, 4 มีนาคม 2548)

“จัดให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

5) การมีส่วนร่วมในการรับบริการจากทางโรงเรียน โดยโรงเรียนจะอนุญาตให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่ของโรงเรียนได้ เช่น เล่นกีฬา อบรมอาชีพต่างๆ บางครั้งอาจใช้เป็นสถานที่เลือกตั้งได้ นอกจากนี้โรงเรียนยังจัดบอร์ดให้ความรู้แก่ผู้ที่เข้ามาในโรงเรียนได้รับความรู้ และเปิดให้คนนอกเข้ามาใช้บริการห้องสมุดได้

“โรงเรียนจะมีการจัดบอร์ดให้ความรู้ทั่วไป เช่น การดูแลสุขภาพ การป้องกันโรคต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครองได้อ่าน ได้รับความรู้ นอกจากนี้ห้องสมุดเราก็เปิดให้ผู้ปกครองเข้ามาใช้ได้ แถมมี Internet สำหรับค้นข้อมูลด้วย”

(สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน A, 3 มีนาคม 2548)

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สามารถสรุปรายละเอียดที่ได้จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยจำแนกตามผู้มีส่วนร่วม และลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วมได้ดัง ตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาจำแนกตามผู้มีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วม

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ผู้มีส่วนร่วม	ลักษณะการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในด้านวิชาการ		
1.1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง และเป้าหมายในการจัดการศึกษา	คณะกรรมการสถานศึกษา	ร่วมตัดสินใจ
	ผู้ปกครอง	เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน แสดงข้อคิดเห็น
	คนอื่นๆ ในชุมชน	และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ
1.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน	คณะกรรมการสถานศึกษา	ร่วมตัดสินใจ วางแผน
	ผู้ปกครอง	แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ ข้อเสนอ
	คนอื่นๆ ในชุมชน	แนะในการจัดการเรียนการสอน
1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	คณะกรรมการสถานศึกษา	เป็นผู้จัดกิจกรรม เสนอแนะกิจกรรมที่น่าสนใจ และติดต่อประสานงาน
	ผู้ปกครอง	ช่วยเหลือตามที่ได้รับคำร้องขอ
	คนอื่นๆ ในชุมชน	
1.4 การมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน	คณะกรรมการสถานศึกษา	ร่วมบริจาค และติดต่อบุคคลอื่นให้เพื่อเข้ามาร่วมบริจาค
	ผู้ปกครอง	ร่วมบริจาค
	คนอื่นๆ ในชุมชน	
1.5 การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของทางโรงเรียน	คณะกรรมการสถานศึกษา	ได้รับรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนในแต่ละภาคเรียน
	ผู้ปกครอง	ได้รับการชี้แจงในที่ประชุม, รับวารสาร
	คนอื่นๆ ในชุมชน	รับวารสาร
2. การมีส่วนร่วมในด้านงบประมาณ		
2.1 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนรายการใช้จ่ายของทางโรงเรียน	คณะกรรมการสถานศึกษา	ร่วมตัดสินใจ และวางแผนกับคณะครู
	ผู้ปกครอง	(ไม่มีส่วนร่วม)
	คนอื่นๆ ในชุมชน	
2.2 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทางการเงิน	คณะกรรมการสถานศึกษา	จัดกิจกรรมเพื่อหาเงินเข้าโรงเรียน เช่น จัดผ้าป่าการศึกษา
	ผู้ปกครอง	ร่วมสนับสนุนตามกำลังทรัพย์
	คนอื่นๆ ในชุมชน	

ตารางที่ 4.12 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาจำแนกตามผู้มีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วม (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ผู้มีส่วนร่วม	ลักษณะการมีส่วนร่วม
3. การมีส่วนร่วมในด้านบุคลากร		
3.1 การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากร	คณะกรรมการสถานศึกษา	ร่วมเป็นผู้คัดเลือก ตัดสินใจ
	ผู้ปกครอง	(ไม่มีส่วนร่วม)
	คนอื่นๆ ในชุมชน	
3.2 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และติดตามการทำงานของบุคลากร	คณะกรรมการสถานศึกษา	ร่วมประเมินผลการสอนของคุณ ให้คำแนะนำแก่ครูในการสอน
	ผู้ปกครอง	ติดตามสอบถามการสอนของครูจากนักเรียน เยี่ยมชมการเรียนการสอน พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น
	คนอื่นๆ ในชุมชน	(ไม่มีส่วนร่วม)
3.3 การมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร	คณะกรรมการสถานศึกษา	สรรหาบุคคลที่มีความสามารถ ช่วยติดต่อขอความร่วมมือให้กับทางโรงเรียน
	ผู้ปกครอง	เสนอตัวเข้ามาเป็นวิทยากร หรือแนะนำบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ
	คนอื่นๆ ในชุมชน	ให้ความร่วมมือในการเป็นวิทยากร
3.4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะให้แก่ครู	คณะกรรมการสถานศึกษา	จัดบรรยาย อบรม เพื่อเพิ่มทักษะให้แก่ครู โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาให้ความรู้
	ผู้ปกครอง	(ไม่มีส่วนร่วม)
	คนอื่นๆ ในชุมชน	
4. การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารทั่วไป		
4.1 การมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมให้กับโรงเรียน	คณะกรรมการสถานศึกษา	ช่วยให้ความสะดวก หาช่างมาปรับปรุงอาคาร และดูแลสถานที่ ร่วมจัดหาน้ำดื่มในแก่เด็ก
	ผู้ปกครอง	(ไม่มีส่วนร่วม)
	คนอื่นๆ ในชุมชน	
4.2 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียน	คณะกรรมการสถานศึกษา	ร่วมจัดกิจกรรม เตรียมสถานที่ หาอุปกรณ์และประสานงาน
	ผู้ปกครอง	เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม แสดงความคิดเห็น
	คนอื่นๆ ในชุมชน	ประเมินการจัดกิจกรรม

ตารางที่ 4.12 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาจำแนกตามผู้มีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วม (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ผู้มีส่วนร่วม	ลักษณะการมีส่วนร่วม
4.3 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน	คณะกรรมการสถานศึกษา	ร่วมอำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือตามที่ได้รับร้องขอ
	ผู้ปกครอง	(ไม่มีส่วนร่วม)
	คนอื่นๆ ในชุมชน	
4.4 การมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งเรียนรู้	คณะกรรมการสถานศึกษา	หาแหล่งความรู้ในชุมชนให้นักเรียนเข้าไปเรียนรู้
	ผู้ปกครอง	ปรับปรุง พัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน
	คนอื่นๆ ในชุมชน	
4.5 การมีส่วนร่วมในการรับบริการจากทางโรงเรียน	คณะกรรมการสถานศึกษา	ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
	ผู้ปกครอง	เข้าร่วมรับบริการจากทางโรงเรียน
	คนอื่นๆ ในชุมชน	

4. แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4.1 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั่วไป คือ

- 1) ทำให้ชุมชนรู้จักโรงเรียนมากที่สุด ต้องแสดงความยินดีที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยอมรับฟัง และพยายามที่จะเข้าใจเขาให้มากที่สุด
- 2) มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน เพื่อให้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน
- 3) โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชน เห็นคุณค่า และดึงเอาความสามารถของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 4) โรงเรียนสร้างศรัทธาให้ชุมชนตระหนักเห็นความสำคัญของการศึกษา และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 5) ผู้บริหาร และครูในชุมชนพบปะกับชุมชนตามโอกาส สร้างความสนิทสนม
- 6) มีกล่องรับความคิดเห็น เพื่อให้ชุมชนได้เสนอความคิดเห็น
- 7) ครูยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อมีบุคคลมาติดต่อ ทำให้ชุมชนรู้สึกอุ่นใจเมื่อมาโรงเรียน
- 8) ส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาท และมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนร่วมกัน พยายามให้ชุมชนมีความรู้สึกที่โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
- 9) ผู้บริหารเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของชุมชน และสนองตอบต่อชุมชน

4.2 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ประกอบด้วย

1) ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทางโรงเรียนจะใช้การสอบถามข้อมูลพื้นฐานจากชุมชน และให้ผู้ปกครองทำแบบสอบถาม เพื่อให้ทั้งผู้ปกครองและชุมชนได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นว่าทั้งผู้ปกครองและชุมชนต้องการให้โรงเรียนสอนเรื่องใดบ้างแก่เด็กนักเรียน นอกจากนี้ก่อนการเปิดภาคเรียนทางโรงเรียนได้จัดประชุมเพื่อรับทราบความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อทางโรงเรียนรวบรวมข้อมูลได้ก็จะนำข้อมูลนั้นมาประกอบการร่างหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อได้ร่างหลักสูตรสถานศึกษาก็จะนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะนำไปใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2) ในการวางแผนจัดการเรียนการสอน ในชั้นนี้กลุ่มที่มีบทบาทมากที่สุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษา คือ มีการร่วมประชุมกับคณะครูในโรงเรียนเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ทางโรงเรียนก็เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่สนใจ เข้ามามีส่วนในการร่วมวางแผนจัดการเรียนการสอนได้

3) ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สำหรับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นเป็นประจำนั้น คือ การจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี โดยทางโรงเรียนจะแจ้งให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ และเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมเป็นผู้จัดกิจกรรม และเป็นผู้สังเกตการณ์ และผู้ที่สนใจเข้าเยี่ยมชมการจัดกิจกรรม โดยคณะกรรมการสถานศึกษาจะเข้าร่วมในฐานะเป็นผู้จัดกิจกรรมร่วมกับครูในโรงเรียน ในส่วนนี้ผู้ปกครองส่วนมากจะร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์มากกว่าที่จะเข้าร่วมเป็นผู้จัดกิจกรรม

และกิจกรรมเสริมหลักสูตรอีกกิจกรรมหนึ่งที่จัดกันเป็นประจำคือ การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ซึ่งในส่วนนี้คณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นผู้ช่วยเหลือในการจัดหาสถานที่ พาหนะสำหรับเดินทาง และผู้ปกครองก็จะให้ความช่วยเหลือตามที่ร้องขอ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นผู้ประสานงานต่างๆ เพื่อให้การจัดการเป็นไปอย่างเรียบร้อย

4) การจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน โดยทางโรงเรียนจะสำรวจว่าโรงเรียนขาดแคลนอะไรบ้าง จากนั้นจะแจ้งให้คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองทราบ จากนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองก็จะดำเนินการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่ขาดแคลนให้กับทางโรงเรียน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองก็จะติดต่อกับบุคคล หรือบริษัท ห้างร้านที่มีศักยภาพเป็นผู้บริจาคอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนเหล่านั้น หรือบางครั้งก็มีบริษัทห้างร้านต่างๆ ติดต่อเพื่อมอบอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนให้แก่ทางโรงเรียนโดยตรง

5) การรับทราบผลการดำเนินงานของทางโรงเรียนให้แก่ชุมชนได้รับทราบ ในส่วนนี้ทางโรงเรียนได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละภาคเรียนเพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ ส่วนผู้ปกครองโรงเรียนจะมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานของทางโรงเรียนในแต่ละภาคเรียนให้ทราบ รวมทั้งมีการแจ้งถึงผลการเรียนการสอนควบคู่ไปด้วย นอกจากนี้ยังมีการจัดทำวารสารเพื่อรายงานความเคลื่อนไหวของทางโรงเรียนให้กับชุมชนได้รับทราบอีกด้วย

4.3 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ ซึ่งจะประกอบด้วย

1) การจัดทำแผนรายการใช้จ่ายของทางโรงเรียน ในส่วนนี้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน คือ คณะกรรมการสถานศึกษา โดยจะประชุมร่วมกับคณะผู้บริหารโรงเรียน พิจารณางบประมาณที่ได้รับว่าจะสามารถนำไปใช้จ่ายอะไรได้บ้าง จากนั้นโรงเรียนก็จะเป็นผู้ดำเนินการต่อไป

2) การสนับสนุนทางด้านการเงิน ในส่วนของด้านนี้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างมาก โดยมีการจัดงานเพื่อหาเงินเข้าโรงเรียนเพื่อนำไปพัฒนาโรงเรียนต่อไป เช่น การจัดผ้าป่าการศึกษา เป็นต้น

4.4 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร ซึ่งจะประกอบด้วย

1) การคัดเลือกบุคลากร ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากรค่อนข้างน้อยมาก เนื่องจากเป็นโรงเรียนรัฐบาลครูจะถูกส่งมาจากส่วนกลาง และถ้าหากเป็นครูอัตราจ้างที่จ้างด้วยงบประมาณของโรงเรียน ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือก คือ คณะกรรมการสถานศึกษา

2) การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของบุคลากรในโรงเรียน โดยผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้ค่อนข้างมาก เพราะทางโรงเรียนจะเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถเข้ามาเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนของทางโรงเรียนได้ และผู้ปกครองก็จะมีการสอบถามจากเด็กนักเรียน เมื่อพบปัญหาผู้ปกครองก็จะมีการแจ้งแก่ผู้อำนวยการ ให้มีการดำเนินการและแก้ไขต่อไป

3) การสรรหาวิทยากร ในส่วนการสรรหาวิทยากรนี้จะแบ่งเป็นวิทยากรในรายวิชาที่ขาดแคลน และวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดยวิทยากรในรายวิชาที่ขาดแคลน เช่น ครูสอนภาษาอังกฤษ ครูสอนคอมพิวเตอร์ เป็นต้น โรงเรียนก็จะแจ้งให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองทราบ และผู้ปกครอง

ครองบางท่านที่มีความสามารถในรายวิชานั้นๆ ก็จะเสนอตัวเข้ามาสอน หรือบางคนที่มีผู้รู้จักกับผู้ที่มีความสามารถก็จะเสนอมาให้โรงเรียนพิจารณาและช่วยดำเนินการติดต่อและเจรจาให้

ส่วนวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองจะช่วยกันหาข้อมูลให้กับทางโรงเรียน เพื่อที่โรงเรียนจะได้ไปเชิญมาเป็นวิทยากรต่อไป

4.5 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งจะประกอบด้วย

1) การจัดหาอาคาร สถานที่ ในส่วนนี้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการน้อยมาก โดยคณะกรรมการสถานศึกษาจะช่วยอำนวยความสะดวกเมื่อโรงเรียนดำเนินการปรับปรุงสภาพอาคาร สถานที่ เช่น ช่วยหาหรือแนะนำช่างมาให้ หรือผู้ปกครองบางคนเป็นช่างอยู่แล้วเข้ามาช่วยดูเรื่องเล็กๆ น้อย แต่ถ้าเป็นการสร้างอาคารสถานที่ก็ต้องทำตามระเบียบที่กระทรวงกำหนด

2) การจัดกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียน สำหรับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียนนั้น ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับทางโรงเรียน คือ คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นการจัดเตรียมสถานที่ การจัดหาอุปกรณ์ต่าง ส่วนผู้ปกครองและคนอื่นๆ ในชุมชนก็จะมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้เข้าร่วมงาน

3) การสนับสนุนกิจการนักเรียน ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน คือ คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการนักเรียนเป็นไปอย่างเรียบร้อย

4) การเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า โดยชุมชนจะมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้เข้าไปศึกษาเรียนรู้

5) การรับบริการจากทางโรงเรียน โดยโรงเรียนจะอนุญาตให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่ของโรงเรียนได้ เช่น เล่นกีฬา อบรมอาชีพต่างๆ บางครั้งอาจใช้เป็นสถานที่เลือกตั้งได้

จากการศึกษาแนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสามารถสรุปรายละเอียดที่ได้จากการศึกษาแนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยจำแนกตามโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ดังตาราง

ตารางที่ 4.13 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำแนกตามโรงเรียน

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	
	โรงเรียน A	โรงเรียน B
1. การมีส่วนร่วมในด้านวิชาการ		
1.1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง และเป้าหมายในการจัดการศึกษา		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการฯ เพื่อร่วมวางแผน และจัดหลักสูตร	
- ผู้ปกครอง	- โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง - โรงเรียนแจกแบบสอบถามเพื่อรับทราบข้อมูล และความต้องการของผู้ปกครอง	(ไม่มีส่วนร่วม)
- คนอื่นๆ ในชุมชน	- ผู้บริหาร และครูร่วมพบปะชุมชน เพื่อรับทราบข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการของชุมชน	
1.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการฯ เพื่อร่วมตัดสินใจ และวางแผนการจัดการเรียนการสอน	
- ผู้ปกครอง	- โรงเรียนเปิดให้ผู้ปกครองที่สนใจร่วมแสดงความคิดเห็นกับผู้บริหารโดยตรง	(ไม่มีส่วนร่วม)
- คนอื่นๆ ในชุมชน		(ไม่มีส่วนร่วม)
1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการฯ เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรม - โรงเรียนให้คณะกรรมการเป็นผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน - โรงเรียนให้คณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรม - โรงเรียนเปิดให้คณะกรรมการฯ เสนอแนะกิจกรรมที่เหมาะสม	
- ผู้ปกครอง	- โรงเรียนเชิญผู้ปกครอง และชุมชน	(ไม่มีส่วนร่วม)
- คนอื่นๆ ในชุมชน	เข้าร่วมกิจกรรม และรับฟังข้อเสนอแนะ พร้อมปรับปรุงแก้ไข	

ตารางที่ 4.13 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำแนกตามโรงเรียน (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	
	โรงเรียน A	โรงเรียน B
1.4 การมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนแจ้งอุปกรณ์ที่ขาดแคลนให้คณะกรรมการฯ ทราบ - โรงเรียนให้คณะกรรมการฯ ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครอง และห้างร้าน เพื่อขอรับบริจาคอุปกรณ์ให้โรงเรียน	(ไม่มีส่วนร่วม)
- ผู้ปกครอง	- บริจาคอุปกรณ์ให้โรงเรียน	
- คนอื่นๆ ในชุมชน		
1.5 การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของทางโรงเรียน		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการ	- โรงเรียนรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการในที่ประชุม
- ผู้ปกครอง	- โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อแจ้งผลการดำเนินงาน - โรงเรียนแจกวารสาร รายงานความเคลื่อนไหวของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบ	- โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อแจ้งผลการดำเนินงาน
- คนอื่นๆ ในชุมชน	- โรงเรียนแจกวารสาร ความเคลื่อนไหวของโรงเรียนให้ชุมชน	(ไม่มีส่วนร่วม)
2. การมีส่วนร่วมในด้านงบประมาณ		
2.1 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนรายการใช้จ่ายของทางโรงเรียน		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการฯ เพื่อจัดทำแผนรายการใช้จ่ายของโรงเรียน	
- ผู้ปกครอง	(ไม่มีส่วนร่วม)	
- คนอื่นๆ ในชุมชน		
2.2 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทางการเงิน		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการฯ จัดงานเพื่อหาเงินสนับสนุนการจัดกิจกรรมในโรงเรียน สำหรับพัฒนาโรงเรียนต่อไป	
- ผู้ปกครอง	- ร่วมบริจาค	(ไม่มีส่วนร่วม)
- คนอื่นๆ ในชุมชน		

ตารางที่ 4.13 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำแนกตามโรงเรียน (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	
	โรงเรียน A	โรงเรียน B
3. การมีส่วนร่วมในด้านบุคลากร		
3.1 การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากร		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนเชิญคณะกรรมการร่วมคัดเลือกบุคลากรเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานในโรงเรียน	(ไม่มีส่วนร่วม)
- ผู้ปกครอง	(ไม่มีส่วนร่วม)	
- คนอื่นๆ ในชุมชน		
3.2 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และติดตามการทำงานของบุคลากร		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนให้คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานของครู - โรงเรียนรับฟังคำแนะนำในการจัดการสอนจากคณะกรรมการฯ และดำเนินการปรับปรุงแก้ไข	(ไม่มีส่วนร่วม)
- ผู้ปกครอง	- ผู้ปกครองติดตามการเรียนการสอนของครูจากนักเรียน - โรงเรียนเปิดให้ผู้ปกครองเข้าเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน - โรงเรียนเปิดรับฟังผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะ	
- คนอื่นๆ ในชุมชน	- โรงเรียนเปิดให้เข้าเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน	
3.3 การมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนให้คณะกรรมการฯ สรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเสนอต่อโรงเรียน - คณะกรรมการฯ ติดต่อประสานงาน ขอความร่วมมือจากผู้มีความสามารถ เพื่อมาเป็นวิทยากร	(ไม่มีส่วนร่วม)
- ผู้ปกครอง	- ผู้ปกครองเสนอตัวเป็นวิทยากร - โรงเรียนให้ผู้ปกครองร่วมสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเสนอต่อโรงเรียน	
- คนอื่นๆ ในชุมชน	- โรงเรียนติดต่อเพื่อขอความร่วมมือในการเป็นวิทยากร	

ตารางที่ 4.13 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำแนกตามโรงเรียน (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	
	โรงเรียน A	โรงเรียน B
3.4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะให้แก่ครู		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- คณะกรรมการฯ เสนอการจ้ดอบรม เพื่อพัฒนาทักษะให้แก่ครู - คณะกรรมการฯ ดำเนินการจ้ดอบรม	(ไม่มีส่วนร่วม)
- ผู้ปกครอง	(ไม่มีส่วนร่วม)	
- คนอื่นๆ ในชุมชน		
4. การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารทั่วไป		
4.1 การมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมให้กับโรงเรียน		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนขอความร่วมมือคณะกรรมการฯ และผู้ปกครอง ในการดำเนินการปรับปรุงอาคาร และสถานที่	(ไม่มีส่วนร่วม)
- ผู้ปกครอง	(ไม่มีส่วนร่วม)	
- คนอื่นๆ ในชุมชน		
4.2 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียน		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนประชุมร่วมกับคณะกรรมการเพื่อจัดกิจกรรม - โรงเรียนเปิดให้คณะกรรมการฯ เข้าดำเนินงานการจัดกิจกรรม	- โรงเรียนเปิดให้คณะกรรมการฯ เข้าดำเนินงานการจัดกิจกรรมระหว่างโรงเรียนบ้านและชุมชน
- ผู้ปกครอง	- โรงเรียนออกจดหมายเชิญผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรม	- คณะกรรมการออกจดหมายเชิญผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรม
- คนอื่นๆ ในชุมชน		
4.3 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนขอความร่วมมือจากคณะกรรมการฯ เพื่อช่วยในกิจการนักเรียน	(ไม่มีส่วนร่วม)
- ผู้ปกครอง	(ไม่มีส่วนร่วม)	
- คนอื่นๆ ในชุมชน		

ตาราง 4.13 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำแนกตามโรงเรียน (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	
	โรงเรียน A	โรงเรียน B
4.4 การมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งเรียนรู้		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนร่วมประชุมกับคณะกรรมการฯ เพื่อหาสถานที่ในชุมชน เพื่อให้ นักเรียนเข้าไปศึกษา - โรงเรียนให้คณะกรรมการฯ เป็นผู้ประสานงาน	
- ผู้ปกครอง	- ผู้ปกครองให้ข้อมูลสถานที่ที่น่าสนใจ	
- คนอื่นๆ ในชุมชน	- โรงเรียนขอความร่วมมือในการเข้าเยี่ยมชมสถานที่ เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เด็ก	
4.5 การมีส่วนร่วมในการรับบริการจากทางโรงเรียน		
- คณะกรรมการสถานศึกษา	- โรงเรียนเปิดให้ชุมชนเข้ามาใช้	(ไม่มีส่วนร่วม)
- ผู้ปกครอง	สถานที่	
- คนอื่นๆ ในชุมชน	- โรงเรียนติดต่อหน่วยงานภายนอก มาให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ	

จากตารางที่ 4.13 แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำแนกตามโรงเรียน พบว่า ในโรงเรียน A ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และคนอื่นๆ ในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มากกว่าในโรงเรียน B ที่มีเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5. ความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ดูจากว่า

- 1) โรงเรียนมีอุปกรณ์ การเรียนการสอนเพียงพอ
- 2) นักเรียนในแต่ละห้องไม่เกิน 30 คน
- 3) เด็กนักเรียนได้รับสวัสดิการที่ดีจากโรงเรียน
- 4) โรงเรียนมีแหล่งการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต
- 5) โรงเรียนมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- 6) ชุมชน ผู้ปกครอง และโรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารถึงกัน คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ถ้าวัดระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา จะอยู่ในระดับ กลางๆ เพราะชุมชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในทุกเรื่อง ในระดับลึก หรือชั้นวางแผน ทำให้บาง

เรื่องยังเป็นภาระของโรงเรียนอยู่ และบางเรื่องแม้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน แต่ก็ยังเป็นเพียงตัวแทนของชุมชน ซึ่งก็คือ คณะกรรมการสถานศึกษานั้นเอง ถ้าจะให้ประสบผลสำเร็จจริงๆ ต้องเป็นการขยายการมีส่วนร่วมไปสู่ชุมชน ให้ทั้งหมดในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียน 2) ครูในโรงเรียน 3) ชุมชน

6.1 ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ยอมรับฟังข้อคิดเห็น หรือข้อโต้แย้ง มองการโต้แย้งว่าเป็นเรื่องที่จะทำให้เราคิดอย่างรอบคอบ วางนโยบายได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งจะเปิดกว้างให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6.2 เมื่อผู้บริหารเปิดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ครูเองก็ต้องเป็นผู้ที่พร้อมด้วยเช่นกัน เพราะกลัวว่าชุมชนจะเข้ามาจับผิดตนเอง มาสร้างความวุ่นวายให้ นอกจากนี้ยังกลัวว่าจะมีภาระงานมากขึ้น ดังนั้น เมื่อครูไม่พร้อมจะปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารก็จะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไม่เต็มที่ ส่งผลให้ความสำเร็จในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกิดขึ้นได้ยาก

6.3 ในส่วนของชุมชนไม่พร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ติดกับความเชื่อเดิมๆ ที่บอกว่าการจัดการศึกษาเป็นเรื่องของโรงเรียน

7. ปัญหาที่พบในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ปัญหาที่พบในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่

7.1 การที่ชุมชนยังไม่เข้าใจหรือเห็นความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้ชุมชนไม่สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

7.2 การที่ไม่มีบทบาทที่ชัดเจนว่าชุมชนสามารถเข้ามาทำอะไรได้บ้าง ทำให้ชุมชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร

7.3 ด้วยฐานะ และเวลาไม่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพราะชุมชนบางส่วนยังหาเช้ากินค่ำ จึงให้ความสำคัญในเรื่องปากท้องของตนเองมากกว่าที่จะสนใจในเรื่องการศึกษา

7.4 โรงเรียนไม่พร้อมที่จะเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้วยข้อจำกัดหลายประการ บางครั้งครูมีน้อยจึงไม่สะดวกเพราะไม่มีคนรับผิดชอบดูแลในเรื่องนี้ (ขาดผู้ประสานงาน) และโรงเรียนกลัวว่าจะถูกชุมชนก้าวก่ายการทำงาน

8. ข้อเสนอแนะในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

8.1 การให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อให้ตระหนักถึงความจำเป็น และความสำคัญในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

8.2 สถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งมีระเบียบ ประกาศหรือกฎหมายลูกอย่างชัดเจน

3. สร้างอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรให้ดีขึ้น เมื่อไม่ต้องกังวลในเรื่องการทำมาหาเลี้ยงชีพแล้ว คนเราก็มีเวลาในการทำเรื่องอื่นๆ

ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และแนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ในตอนนี้อยู่วิจัยนำผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาสังเคราะห์ เพื่อสร้างข้อสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ผลการสังเคราะห์ ดังนี้

1. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรสถานศึกษา 2) การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง และเป้าหมายในการจัดการศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน 4) การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 5) การมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน 6) การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนรายการใช้จ่าย 2) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านการเงิน และหาแหล่งเงินทุน

1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากร 2) การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของบุคลากร 3) การมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร 4) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะให้แก่ครู

1.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป 1) การมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงอาคารสถานที่ 2) การมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมให้กับโรงเรียน 3) การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน 4) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน 5) การมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ 6) การมีส่วนร่วมในการรับบริการจากทางโรงเรียน

2. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ได้แก่

1) โรงเรียนมีหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน 3) โรงเรียนมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ 4) โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานให้ชุมชนทราบ 5) นักเรียนรู้เรื่องอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น 6) โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความสามารถ 7) โรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรมให้ความรู้แก่บุคคลในชุมชน 8) โรงเรียนได้รับการประเมินจากชุมชน และปรับปรุงแก้ไข 9) โรงเรียนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียน บ้าน และชุมชน 10) โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน 11) นักเรียนในแต่ละห้องเรียนไม่เกิน 30 คน 12) นักเรียนได้รับสวัสดิการที่ดีจากโรงเรียน

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ได้แก่

3.1 ด้านกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ลักษณะของกิจกรรม วิธีดำเนินการ และการประสานงาน มีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

3.2 ด้านผู้บริหาร แนวคิด ความเชื่อ ทศนะคติ วิสัยทัศน์ และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารมีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

3.3 ด้านคณะครูในโรงเรียน ความเชื่อ ทศนะคติ วิสัยทัศน์ และการยอมรับฟังความคิดเห็นของครู และความพร้อมที่จะดำเนินการตามนโยบายของผู้บริหาร มีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

3.4 ด้านชุมชน อาชีพ รายได้ การศึกษา และความเชื่อของชุมชน มีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลทั้ง 2 ส่วน คือ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ สามารถสรุปรายละเอียดที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งสองส่วน รายละเอียดดังตารางที่

ตารางที่ 4.14 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

ประเด็น	การเก็บข้อมูล		ผลการสังเคราะห์
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
ก. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา			
1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ			
1.1 การมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรสถานศึกษา	✓		ในการกำหนดแนวทาง และเป้าหมายในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น จึงมีการร่างหลักสูตรสถานศึกษาขึ้น
1.2 การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายในการจัดการศึกษา		✓	
1.3 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน
1.4 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
1.5 การมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน
1.6 การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ			
2.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนรายการใช้จ่าย	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนรายการใช้จ่าย
2.2 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านการเงิน และหาแหล่งเงินทุน	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านการเงิน และหาแหล่งเงินทุน
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร			
3.1 การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากร	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากร
3.2 การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของบุคลากร	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของบุคลากร
3.3 การมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร
3.4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะให้แก่ครู		✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะให้แก่ครู

ตารางที่ 4.14 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ประเด็น	การเก็บข้อมูล		ผลการสังเคราะห์
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป			
4.1 การมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงอาคารสถานที่	✓		ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงอาคารสถานที่ และจัดสภาพแวดล้อมให้กับโรงเรียน
4.2 การมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมให้กับโรงเรียน		✓	
4.3 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน
4.4 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน
4.5 การมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้
4.6 การมีส่วนร่วมในการรับบริการจากทางโรงเรียน	✓	✓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับบริการจากทางโรงเรียน
ข. องค์ประกอบความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา			
1. โรงเรียนมีหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	✓	✓	โรงเรียนมีหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
2. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน	✓		โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน
3. โรงเรียนมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ	✓	✓	โรงเรียนมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ
4. โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานให้ชุมชนทราบ	✓		โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานให้ชุมชนทราบ
5. นักเรียนรู้เรื่องอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	✓	✓	นักเรียนรู้เรื่องอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความสามารถ	✓		โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความสามารถ
7. โรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรมความรู้ให้แก่บุคคลในชุมชน	✓		โรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรมความรู้ให้แก่บุคคลในชุมชน

ตารางที่ 4.14 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ประเด็น	การเก็บข้อมูล		ผลการสังเคราะห์
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
8. โรงเรียนได้รับการประเมินจากชุมชน และปรับปรุงแก้ไข	✓		โรงเรียนได้รับการประเมินจากชุมชน และปรับปรุงแก้ไข
9. โรงเรียนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียน บ้าน และชุมชน	✓	✓	โรงเรียนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียน บ้าน และชุมชน
10. โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	✓		โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน
11. นักเรียนในแต่ละห้องเรียนไม่เกิน 30 คน		✓	นักเรียนในแต่ละห้องเรียนไม่เกิน 30 คน
12. นักเรียนได้รับสวัสดิการที่ดีจากโรงเรียน		✓	นักเรียนได้รับสวัสดิการที่ดีจากโรงเรียน
ค. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา			
1. ด้านกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา	✓		กิจกรรมการมีส่วนร่วมมีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
2. ด้านผู้บริหาร		✓	ความเชื่อ ทศณะคติ และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหาร
3. ด้านครูผู้สอน		✓	และครูมีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
4. ด้านชุมชน		✓	อาชีพ รายได้ และการศึกษาของชุมชน มีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

4. แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่

- 4.1 ทำให้ชุมชนรู้จักโรงเรียนมากที่สุด โรงเรียนยินดีที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็น และพยายามจัดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด
- 4.2 มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชน
- 4.3 โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชน เห็นคุณค่า และดึงเอาความสามารถของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 4.4 โรงเรียนสร้างศรัทธาให้ชุมชนตระหนักเห็นคุณค่า ความสำคัญของการศึกษา และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 4.5 ผู้บริหาร และครูพบปะกับชุมชนตามโอกาส สร้างความสนิทสนม
- 4.6 มีกล่องรับความคิดเห็น เพื่อให้ชุมชนได้เสนอความคิดเห็น
- 4.7 ครูยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อมีบุคคลมาติดต่อ ทำให้ชุมชนรู้สึกอุ่นใจเมื่อมาโรงเรียน
- 4.8 ส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาท และมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนร่วมกัน พยายามให้ชุมชนมีความรู้สึกที่โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
- 4.9 ผู้บริหารเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของชุมชน และสนองตอบต่อชุมชน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และเพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ สถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 300 โรงเรียน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้จังหวัดและขนาดของสถานศึกษาเป็นระดับชั้น (strata) โดยมีผู้ให้ข้อมูลของแต่ละโรงเรียนจำนวน 7 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 ท่าน ครู-อาจารย์จำนวน 2 ท่าน คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 2 ท่าน และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 2 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และองค์ประกอบความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์กรณีศึกษา เพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาสังเคราะห์ เพื่อสร้างข้อสรุปต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยสรุปเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1.1 โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี โดยมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.68 ถึง 3.19 โดยตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบ) แสดงว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาสูงกว่าค่าเฉลี่ยของข้อมูล และมีค่า

ความโด่งต๋ากว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก

1.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.28 ถึง 3.33 ยกเว้น ตัวแปรโรงเรียนมีกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน (SUCCES2) ตัวแปรโรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานให้ชุมชนทราบ (SUCCES4) และตัวแปรโรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน (SUCCES10) ที่อยู่ในระดับดี โดยตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบ) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรสูงกว่าค่าเฉลี่ยของข้อมูล ยกเว้น ตัวแปรโรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรมความรู้ให้แก่บุคคลในชุมชน (SUCCES7) ที่มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ขวา (ความเบ้มีค่าเป็นบวก) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของข้อมูล และตัวแปรส่วนใหญ่มีความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นบวก) แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลน้อย ยกเว้น ตัวแปรโรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรมความรู้ให้แก่บุคคลในชุมชน (SUCCES7) ตัวแปรโรงเรียนได้รับการประเมินจากชุมชน และปรับปรุงแก้ไข (SUCCES8) และตัวแปรโรงเรียนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียน บ้าน และชุมชน (SUCCES9) ที่มีค่าเป็นความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่า ตัวแปรมีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัย

2.1 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (PARTICIPATION) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาค่าไควสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 32.50 ซึ่งมีความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ 0.590 นั่นคือค่าไควสแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.997 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.990 ผลการวิเคราะห์ พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 15 ตัวแปร มีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ 0.713-0.918 โดยองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการทำงานของบุคลากร (PERS2) ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.918 และมีความแปรผันร่วมกับคุณลักษณะร่วมทั่วไป ร้อยละ 84 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนรายการใช้จ่าย (MONEY1), การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนักเรียน (GEN3), การมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร (PERS3), การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ (GEN2), การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงาน (ACAD5), การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านการเงิน (MONEY2), การมีส่วน

ร่วมในการดูแล บำรุงอาคารสถานที่ (GEN1), การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากร (PERS1), การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน (ACAD2), การมีส่วนร่วมในการรับบริการ จากทางโรงเรียน (GEN5), การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ACAD3), การมีส่วนร่วม ในการร่างหลักสูตรสถานศึกษา (ACAD1), การมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ ค้นคว้า (GEN4) และการมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน (ACAD4) ซึ่งมีน้ำหนัก องค์ประกอบ 0.852, 0.850, 0.839, 0.837, 0.822, 0.814, 0.814, 0.785, 0.781, 0.775, 0.755, 0.753, 0.721 และ 0.713 ตามลำดับ สำหรับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีค่าเป็นบวก โดยองค์ ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ด้านบุคลากร ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.982 และมีค่าผันแปรร่วมกับองค์ประกอบการมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ร้อยละ 98 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ด้านงบประมาณ, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้าน บริหารทั่วไป และการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.950, 0.932 และ 0.902 ตามลำดับ และมีค่าผันแปรร่วมกับองค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ร้อยละ 90, 86 และ 81 ตามลำดับ ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองได้นำเทอม ความคลาดเคลื่อนเข้ามาวิเคราะห์ด้วยพร้อมทั้งยอมให้ความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กัน ซึ่งเทอม ความคลาดเคลื่อนดังกล่าวดังกล่าวเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่นๆ ในโมเดล ซึ่งเป็นการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นที่เข้มงวดของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผู้วิจัยได้นำสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์โมเดลไปใช้ในการสร้าง สเกลองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาได้ผลดังสมการต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{PARTICIPATION} &= 0.136(\text{ACAD1}) + 0.101(\text{ACAD2}) + 0.159(\text{ACAD3}) \\ &+ 0.126(\text{ACAD4}) + 0.282(\text{ACAD5}) + 0.356(\text{MONEY1}) \\ &+ 0.344(\text{MONEY2}) + 0.118(\text{PERS1}) + 0.361(\text{PERS2}) \\ &+ 0.162(\text{PERS3}) + 0.173(\text{GEN1}) + 0.206(\text{GEN2}) \\ &+ 0.272(\text{GEN3}) + 0.041(\text{GEN4}) + 0.166(\text{GEN5}) \end{aligned}$$

2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลความสำเร็จการของการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษา (SUCCESS) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 4.874 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.962 โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.999 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.997 เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวกมี

ขนาดตั้งแต่ 0.672-0.818 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกตัว ยกเว้น ตัวแปรโรงเรียนมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (SUCCES1) โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ โรงเรียนการจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน (SUCCES2) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.818 มีความแปรผันร่วมกับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ร้อยละ 67 รองลงมาคือ ตัวแปรนักเรียนรู้เรื่องอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น (SUCCES5), ตัวแปรโรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรมให้แก่ประชาชน (SUCCES7), โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความสามารถ (SUCCES6), โรงเรียนมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (SUCCES1), โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงาน (SUCCES4), โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน (SUCCES10), โรงเรียนมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ (SUCCES3), โรงเรียนได้รับการประเมินและปรับปรุงแก้ไข (SUCCES8) และตัวแปรโรงเรียนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียน บ้าน ชุมชน (SUCCES9) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.784, 0.777, 0.776, 0.769, 0.733, 0.700, 0.685, 0.672 และ 0.672 ตามลำดับ และมีความแปรผันความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ร้อยละ 62, 60, 60, 59, 54, 49, 47, 45 และร้อยละ 45 ตามลำดับ

2.3 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อศึกษาว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรแฝง 2 ตัว คือ ความสำเร็จในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (SUCCESS) และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (PARTICIPATION) โดยตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมดมีจำนวน 14 ตัวแปร เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 6.24 ที่ค่าองศาอิสระเท่ากับ 21 และค่าความน่าจะเป็น(P) เท่ากับ 0.999 ซึ่งแสดงว่าผลการทดสอบค่าไค-สแควร์ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานว่าโมเดลการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.999 และ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.997 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ค่าดัชนีกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.004 มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ และค่าเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐานระหว่างตัวแปรสูงสุด (largest standardized residuals) เท่ากับ 1.282 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ที่เหมาะสม (2.00)

เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ 3 อันดับแรก พบว่า ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป (GENERAL) มีค่าสูงสุด เท่ากับ 0.959 รองลงมา คือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ (ACAD) และตัวแปรนักเรียนรู้เรื่องอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น (SUCCE5) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.896 และ 0.761 ตามลำดับ สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.456 หรือตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาได้ร้อยละ 46

เมื่อพิจารณาอิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (SUCCESS) พบว่า ตัวแปรดังกล่าวได้รับอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (PARTICIPATION) โดยมีขนาดอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.675

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

“ชุมชนของโรงเรียน” คือ กลุ่มคนที่มีการติดต่อสื่อสารถึงกัน มีเป้าหมายบางอย่างร่วมกัน ไม่จำเป็นจะต้องอยู่ใกล้กัน

ก. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหลายๆ ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป

ข. แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีแนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั่วไป คือ 1) ทำให้ชุมชนรู้จักโรงเรียนมากที่สุด ต้องแสดงความยินดีที่จะให้ชุมชนเข้ามาร่วมในการจัดการศึกษายอมรับฟัง และพยายามที่จะเข้าใจเขาให้มากที่สุด 2) มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชนเพื่อให้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน 3) โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชน เห็นคุณค่า และดึงเอาความสามารถของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ 4) โรงเรียนสร้างศรัทธาให้ชุมชนตระหนักเห็นความสำคัญของการศึกษา และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 5) ผู้บริหารและครูในชุมชนพบปะกับชุมชนตามโอกาส สร้างความสนิทสนม 6) มีกล่องรับความคิดเห็น เพื่อให้ชุมชนได้เสนอความคิดเห็น 7) ครูยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อมีบุคคลมาติดต่อ ทำให้ชุมชนรู้สึกอุ่นใจเมื่อมาโรงเรียน 8) ส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาท และมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

ร่วมกัน พยายามให้ชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน 9) ผู้บริหารเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของชุมชน และสนองตอบต่อชุมชน

ค. ความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สามารถดูได้จาก 1) โรงเรียน มีอุปกรณ์ การเรียนการสอนเพียงพอ 2) นักเรียนในแต่ละห้องไม่เกิน 30 คน 3) เด็กนักเรียนได้รับสวัสดิการที่ดีจากโรงเรียน 4) โรงเรียนมีแหล่งการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต 5) โรงเรียนมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 6) ชุมชน ผู้ปกครอง และโรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารถึงกัน คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ถ้าวัดระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา จะอยู่ในระดับกลางๆ เพราะชุมชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในทุกเรื่อง ในระดับลึก หรือขั้นวางแผน ทำให้บางเรื่องยังเป็นภาระของโรงเรียนอยู่ และบางเรื่องแม้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน แต่ก็ยังเป็นเพียงตัวแทนของชุมชน ซึ่งก็คือ คณะกรรมการสถานศึกษานั้นเอง ถ้าจะให้ประสบความสำเร็จจริงๆ ต้องเป็นการขยายการมีส่วนร่วมไปสู่ชุมชน ให้ทั้งหมดในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ง. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ยอมรับฟังข้อคิดเห็น หรือข้อโต้แย้ง มองการโต้แย้งว่าเป็นเรื่องที่จะทำให้เราคิดอย่างรอบคอบ วางนโยบายได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งจะเปิดกว้างให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 2) เมื่อผู้บริหารเปิดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ครูเองก็ต้องเป็นผู้ที่พร้อมด้วยเช่นกัน เพราะกลัวว่าชุมชนจะเข้ามาจับผิดตนเอง มาสร้างควมวุ่นวายให้ นอกจากนี้ยังกลัวว่าจะมีภาระงานมากขึ้น ดังนั้น เมื่อครูไม่พร้อมจะปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารก็จะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไม่เต็มที่ ส่งผลให้ความสำเร็จในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกิดขึ้นได้ยาก 3) ในส่วนของชุมชนไม่พร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ติดกับความเชื่อดั้งเดิมๆ ที่บอกว่าการจัดการศึกษาเป็นเรื่องของโรงเรียน

จ. ปัญหาที่พบในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) การที่ชุมชนยังไม่เข้าใจหรือเห็นความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้ชุมชนไม่สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 2) การที่ไม่มีความชัดเจนว่าชุมชนสามารถเข้ามาทำอะไรได้บ้าง ทำให้ชุมชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร 3) ด้วยฐานะ และเวลาไม่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพราะชุมชนบางส่วนยังหาเช้ากินค่ำ จึงให้ความสำคัญในเรื่องปากท้องของตนเองมากกว่าที่จะสนใจในเรื่องการศึกษา 4) โรงเรียนไม่พร้อมที่จะเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้วยข้อจำกัดหลายประการ บางครั้งครูมีน้อยจึงไม่สะดวก

เพราะไม่มีคนรับผิดชอบดูแลในเรื่องนี้ (ขาดผู้ประสานงาน) และโรงเรียนกลัวว่าจะถูกชุมชนก้าว
 ภายการทำงาน

จ. ข้อเสนอแนะในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 1) การให้ความรู้แก่
 ชุมชนเพื่อให้ตระหนักถึงความจำเป็น และความสำคัญในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด
 การศึกษา 2) สถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 อย่างเป็นทางการ รวมทั้งมีระเบียบ ประกาศหรือกฎหมายลูกอย่างชัดเจน 3) สร้างอาชีพ และ
 พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรให้ดีขึ้น เมื่อไม่ต้องกังวลในเรื่องการทำมาหาเลี้ยงชีพแล้ว คนเรา
 ก็ก็มีเวลาในการทำเรื่องอื่นๆ

2.5 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และแนวทางปฏิบัติใน
 การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยนำผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และผล
 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาสังเคราะห์ เพื่อสร้างข้อสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ผลการ
 สังเคราะห์ ดังนี้

ก. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ประกอบด้วย 1) การ
 มีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรสถานศึกษา 2) การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง และเป้าหมาย
 ในการจัดการศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน 4) การมีส่วนร่วมใน
 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 5) การมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน 6) การ
 มีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ ประกอบด้วย 1
)การมีส่วนร่วมในการวางแผนรายการใช้จ่าย 2) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านการเงิน และ
 หาแหล่งเงินทุน

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร ประกอบด้วย 1)การ
 มีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากร 2) การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน
 ของบุคลากร 3) การมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากร 4) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะให้แก่
 ครู

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารทั่วไป 1) การมีส่วน
 ร่วมในการดูแล บำรุงอาคารสถานที่ 2) การมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมให้กับโรงเรียน 3)
 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน 4) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการนัก
 เรียน 5) การมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ 6) การมีส่วนร่วมในการรับบริการจากทาง
 โรงเรียน

ข. องค์ประกอบความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) โรงเรียนมีหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน 3) โรงเรียนมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ 4) โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานให้ชุมชนทราบ 5) นักเรียนรู้เรื่องอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น 6) โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความสามารถ 7) โรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรมให้ความรู้แก่บุคคลในชุมชน 8) โรงเรียนได้รับการประเมินจากชุมชน และปรับปรุงแก้ไข 9) โรงเรียนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียน บ้าน และชุมชน 10) โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน 11) นักเรียนในแต่ละห้องเรียนไม่เกิน 30 คน 12) นักเรียนได้รับสวัสดิการที่ดีจากโรงเรียน

ค. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) ด้านกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ลักษณะของกิจกรรม วิธีดำเนินการ และการประสานงาน มีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 2) ด้านผู้บริหาร แนวคิด ความเชื่อ ทักษะคติ วิสัยทัศน์ และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารมีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 3) ด้านคณะครูในโรงเรียน ความเชื่อ ทักษะคติ วิสัยทัศน์ และการยอมรับฟังความคิดเห็นของครู และความพร้อมที่จะดำเนินการตามแนวนโยบายของผู้บริหารมีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 4) ด้านชุมชน อาชีพ รายได้ การศึกษา และความเชื่อของชุมชน มีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ง. แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) ทำให้ชุมชนรู้จักโรงเรียนมากที่สุด ต้องแสดงความยินดีที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษายอมรับฟัง และพยายามทำความเข้าใจชุมชนให้มากที่สุด 2) มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพื่อให้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน 3) โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชน เห็นคุณค่า และดึงเอาความสามารถของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ 4) โรงเรียนสร้างศรัทธาให้ชุมชนตระหนักเห็นความสำคัญของการศึกษา และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 5) ผู้บริหารและครูในชุมชนพบปะกับชุมชนตามโอกาส สร้างความสนิทสนม 6) มีกล่องรับความคิดเห็น เพื่อให้ชุมชนได้เสนอความคิดเห็น 7) ครูยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อมีบุคคลมาติดต่อ ทำให้ชุมชนรู้สึกอุ่นใจเมื่อมาโรงเรียน 8) ส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาท และมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนร่วมกัน พยายามให้ชุมชนมีความรู้สึกที่โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน 9) ผู้บริหารเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของชุมชน และสนองตอบต่อชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลในการวิจัยช่วงต้น ที่ได้นำเสนอมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลความสำเร็จการของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน รองลงมาคือ ตัวแปรนักเรียนรู้เรื่องอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เหตุที่ตัวแปรโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียนมีความสำคัญมากที่สุด เพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาจะเข้ามามีบทบาทในการดูแล และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เห็นว่าจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กนักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะทางด้านการคิด และการแสดงออก เพลิดเพลินกับการเรียนรู้ (เปลี่ยนบรรยากาศการเรียน) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประไพจิตร หิรัญษ์ขัติ (2545) กล่าวว่า กิจกรรมที่ผู้ปกครองให้ความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาเด็กตามความสามารถมากกว่าการช่วยเหลือทางด้านวิชาการ อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดของอาชีพหรือระดับการศึกษาที่ทำให้ผู้ปกครองบางส่วนเข้ามาให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนในการพัฒนาเด็ก โดยเฉพาะกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้แสดงออกหรือมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน ผู้ปกครองจะมีความสนใจและใส่ใจในกิจกรรมดังกล่าวมากกว่ากิจกรรมในลักษณะวิชาการ

2. จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการทำงานของบุคลากร รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนรายการใช้จ่าย การที่การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการทำงานของบุคลากรมีความสำคัญมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้ปกครองมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก สามารถสอบถามเรื่องราวต่างๆ ได้ นอกจากนี้ชุมชนยังถือว่าเป็นหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงาน ของบุคลากรในโรงเรียน และยังเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาอีกด้วย

สำหรับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบุคลากร รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้าน บริหารทั่วไป และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ตามลำดับ การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการน้อย ทำให้สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหาร

สถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร การบริหารงานวิชาการควรครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับวิชาการ การจัดการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การบริหารการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล ทำให้โรงเรียนค่อนข้างที่จะไม่ค่อยเปิดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้เท่าที่ควร เนื่องจากผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในส่วนนี้ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเท่าที่ควร นอกจากนี้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนยังกลัวที่จะถูกก้าวร้าวการทำงานอีกด้วย

3. การหาแนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สิ่งแรกที่ต้องจะทำคือ ทำให้ชุมชนรู้จักโรงเรียนมากที่สุด ต้องแสดงความยินดีที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษายอมรับฟังความคิดเห็น และพยายามที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด ตามคำกล่าวของยูว์ฉนั วุฒิเมธิ (2534) ที่กล่าวว่า สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่เปิดโอกาส ให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ร่วมตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องยอมรับในปรัชญาของการพัฒนาชุมชนที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจ ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะที่ถูกต้อง นอกจากนี้คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) สรุปว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในคุณค่าของตน และนำคุณค่านั้นมาสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมิใช่ "เขตห้ามเข้า" อีกต่อไป หากแต่โรงเรียน ชุมชน สถาบันชุมชน ครอบครัว ย่อมมีส่วนร่วมให้การศึกษา การร่วมมือกันของทุกฝ่าย คือ การสร้างพลังอันแข็งแกร่ง คำจูงกันเกิดผลแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นความหวังของเราทุกคน ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมก็จะทำให้ พ่อแม่ผู้ปกครอง เข้ามามีบทบาทมากขึ้น โดยร่วมกับครูและผู้บริหารในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของลูกทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน รวมทั้งในแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ชุมชนก็จะเข้ามาช่วยกำหนดนโยบายการจัดการกระบวนการเรียนรู้ และเป็นแหล่งภูมิปัญญาที่สำคัญของชุมชนต่อไป

นอกจากนี้การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องพิจารณาถึงลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วม และบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมด้วย โดยในแต่ละกิจกรรมการมีส่วนร่วมกลุ่มคนและวิธีการก็จะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ นั้นเกิดขึ้นหรือถูกจัดขึ้นในช่วงเวลาที่ต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องพิจารณาถึง

4. จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมให้การสนับสนุน หรือบริจาคเงิน หรืออุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน มีส่วนร่วมในการดำเนินการ สามารถแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่โรงเรียน นอกจากนี้คณะกรรมการสถานศึกษายังมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในบางเรื่องอีกด้วย ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน และโรงเรียนแบบเป็นบางส่วน (partial participation) ตามแบบของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) คือ การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (partial participation) เป็นการเข้ามาเกี่ยวข้องของประชาชนในชุมชน หรือกิจกรรมการศึกษาในระดับความเข้มข้นมากกว่าแบบชายขอบ กิจกรรมโดยคณะกรรมการโรงเรียนจึงมีความสำคัญ ที่รัฐถือว่านโยบายสำคัญซึ่งสามารถสร้างความชอบธรรมในการจัดการศึกษาของไทย การมีส่วนร่วมแบบบางส่วนนี้จะมีลักษณะที่มีส่วนร่วมแบบร่วมริเริ่มงาน มาร่วมงาน ร่วมให้การสนับสนุนด้วยการบริจาคหรือการร่วมมือในการทำงาน โดยมีบทบาทมากกว่าแบบชายขอบ ได้แก่ กลุ่มของคณะกรรมการโรงเรียนสามารถแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจได้บ้างซึ่งการตัดสินใจนั้นอาจจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงการดำเนินการได้ทั้งหมดก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามการคิดริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ยังคงเริ่มต้นจากฝ่ายโรงเรียน และในการร่วมกิจกรรมสามารถมีส่วนร่วมได้ทุกกิจกรรม ยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

5. ในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ แต่ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาอยู่สูง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้ตอบแบบสอบถามคิดเข้าข้างโรงเรียน ทำให้ประเมินความสำเร็จของโรงเรียนสูง ข้อมูลที่ได้จึงขัดแย้งกัน จึงควรวางวิธีการประเมินที่ลด bias ตรงจุดนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลวิจัยที่ตรงตามความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

6. งานวิจัยในครั้งนี้เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ เพราะต้องการให้ได้ข้อมูลในภาพรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยใช้การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อเก็บข้อมูลในมุมกว้างว่าทั่วๆ ไปชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแบบใด และความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับใด จากนั้นเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อเก็บข้อมูลในเชิงลึกว่าในการมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษานั้น มีส่วนร่วมแบบใด และใครเป็นผู้เข้ามามีส่วนร่วม และบริบทของโรงเรียนต่างกันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาต่างกันหรือไม่

7. ในการศึกษาความหมายของ “ชุมชนของโรงเรียน” พบว่า ผู้บริหาร ครู และชุมชนต่างให้ความหมายของ “ชุมชนของโรงเรียน” ว่าเป็น กลุ่มคนที่มีการติดต่อสื่อสารถึงกัน มีเป้าหมายบางอย่างร่วมกัน ไม่จำเป็นต้องอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะเหมือนกับคำนิยามของชุมชนของ ประเวศ วะสี (2537) คือชุมชน หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มคนที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันอาจเป็นการรวมตัวกันตามพื้นที่หรือไม่ใช่พื้นที่ก็ได้ สมาชิกของชุมชนมีการติดต่อสื่อสารกัน มีความเชื่ออาทรต่อกัน มีการกระทำกิจกรรมร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ และการจัดการ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับความหมายของชุมชนของ Dotson (1991 อ้างถึงใน รจนา สุวรรณภา, 2546) ซึ่งให้ความหมายของชุมชน (community) กลุ่มคนที่รวมตัวกัน ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่ง เพื่อทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน โดยมีโครงสร้าง และวัตถุประสงค์การดำเนินการของสมาชิกในชุมชนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เช่น ชุมชนนักวิชาการ ชุมชนศาสนา เป็นต้น โดยสมาชิกในชุมชนทั้งสองจะมีความตระหนักในเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาองค์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ นำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยไปสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา รายละเอียดดังนี้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยให้ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเท่าที่ควร ดังนั้นโรงเรียนจะต้องทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา และรับรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับหากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ยังมีบทบาทที่ไม่ชัดเจน ทำให้ชุมชนไม่เข้าใจในบทบาทของตัวเอง และไม่รู้จักขอบเขตว่าตนเองเข้ามามีส่วนร่วมได้แค่ไหน ดังนั้น ทางโรงเรียน

เรียนควรมีการกำหนดบทบาทของชุมชนในแต่ละด้านให้ชัดเจน ระบุว่าใคร มีส่วนร่วมอย่างไร ช่วงเวลาไหน เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันทุกฝ่าย

1.3 ผู้บริหารและครู-อาจารย์จะต้องเปิดใจกว้าง และยอมรับฟังข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นของชุมชน เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนต่อไป เมื่อชุมชนเห็นว่าโรงเรียนรับฟังและปฏิบัติตามที่เสนอแนะก็จะทำให้มีความรู้สึกร่วมกันที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ชุมชนเข้ามาทำงานร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น หากมีสิ่งไหนที่ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะไม่ได้ก็ต้องมีการชี้แจงสาเหตุเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

1.4 โรงเรียนควรมีพิจารณาความสามารถหรือความถนัดของชุมชนให้เหมาะสมกับการทำงานในแต่ละด้าน เนื่องจากโรงเรียนไม่สามารถจะให้ชุมชนได้เข้ามาทำงานร่วมกับทางโรงเรียนได้ทุกคน โรงเรียนจึงต้องพิจารณาชุมชนที่เหมาะสมกับงานและควรมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนชุมชนที่มีความสามารถท่านอื่นๆ ได้เข้ามาร่วมทำงานกับโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษายังอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก ดังนั้นการทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.1 เนื่องจากการวิจัยนี้ได้ศึกษาชุมชนที่มีพื้นฐานของชุมชนใกล้เคียงกัน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในชุมชนที่มีพื้นฐานของชุมชนต่างกัน ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ถึงปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในระดับที่แตกต่างกันได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วน

2.2 เนื่องจากงานวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในภาพรวม ดังนั้นเพื่อให้แนวทางปฏิบัติในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรมีการนำเสนอว่าการมีส่วนร่วมควรเป็นการทำงานในส่วนตัว งานใด ใครเป็นผู้ที่เหมาะสมในการรับผิดชอบ และควรมีส่วนร่วมในระดับใด เพื่อเป็นการสร้างความชัดเจนของขอบข่ายการทำงานไม่ให้เกิดการทำงานที่ก้าวก่ายและซ้ำซ้อนกัน

2.3 เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นเพียงการศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเท่านั้น ดังนั้นควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาสูงสุด

2.4 ในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามควรที่จะส่งแบบสอบถามไปแต่เนิ่นๆ และติดตามแบบสอบถามอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของโรงเรียน นอกจากนี้ในคำชี้แจงผู้วิจัยควรเน้นความสำคัญ จำเป็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามควรที่จะต้องตอบแบบสอบถามให้ผู้วิจัย และตอบแบบสอบถามกลับโดยเร็ว พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของงานวิจัยด้วย เพื่อเน้นความสำคัญ นอกจากนี้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ใช้วาจาสุภาพ ชี้แจงถึงความสำคัญของกรณีศึกษา และประโยชน์ของการทำวิจัย เพื่อให้กรณีศึกษายินดีให้ข้อมูลอย่างเต็มที่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- การพัฒนาชุมชน, กรม. (2529). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรสตรีในการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะ กพสม. กรุงเทพมหานคร: กองการวิจัยและประเมินผล
- กรรณิกา เจิมเทียนชัย. (2538). การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรรณิกา ชมดี. (2524). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติโชค ห้อยยี่ภู่. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท: การศึกษาเฉพาะกรณีในโรงเรียนถิ่นโอบาสวิทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิติมา ปรีดีดิถก. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: อักษรภาพิพัฒน์.
- กมล สุดประเสริฐ. (2540). รายงานการปฏิบัติการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ: อรรถพลการพิมพ์.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา คณะกรรมการโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541). บทบาทของชุมชนกับการศึกษา. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟิค.
- คณะอนุกรรมการปฏิบัติการเรียนรู้, คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). ปฏิบัติการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

- ฉอาน วุฒิกกรมรักษา. (2526). *ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการงานในชนบท*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จินตนา กิตติสยาม. (2544). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตามทัศนะของประธานองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จิรัญญา เวสสุวรรณ. (2545). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมพล พิณทอง. (2542). *การศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลลดา จิตติวัฒนพงศ์. (2537). *รายงานการวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจทางการศึกษา: ประสพการณ์ของประเทศญี่ปุ่นกับแนวทางสำหรับประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชูชาติ พวงสมจิตร์. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ธีระศักดิ์ เจริญศรี. (2545). *ความคาดหวังของโรงเรียนในด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. (2527). *แนวนโยบายวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.

นิยม ศรีวิเศษ. (2544). *สรุปรายงานการศึกษาแนวการจัดการศึกษา ภาคบังคับ 9 ปีให้มีคุณภาพ.*

ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.

นิตา ชูโต. (2540). *การวิจัยเชิงคุณภาพ.* กรุงเทพมหานคร: พี.เอ็น.การพิมพ์

บพิตร ออมไธสง. (2546). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียน*

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

ปฏิรูปการศึกษา,สำนักงาน. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.*

กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค,มปป.

ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. (2544). *รายงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร:

สำนักปฏิรูปการศึกษา.

ประภาพรรณ ไชยวงษ์. (2544). *การวิเคราะห์บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัด*

การศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเวศ วะสี. (2537). *ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุน

สนับสนุนการวิจัย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล.* กรุงเทพมหานคร:

สหมิตรออฟเซต.

ปลัดกระทรวง, สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *รายงานการประเมินผลการจัดการศึกษา*

ขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน พ.ศ. 2543. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.

ปัญญา แก้วกัญ และ สุภัทร์ พันธุ์พัฒนกุล. (2544). *เอกสารประกอบการประชุม คณะกรรมการ*

ประสานงานโครงการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชนและ

ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

ผดุงพร ธรรมดา. (2545). *การศึกษาความพร้อมของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ*

องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พจนา เทียนธาดา. (2543). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ใน*

ระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พินิจดา จีระชาติ. (2542). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- พิณสุดา สิริรังศรี และ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2541). *องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นกับการจัดการศึกษา*. รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พิสิฐ พิษณานนท์. (2530). *การบริหารโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พูลศรี ไม้ทอง. (2543). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิญญู สาทร. (2526). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต และคณะ. (2541). *การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและพัฒนาชนบท*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยอนุเคราะห์ไทย.
- รัตนพร ไกรถาวร. (2545). *การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รจนา สุวรรณภา. (2546). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ลักขณา พรหมินทร์. (2546). *บรรณนิทัศน์เกี่ยวกับการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชากร, กรม. (2544). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- วิริยา สุขวงศ์. (2540). *การศึกษาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิเชียร แก้วงาม. (2542). “แคนาดา: การศึกษาเพื่อเป็นหนึ่งท่ามกลางความหลากหลาย”. *ปฏิรูปการศึกษา*. 1(มีนาคม 2542) : 14.
- วรวรรณ ตัณฑเสน. (2546). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ตำบลบ่อแก้ว อำเภอ สะเมิง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). *การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2527). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2541). *แนวคิดนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ, สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2539). “การบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน: กรณีศึกษาโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน”. รายงานการวิจัย.
- สมาน รังสิโยกฤษณ์. (2535). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงานกลาง.
- สามัญศึกษา, กรม. (2543). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา (ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542)*. รายงานการวิจัย กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กรุงเทพฯ.
- สุทธิรักษ์ ปิณฑกานนท์. (2543). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุพิชญา ธีระกุล. *เอกสารประกอบการเรียนวิชาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. พิษณุโลก: แผนกเอกสารการพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวัฒน์ มุทเมธา. (2524). *ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2542). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการประเมินเพื่อการวางแผน*. ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.(อัดสำเนา)

- สมลักษณ์ ภูคำแสน. (2540). *การศึกษาบทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น.วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2537). *สังคมวิทยาชุมชน.พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ วิชุนา ปาณปถมนัง. (2546). *กลยุทธ์คืนปัญญาสู่ชุมชน: กรณีศึกษา
โรงเรียนสามประโยชน์ กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สัมพันธ์ อุปลา. (2541). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอชนบท
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- ลำเนา เลียบมา. (2544). *ความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). *พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
ไทยวัฒนาพานิช.*
- หวน พิณรุฬพันธ์. (2529). *การบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, 2529.*
- อัจฉรา โพธิยานนท์. (2539). *การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.*
- อคิน รพีพัฒน์. (2527). *“การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและ
วัฒนธรรมไทย” การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร:
ศักดิ์โสภณการพิมพ์.*
- อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). *ระบบการศึกษากับชุมชน กรอบความคิดและ
ข้อเสนอเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: แปลนพับลิชชิ่ง.*
- โอวาท สุทธนารักษ์. (2540). *การวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา
(ภายใต้ โครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาที่ไม่กระจายอำนาจ)
กรณีศึกษาภาคกลาง. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.*

ภาษาอังกฤษ

- Abrams, L. S. (2000). Planning for School Change School-Community Collaboration in a Full- Service Elementary School. *Urban Education*. 35,1: 79-103.
- Beatrice, A. (2000). Barrier factors in effective family/community participation in the Education of Exceptional Nigerians. *International Special Education Congress 2000*. University of Manchester
- Christopher, V. and Julie G. and Hamberto S. and Robert R. (2003). The Effect of Environmental Education on Schoolchildren, Their Parents, and Community Members: A Study of Intergenerational and Intercommunity Learning. *Journal of Environmental Education*. 34, 3: 12-21.
- Colin, C.W. (2003). Developing Community Participation in Deprived Neighborhoods. *Space & Polity*. 7, 1: 65-73. Retrieved July 21, 2004, from <http://cdnet3.car.chula.ac.th/hwweda/detial.nsp>
- James, G. (2000). Community and Governance in the Washington D.C., Schools. *National Civic Review*. 89,1: 47-51. Retrieved July 21, 2004, from <http://cdnet3.car.chula.ac.th/hwweda/detial.nsp>
- Marie, H. A. (1998). *School-Community Relationships: A Namibian Case Study*. Canada: Alberta University.
- Nigel, C. (2000). Community Participation in outdoor recreation and the development of Millennium Greens in England. *Leisure Studies*. 19: 17-35.
- Pauline, R. (2003). Community Participation in School Policy and Practice in Malawi. *Compare*. 33, 1: 47-46. Retrieved July 21, 2004, from <http://cdnet3.car.chula.ac.th/hwweda/detial.nsp>
- Pena, D. C. (2000). Parent Involvement: Influencing Factors and Implications. *Journal of Education Research*. 94,1 : 42-54
- Raffaele, L.M., and Knoff, H.M. (1999). Improving home-school collaboration with disadvantaged families: Organization principles} perspectives and approaches. *The School Psychology Review*, 28(3), 448-66. Retrieved August 1, 2004, from <http://cdnet3.car.chula.ac.th/hwweda/detial.nsp>

- Schine, J. (1998). Families as partners. *Schools in Middle*, 8(3), 20-22. Retrieved August 1, 2004, from <http://cdnet3.car.chula.ac.th/hwweda/detial.nsp>
- Terry, H. and Barbara M. (2001). Community, Partnership and Social Inclusion in Further Education. *Journal of Further and Higher Education*. 25, 3: 337-348.
- Turner, J. (2000). Parent involvement: What can we learn from research ?. *Montessori Life*, 12(2), 37-39. Retrieved August 16, 2004, from <http://cdnet3.car.chula.ac.th/hwweda/detial.nsp>
- Waggoner, K. and Griffith A. (1998). Parent involvement in education. *Journal for a Just & Caring Education*. 4,1: 65-77.
- Waller,H., and Waller, J. (1998). *Linking home and school: Partnership in practice in primary education*. London: David Fulton Publishers.
- Yamane, T. (1973). *Statistics, An Introductory Analysis*. 3rd. ed., New York: Harper & Row Publishers.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
ภาคผนวกรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ดร.อาชัญญา รัตนอุบล	รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์เพชรรัตน์ หิรัญชาติ	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดชนะสงคราม
3. อาจารย์ธิดา พิทักษ์สินสุข	ผู้อำนวยการโรงเรียนเพลินพัฒนา
4. อาจารย์สมหวัง การินทร์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนโยนออฟอาร์ค
5. อาจารย์จวี ธรรมกุลพันธ์	หัวหน้างานสวัสดิการโรงเรียน โรงเรียนวัดราชบพิธ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

16 ธันวาคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน

เนื่องจาก นางสาวพิกุล กันทะวัง นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการสร้าง เครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบการทำวิทยานิพนธ์หัวข้อ “ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนใน การจัดการศึกษาของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ” โดยมี ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา การนี้ภาควิชาฯพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถที่จะตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และแสดงความคิดเห็นใน เรื่องนี้ เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพสูงเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ภาควิชาฯจึงขอเรียนเชิญ ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลแก่นิสิตด้วย ภาควิชาฯหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์)

รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์และโทรสาร 0-2218-2578

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2496

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

27 มกราคม 2548

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพิกุล กันทะวัง นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล : การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับผู้อำนวยการ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวพิกุล กันทะวัง ได้ทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2494

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

27 มกราคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ขอข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. รายชื่อโรงเรียน 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพิกุล กันทะวัง นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล : การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติดา บวรกิตติวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้อำนวยการ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวพิกุล กันทะวัง ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุทธิ์ สุทธจิตต์)
รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2494

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

27 มกราคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ขอข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. รายชื่อโรงเรียน 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพิกุล กันทะวัง นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล : การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ บวรกิตติวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้อำนวยการ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวพิกุล กันทะวัง ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2493

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

27 มกราคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ขอข้อมูลวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพิกุล กันทะวัง นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล : การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้อำนวยการ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวพิกุล กันทะวัง ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธิ์ สุทธจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ 0512.6(4)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ

25 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ขอข้อมูลวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวคำถามสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวพิกุล กันทะวัง นิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง
“ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล:
การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการ
นี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ ครู
คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวพิกุล กันทะวัง ได้ทำการเก็บข้อมูล
วิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

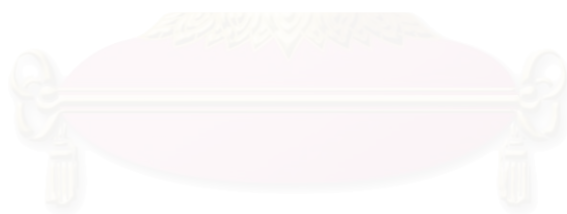
หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์และโทรสาร 0-2218-2578

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเรื่อง ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาองค์ประกอบและความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาท่าน โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริงในทุกข้อคำถาม ขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะนำมาใช้ประโยชน์ในด้านวิชาการเท่านั้น และจะไม่ส่งผลกระทบต่อท่านและโรงเรียนแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา คำตอบของท่านมีผลต่อความสำเร็จในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณที่ท่านได้สละเวลาอันมีค่าในความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

นางสาวพิกุล กันทะวัง

นิติติปริญญาโท คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. เพศ 1.ชาย 2.หญิง

2. อายุ ..... ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี

2. ปริญญาตรี

3. สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

2. ครู ผู้สอน

3. คณะกรรมการสถานศึกษา

4. ผู้ปกครองนักเรียน

5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆเหล่านี้ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับระดับที่เป็นจริงมากที่สุด

ข้อรายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1.ด้านวิชาการ					
1.1 ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา					
1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และนำหลักสูตรไปใช้					
1.3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามหลักสูตรสถานศึกษา					

ข้อรายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1.4 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดี เช่น การจัดตารางสอน, การจัดแบบเรียน, การปรับปรุงการเรียนการสอน					
1.5 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ, การทัศนศึกษา ฯลฯ					
1.6 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียน การสอนที่ขาดแคลนให้แก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์					
1.7 ชุมชนกำกับและติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน					
1.8 ชุมชนได้รับรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน					
2. ด้านงบประมาณ					
2.1 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงบประมาณของโรงเรียน					
2.2 ชุมชนมีส่วนร่วมติดตาม ควบคุม กำกับ การบริหารงบประมาณของโรงเรียน					
2.3 ชุมชนมีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่ทางโรงเรียน					
2.4 ชุมชนมีส่วนร่วมจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ขาดแคลน					
3. ด้านบุคลากร					
3.1 ชุมชนมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียน					
3.2 ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนให้มีการจัดการอบรม สัทธิธ การแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครู หรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ เกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับเด็กในโรงเรียน					
3.3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน					
3.4 ชุมชนให้การดูแล สอดส่องการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียน					
3.5 ชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ดิชม ให้คำแนะนำ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน					
3.6 ชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน					

ข้อรายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
3.7 ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสวงหาบุคลากรมาเป็นวิทยากรสอนนักเรียนในด้านวิชาการที่ขาดแคลน เช่น ภาษาต่างประเทศ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น					
3.8 ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสวงหาบุคลากรในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรสอนนักเรียนในด้านวิชาชีพ เช่น อาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น					
4. ด้านบริหารทั่วไป					
4.1 ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้าง จัดหา การใช้ การบำรุงรักษา อาคารสถานที่ เพื่อให้พร้อมต่อการจัดการเรียนการสอน					
4.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณูปโภคในโรงเรียน เช่น น้ำดื่ม เป็นต้น					
4.3 ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น จัดสัปดาห์อนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาแสดงศิลปะพื้นบ้าน เพื่อให้นักเรียนเกิดความรักท้องถิ่นของตน เป็นต้น					
4.4 โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรม หรือสมาคมของผู้ปกครองและศิษย์เก่า					
4.5 ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงานกิจการนักเรียน					
4.6 ชุมชนให้ความช่วยเหลือ และประสานการช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาของนักเรียน หรือโรงเรียน					
4.7 โรงเรียนจัดแหล่งการเรียนรู้ให้ชุมชนได้เข้ามาศึกษาค้นคว้า เช่น ห้องสมุดชุมชน เป็นต้น					
4.8 โรงเรียนจัดให้มีการอบรมส่งเสริมความรู้ และอาชีพแก่ชุมชน					

ตอนที่ 3 ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าโรงเรียนของท่านมีความสำเร็จในเรื่องเหล่านี้อยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับระดับความสำเร็จที่ตรงความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อรายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1. โรงเรียนมีหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
2. โรงเรียนมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนานักเรียนตามศักยภาพ (กิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน)					
3. โรงเรียนมีวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ					
4. โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานประจำปี					
5. นักเรียนมีความรู้เรื่องอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ					
6. โรงเรียนมีคณะกรรมการช่วยปฏิบัติงานที่เหมาะสม					
7. โรงเรียนมีการจัดการศึกษา อบรม ให้ความรู้แก่ประชาชน					
8. โรงเรียนได้รับการประเมินจากชุมชน และได้ปรับปรุงแก้ไข					
9. มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างโรงเรียน บ้าน ชุมชน เช่น จดหมาย วิทยุกระจายเสียง เป็นต้น					
10. บรรยากาศของโรงเรียน เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4.1 ท่านคิดว่าชุมชนน่าจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านใดบ้าง

.....

.....

4.2 ท่านคิดว่าน่าจะมีวิธีการอย่างไรในการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

.....

.....

4.3 ท่านอยากให้รัฐบาลสนับสนุนในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างไรบ้าง

.....

.....

*****ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถาม*****

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง
ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

DATE: 4/19/2005

TIME: 7:42

L I S R E L 8.30

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2000

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\AOD\23PARSEC.LPJ:

PARTICIPATION MODEL

IT SECOND ORDER FACTOR ANALYSIS

DA NI=15 NO=1510 NG=1 MA=KM

LA

ACAD1 ACAD2 ACAD3 ACAD4 ACDA5 MONEY1 MONEY2 PERS1 PERS2 PERS3 GEN1 GEN2 GEN3 GEN4 GEN5

KM

1.000

0.839 1.000

0.618 0.678 1.000

0.525 0.544 0.569 1.000

0.615 0.646 0.622 0.589 1.000

0.634 0.692 0.590 0.612 0.672 1.000

0.487 0.507 0.530 0.703 0.572 0.697 1.000

0.522 0.607 0.528 0.511 0.589 0.688 0.608 1.000

0.621 0.668 0.619 0.584 0.717 0.728 0.659 0.747 1.000

0.571 0.608 0.552 0.602 0.599 0.664 0.647 0.649 0.770 1.000

0.529 0.568 0.557 0.644 0.547 0.679 0.744 0.601 0.691 0.685 1.000

0.552 0.553 0.528 0.546 0.569 0.560 0.594 0.536 0.680 0.689 0.673 1.000

0.541 0.537 0.583 0.566 0.622 0.584 0.650 0.535 0.718 0.664 0.688 0.750 1.000

0.498 0.493 0.459 0.477 0.498 0.556 0.552 0.512 0.600 0.563 0.590 0.634 0.612 1.000

0.510 0.549 0.468 0.472 0.497 0.590 0.551 0.567 0.646 0.629 0.629 0.654 0.575 0.688 1.000

ME

2.89 2.75 3.17 3.09 3.11 2.70 3.03 2.68 2.87 2.77 2.94 2.92 3.19 2.88 2.69

SD

0.89 0.86 0.99 1.07 0.87 0.96 1.02 0.99 0.81 0.96 1.00 0.93 0.92 1.03 1.01
 MO NY=15 NK=1 NE=4 LY=FU,FI BE=FU,FI GA=FU,FR PH=DI PS=SD,FR TE=SY,FI
 FR LY(1,1) LY(2,1) LY(3,1) LY(4,1) LY(5,1) LY(6,2) LY(7,2) LY(8,3) LY(9,3)
 FR LY(10,3) LY(11,4) LY(12,4) LY(13,4) LY(14,4) LY(15,4)
 FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8) TE(9,9)
 FR TE(10,10) TE(11,11) TE(12,12) TE(13,13) TE(14,14) TE(15,15)
 FR TE(2,1) TE(7,4) TE(15,14) TE(11,7) TE(11,4) TE(13,12) TE(6,2) TE(3,2)
 FR TE(13,7) TE(12,10) TE(14,12) TE(15,13) TE(11,10) TE(9,5) TE(6,1) TE(13,8)
 FR TE(6,5) TE(8,6) TE(6,4) TE(11,6) TE(8,2) TE(9,8) TE(3,1) TE(10,4) TE(12,4)
 FR TE(6,3) TE(9,7) TE(13,2) TE(9,6) TE(9,2) TE(10,3) TE(13,5) TE(12,8) TE(12,6)
 FR TE(13,6) TE(15,2) TE(13,4) TE(13,3) TE(14,1) TE(14,7) TE(11,2) TE(11,3) TE(12,9)
 FR TE(10,2) TE(15,10) TE(14,4) TE(15,5) TE(7,2) TE(7,1) TE(4,3) TE(15,3)
 LE
 ACAD MONEY PERSON GEN
 LK
 PARTICIPATION
 PD
 OU RS FS MI ND=3 AD=OFF

PARTICIPATION MODEL

Number of Input Variables 15
 Number of Y - Variables 15
 Number of X - Variables 0
 Number of ETA - Variables 4
 Number of KSI - Variables 1
 Number of Observations 1510

PARTICIPATION MODEL

Covariance Matrix to be Analyzed

	ACAD1	ACAD2	ACAD3	ACAD4	ACDA5	MONEY1
ACAD1	1.000					
ACAD2	0.839	1.000				
ACAD3	0.618	0.678	1.000			
ACAD4	0.525	0.544	0.569	1.000		
ACDA5	0.615	0.646	0.622	0.589	1.000	
MONEY1	0.634	0.692	0.590	0.612	0.672	1.000
MONEY2	0.487	0.507	0.530	0.703	0.572	0.697
PERS1	0.522	0.607	0.528	0.511	0.589	0.688
PERS2	0.621	0.668	0.619	0.584	0.717	0.728
PERS3	0.571	0.608	0.552	0.602	0.599	0.664
GEN1	0.529	0.568	0.557	0.644	0.547	0.679
GEN2	0.552	0.553	0.528	0.546	0.569	0.560
GEN3	0.541	0.537	0.583	0.566	0.622	0.584

GEN4 0.498 0.493 0.459 0.477 0.498 0.556
 GEN5 0.510 0.549 0.468 0.472 0.497 0.590

Covariance Matrix to be Analyzed

	MONEY2	PERS1	PERS2	PERS3	GEN1	GEN2
MONEY2	1.000					
PERS1	0.608	1.000				
PERS2	0.659	0.747	1.000			
PERS3	0.647	0.649	0.770	1.000		
GEN1	0.744	0.601	0.691	0.685	1.000	
GEN2	0.594	0.536	0.680	0.689	0.673	1.000
GEN3	0.650	0.535	0.718	0.664	0.688	0.750
GEN4	0.552	0.512	0.600	0.563	0.590	0.634
GEN5	0.551	0.567	0.646	0.629	0.629	0.654

Covariance Matrix to be Analyzed

	GEN3	GEN4	GEN5
GEN3	1.000		
GEN4	0.612	1.000	
GEN5	0.575	0.688	1.000

PARTICIPATION MODEL

Parameter Specifications

LAMBDA-Y

	ACAD	MONEY	PERSON	GEN
ACAD1	0	0	0	0
ACAD2	1	0	0	0
ACAD3	2	0	0	0
ACAD4	3	0	0	0
ACDA5	4	0	0	0
MONEY1	0	0	0	0
MONEY2	0	5	0	0
PERS1	0	0	0	0
PERS2	0	0	6	0
PERS3	0	0	7	0
GEN1	0	0	0	0
GEN2	0	0	0	8
GEN3	0	0	0	9
GEN4	0	0	0	10
GEN5	0	0	0	11

GAMMA

PARTICIP

ACAD 12

MONEY 13

PERSON 14

GEN 15

PSI

Note: This matrix is diagonal.

ACAD MONEY PERSON GEN

-----

16 17 18 19

THETA-EPS

ACAD1 ACAD2 ACAD3 ACAD4 ACDA5 MONEY1

ACAD1	20						
ACAD2	21	22					
ACAD3	23	24	25				
ACAD4	0	0	26	27			
ACDA5	0	0	0	0	28		
MONEY1	29	30	31	32	33	34	
MONEY2	35	36	0	37	0	0	
PERS1	0	39	0	0	0	40	
PERS2	0	42	0	0	43	44	
PERS3	0	48	49	50	0	0	
GEN1	0	52	53	54	0	55	
GEN2	0	0	0	59	0	60	
GEN3	0	65	66	67	68	69	
GEN4	74	0	0	75	0	0	
GEN5	0	79	80	0	81	0	

THETA-EPS

MONEY2 PERS1 PERS2 PERS3 GEN1 GEN2

MONEY2	38					
PERS1	0	41				
PERS2	45	46	47			
PERS3	0	0	0	51		
GEN1	56	0	0	57	58	
GEN2	0	61	62	63	0	64
GEN3	70	71	0	0	0	72
GEN4	76	0	0	0	0	77
GEN5	0	0	0	82	0	0

THETA-EPS

GEN3 GEN4 GEN5

GEN3	73		
GEN4	0	78	
GEN5	83	84	85

PARTICIPATION MODEL

Number of Iterations = 63

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y				
	ACAD	MONEY	PERSON	GEN
ACAD1	0.753	--	--	--
	(0.017)			
	47.316			
ACAD2	0.781	--	--	--
	(0.025)			
	30.635			
ACAD3	0.755	--	--	--
	(0.026)			
	26.892			
ACAD4	0.713	--	--	--
	(0.027)			
	30.871			
ACDA5	0.822	--	--	--
	(0.023)			
	35.807			
MONEY1	--	0.852	--	--
		(0.022)		
		42.014		
MONEY2	--	0.814	--	--
		(0.024)		
		34.788		
PERS1	--	--	0.785	--
			(0.023)	
			36.450	
PERS2	--	--	0.918	--
			(0.023)	
			37.584	
PERS3	--	--	0.839	--
			(0.023)	
			30.696	
GEN1	--	--	--	0.814
				(0.023)
				33.737
GEN2	--	--	--	0.837
				(0.023)
				33.737
GEN3	--	--	--	0.850
				(0.023)
				33.737
GEN4	--	--	--	0.721
				(0.023)
				33.737
GEN5	--	--	--	0.775
				(0.023)
				33.737

GAMMA
PARTICIP

ACAD 0.902
(0.030)
29.835

MONEY 0.950
(0.027)
35.633

PERSON 0.989
(0.029)
34.371

GEN 0.932
(0.027)
34.082

Covariance Matrix of ETA and KSI

	ACAD	MONEY	PERSON	GEN	PARTICIP
ACAD	1.000				
MONEY	0.857	1.000			
PERSON	0.892	0.939	1.000		
GEN	0.841	0.886	0.922	1.000	
PARTICIP	0.902	0.950	0.989	0.932	1.000

PHI
PARTICIP

1.000

PSI

Note: This matrix is diagonal.

ACAD	MONEY	PERSON	GEN
0.186 (0.018)	0.098 (0.018)	0.022 (0.014)	0.131 (0.013)
10.320	5.513	1.636	10.000

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

ACAD	MONEY	PERSON	GEN
0.814	0.902	0.978	0.869

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

ACAD	MONEY	PERSON	GEN
0.814	0.902	0.978	0.869

THETA-EPS

ACAD1	ACAD2	ACAD3	ACAD4	ACDA5	MONEY1
-------	-------	-------	-------	-------	--------

ACAD1 0.432
 (0.020)
 21.884

ACAD2 0.250 0.390
 (0.016) (0.019)
 15.542 21.030

ACAD3 0.052 0.091 0.432
 (0.015) (0.014) (0.020)
 3.519 6.305 21.151

ACAD4 -- -- 0.034 0.492
 (0.013) (0.021)
 2.690 23.665

ACDA5 -- -- -- -- 0.325
 (0.017)
 19.463

MONEY1 0.083 0.120 0.038 0.090 0.072 0.272
 (0.013) (0.013) (0.013) (0.013) (0.013) (0.016)
 6.359 8.929 2.928 6.974 5.723 16.690

MONEY2 -0.041 -0.038 -- 0.200 -- --
 (0.011) (0.011) (0.014)
 -3.888 -3.606 13.952

PERS1 -- 0.061 -- -- -- 0.055
 (0.010) (0.012)
 6.223 4.798

PERS2 -- 0.026 -- -- 0.047 -0.007
 (0.008) (0.009) (0.010)
 3.320 5.127 -0.638

PERS3 -- 0.026 -0.011 0.066 -- --
 (0.009) (0.011) (0.011)
 3.021 -1.000 6.214

GEN1 -- 0.028 0.040 0.155 -- 0.062
 (0.008) (0.011) (0.013) (0.011)
 3.421 3.788 11.546 5.627

GEN2 -- -- -- 0.047 -- -0.070
 (0.011) (0.010)
 4.078 -7.018

GEN3 -- -0.019 0.047 0.057 0.045 -0.057
 (0.008) (0.011) (0.012) (0.010) (0.011)
 -2.440 4.360 4.621 4.402 -5.007

GEN4 0.019 -- -- 0.036 -- --
 (0.010) (0.012)
 1.956 2.913

GEN5 -- 0.027 -0.025 -- -0.033 --

(0.009)	(0.012)	(0.010)
3.050	-2.183	-3.218

THETA-EPS

MONEY2	PERS1	PERS2	PERS3	GEN1	GEN2
--------	-------	-------	-------	------	------

MONEY2	0.334					
	(0.017)					
	19.820					
PERS1	--	0.384				
	(0.018)					
	21.665					
PERS2	-0.043	0.026	0.159			
	(0.008)	(0.011)	(0.012)			
	-5.396	2.292	13.096			
PERS3	--	--	0.296			
			(0.013)			
			22.115			
GEN1	0.157	--	--	0.051	0.338	
	(0.012)			(0.009)	(0.015)	
	12.827			5.405	23.243	
GEN2	--	-0.068	-0.025	0.039	--	0.299
	(0.011)	(0.009)	(0.010)		(0.016)	
	-5.948	-2.766	3.710		18.588	
GEN3	0.039	-0.082	--	--	--	0.041
	(0.010)	(0.010)				(0.012)
	3.913	-7.861				3.517
GEN4	0.035	--	--	--	--	0.026
	(0.010)					(0.011)
	3.320					2.423
GEN5	--	--	--	0.027	--	--
				(0.010)		
				2.635		

THETA-EPS

GEN3	GEN4	GEN5
------	------	------

GEN3	0.280		
	(0.015)		
	18.795		
GEN4	--	0.480	
	(0.020)		
	24.386		
GEN5	-0.081	0.127	0.398
	(0.010)	(0.014)	(0.017)
	-8.068	9.047	22.969

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

ACAD1	ACAD2	ACAD3	ACAD4	ACDA5	MONEY1
0.568	0.610	0.569	0.508	0.676	0.728

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

MONEY2	PERS1	PERS2	PERS3	GEN1	GEN2
0.664	0.616	0.841	0.704	0.662	0.700

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

GEN3	GEN4	GEN5
0.720	0.520	0.601

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 35

Minimum Fit Function Chi-Square = 32.395 (P = 0.594)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 32.496 (P = 0.590)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 14.650)

Minimum Fit Function Value = 0.0215

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.00971)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.0167)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 1.00

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.136

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.136 ; 0.146)

ECVI for Saturated Model = 0.159

ECVI for Independence Model = 12.883

Chi-Square for Independence Model with 105 Degrees of Freedom = 19410.314

Independence AIC = 19440.314

Model AIC = 202.496

Saturated AIC = 240.000

Independence CAIC = 19535.112

Model CAIC = 739.684

Saturated CAIC = 998.384

Normed Fit Index (NFI) = 0.998

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 1.000

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.333

Comparative Fit Index (CFI) = 1.000

Incremental Fit Index (IFI) = 1.000

Relative Fit Index (RFI) = 0.995

Critical N (CN) = 2672.080

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.00672

Standardized RMR = 0.00672

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.997

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.990

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.291

PARTICIPATION MODEL

Fitted Covariance Matrix

	ACAD1	ACAD2	ACAD3	ACAD4	ACDA5	MONEY1
ACAD1	0.999					
ACAD2	0.839	1.000				
ACAD3	0.621	0.680	1.001			
ACAD4	0.537	0.556	0.572	1.000		
ACDA5	0.620	0.642	0.621	0.586	1.001	
MONEY1	0.633	0.690	0.589	0.611	0.672	0.997
MONEY2	0.484	0.506	0.526	0.696	0.573	0.693
PERS1	0.527	0.608	0.528	0.499	0.575	0.683
PERS2	0.617	0.665	0.618	0.583	0.720	0.728
PERS3	0.564	0.610	0.554	0.600	0.615	0.671
GEN1	0.515	0.563	0.557	0.643	0.563	0.675
GEN2	0.530	0.549	0.531	0.548	0.579	0.561
GEN3	0.539	0.539	0.586	0.567	0.633	0.585
GEN4	0.475	0.473	0.457	0.468	0.498	0.544
GEN5	0.491	0.536	0.466	0.464	0.502	0.584

Fitted Covariance Matrix

	MONEY2	PERS1	PERS2	PERS3	GEN1	GEN2
MONEY2	0.997					
PERS1	0.600	1.000				
PERS2	0.658	0.746	1.001			
PERS3	0.641	0.658	0.770	1.000		
GEN1	0.743	0.588	0.688	0.680	1.000	
GEN2	0.603	0.537	0.683	0.686	0.681	0.999
GEN3	0.652	0.533	0.719	0.657	0.692	0.752
GEN4	0.554	0.521	0.610	0.557	0.586	0.629
GEN5	0.558	0.560	0.655	0.626	0.630	0.648

Fitted Covariance Matrix

	GEN3	GEN4	GEN5
GEN3	1.003		
GEN4	0.613	0.999	
GEN5	0.577	0.685	0.998

Fitted Residuals

	ACAD1	ACAD2	ACAD3	ACAD4	ACDA5	MONEY1
--	-------	-------	-------	-------	-------	--------

```

-----
ACAD1  0.001
ACAD2  0.000  0.000
ACAD3 -0.003 -0.002 -0.001
ACAD4 -0.012 -0.012 -0.003  0.000
ACDA5 -0.005  0.004  0.001  0.003 -0.001
MONEY1  0.001  0.002  0.001  0.001  0.000  0.003
MONEY2  0.003  0.001  0.004  0.007 -0.001  0.004
PERS1  -0.005 -0.001  0.000  0.012  0.014  0.005
PERS2  0.004  0.003  0.001  0.001 -0.003  0.000
PERS3  0.007 -0.002 -0.002  0.002 -0.016 -0.007
GEN1   0.014  0.005  0.000  0.001 -0.016  0.004
GEN2   0.022  0.004 -0.003 -0.002 -0.010 -0.001
GEN3   0.002 -0.002 -0.003 -0.001 -0.011 -0.001
GEN4   0.023  0.020  0.002  0.009  0.000  0.012
GEN5   0.019  0.013  0.002  0.008 -0.005  0.006

```

Fitted Residuals

```

-----
      MONEY2  PERS1  PERS2  PERS3  GEN1  GEN2
-----
MONEY2  0.003
PERS1   0.008  0.000
PERS2   0.001  0.001 -0.001
PERS3   0.006 -0.009  0.000  0.000
GEN1    0.001  0.013  0.003  0.005  0.000
GEN2   -0.009 -0.001 -0.003  0.003 -0.008  0.001
GEN3   -0.002  0.002 -0.001  0.007 -0.004 -0.002
GEN4   -0.002 -0.009 -0.010  0.006  0.004  0.005
GEN5   -0.007  0.007 -0.009  0.003 -0.001  0.006

```

Fitted Residuals

```

-----
      GEN3  GEN4  GEN5
-----
GEN3  -0.003
GEN4  -0.001  0.001
GEN5  -0.002  0.003  0.002

```

Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = -0.016

Median Fitted Residual = 0.001

Largest Fitted Residual = 0.023

Stemleaf Plot

-16|2

-14|6

-12|5

-10|96

- 8|663210
 - 6|632
 - 4|325
 - 2|520000854322111
 - 0|985432111887664110
 0|233333455666891234445566899
 2|144789901155578899
 4|468046788
 6|67737
 8|34
 10|
 12|346166
 14|
 16|
 18|17
 20|9
 22|6

Standardized Residuals

	ACAD1	ACAD2	ACAD3	ACAD4	ACDA5	MONEY1
ACAD1	0.556					
ACAD2	0.171	-0.038				
ACAD3	-1.041	-0.882	-1.018			
ACAD4	-1.275	-1.481	-0.538	0.122		
ACDA5	-0.725	0.716	0.249	0.412	-0.584	
MONEY1	0.354	0.629	0.344	0.432	0.001	1.347
MONEY2	0.527	0.110	0.352	1.417	-0.152	1.235
PERS1	-0.472	-0.104	-0.007	1.051	1.480	1.775
PERS2	0.632	0.674	0.203	0.106	-0.989	0.234
PERS3	0.772	-0.333	-0.544	0.534	-2.164	-1.535
GEN1	1.194	0.683	0.050	0.285	-1.622	0.976
GEN2	2.004	0.352	-0.281	-0.405	-1.039	-0.344
GEN3	0.227	-0.240	-0.591	-0.165	-2.057	-0.225
GEN4	2.269	1.543	0.122	1.376	-0.031	1.300
GEN5	1.534	1.442	0.267	0.605	-0.885	0.675

Standardized Residuals

	MONEY2	PERS1	PERS2	PERS3	GEN1	GEN2
MONEY2	1.172					
PERS1	1.000	0.179				
PERS2	0.224	0.688	-1.391			
PERS3	0.852	-1.455	0.128	0.245		
GEN1	0.141	1.345	0.498	1.509	0.193	
GEN2	-1.092	-0.356	-1.225	1.122	-1.326	0.381

GEN3	-0.483	0.641	-0.216	1.011	-0.601	-0.869
GEN4	-0.357	-0.818	-1.321	0.600	0.437	1.315
GEN5	-0.737	0.649	-1.416	0.669	-0.165	0.913

Standardized Residuals

	GEN3	GEN4	GEN5
GEN3	-1.600		
GEN4	-0.087	1.000	
GEN5	-0.664	0.939	0.966

Summary Statistics for Standardized Residuals

Smallest Standardized Residual = -2.164

Median Standardized Residual = 0.198

Largest Standardized Residual = 2.269

Stemleaf Plot

```

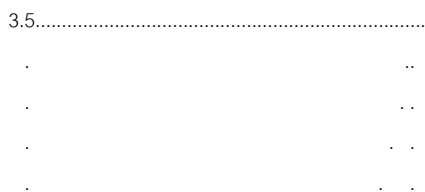
-20|66
-18|
-16|20
-14|3852
-12|93272
-10|9442
-8|98872
-6|4260
-4|9844871
-2|66438432
-0|665094310
0|5112234789
2|0233557845558
4|1340336
6|0133457778927
8|51478
10|0015279
12|302558
14|248134
16|7
18|
20|0
22|7
    
```


สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PARTICIPATION MODEL

Qplot of Standardized Residuals

สถาบันวิทยบริการ
สุفالงกรณ์มหาวิทยาลัย

PARTICIPATION MODEL

Modification Indices and Expected Change

Modification Indices for LAMBDA-Y

	ACAD	MONEY	PERSON	GEN
ACAD1	--	2.911	2.552	3.778
ACAD2	--	0.317	0.317	0.317
ACAD3	--	0.002	0.026	0.162
ACAD4	--	0.236	0.171	0.671
ACDA5	--	2.190	4.020	4.607
MONEY1	--	--	1.198	1.199
MONEY2	0.293	--	0.754	2.242
PERS1	0.906	0.049	--	0.862
PERS2	0.108	2.621	--	1.416
PERS3	1.021	0.011	--	0.880
GEN1	0.082	0.907	1.256	--
GEN2	0.058	0.165	0.023	--
GEN3	0.629	0.002	0.007	--
GEN4	0.256	0.074	0.257	--
GEN5	0.077	0.326	0.192	--

Expected Change for LAMBDA-Y

	ACAD	MONEY	PERSON	GEN
ACAD1	--	0.106	0.090	0.075
ACAD2	--	-0.039	-0.038	-0.022
ACAD3	--	0.003	-0.012	-0.024
ACAD4	--	0.040	0.030	0.054
ACDA5	--	-0.113	-0.183	-0.124
MONEY1	--	--	-0.784	0.126
MONEY2	0.039	--	0.483	-0.151
PERS1	0.057	0.031	--	0.071
PERS2	-0.020	-1.181	--	-0.097
PERS3	-0.065	0.014	--	0.092
GEN1	-0.014	0.105	0.104	--
GEN2	0.011	-0.028	-0.015	--
GEN3	-0.048	-0.004	0.008	--
GEN4	0.025	0.019	-0.041	--
GEN5	0.015	-0.034	-0.036	--

Modification Indices for BETA

	ACAD	MONEY	PERSON	GEN
ACAD	--	0.293	0.194	0.000
MONEY	0.293	--	0.000	0.194
PERSON	0.194	0.000	--	0.293
GEN	0.000	0.194	0.293	--

Expected Change for BETA

	ACAD	MONEY	PERSON	GEN
ACAD	--	0.091	-0.289	-0.002
MONEY	0.048	--	-0.013	-0.049
PERSON	-0.034	-0.003	--	0.073
GEN	-0.001	-0.065	0.429	--

No Non-Zero Modification Indices for GAMMA

No Non-Zero Modification Indices for PHI

Modification Indices for PSI

	ACAD	MONEY	PERSON	GEN
ACAD	--			
MONEY	0.293	--		
PERSON	0.194	0.000	--	
GEN	0.000	0.194	0.293	--

Expected Change for PSI

	ACAD	MONEY	PERSON	GEN
ACAD	--			
MONEY	0.009	--		
PERSON	-0.006	0.000	--	
GEN	0.000	-0.006	0.010	--

Modification Indices for THETA-EPS

	ACAD1	ACAD2	ACAD3	ACAD4	ACDA5	MONEY1
ACAD1	--					
ACAD2	--	--				
ACAD3	--	--	--			
ACAD4	0.653	0.682	--	--		
ACDA5	1.122	1.555	0.029	2.038	--	
MONEY1	--	--	--	--	--	--
MONEY2	--	--	0.193	--	0.044	--
PERS1	1.813	--	0.198	0.781	3.719	--
PERS2	0.062	--	0.075	0.707	--	--
PERS3	0.536	--	--	--	3.049	1.199
GEN1	1.021	--	--	--	3.031	--
GEN2	3.666	2.029	0.016	--	0.001	--
GEN3	1.163	--	--	--	--	--
GEN4	--	1.624	0.228	--	0.030	0.739
GEN5	0.002	--	--	0.731	--	0.040

Modification Indices for THETA-EPS

	MONEY2	PERS1	PERS2	PERS3	GEN1	GEN2

MONEY2 --
 PERS1 0.023 --
 PERS2 -- -- --
 PERS3 1.137 2.621 2.621 --
 GEN1 -- 0.568 0.542 -- --
 GEN2 0.430 -- -- -- 0.380 --
 GEN3 -- -- 0.016 0.394 0.000 --
 GEN4 -- 2.048 0.518 0.142 0.047 --
 GEN5 0.852 2.052 1.879 -- 0.152 1.144

Modification Indices for THETA-EPS

GEN3 GEN4 GEN5

 GEN3 --
 GEN4 0.005 --
 GEN5 -- -- --

Expected Change for THETA-EPS

ACAD1 ACAD2 ACAD3 ACAD4 ACDA5 MONEY1

 ACAD1 --
 ACAD2 -- --
 ACAD3 -- -- --
 ACAD4 -0.008 -0.008 -- --
 ACDA5 -0.011 0.013 0.002 0.018 --
 MONEY1 -- -- -- -- -- --
 MONEY2 -- -- 0.006 -- 0.002 --
 PERS1 -0.016 -- -0.005 0.010 0.024 --
 PERS2 0.002 -- 0.003 -0.008 -- --
 PERS3 0.008 -- -- -- -0.019 -0.015
 GEN1 0.011 -- -- -- -0.018 --
 GEN2 0.017 -0.013 -0.001 -- 0.000 --
 GEN3 -0.013 -- -- -- -- --
 GEN4 -- 0.015 -0.006 -- 0.002 0.009
 GEN5 0.001 -- -- 0.011 -- 0.002

Expected Change for THETA-EPS

MONEY2 PERS1 PERS2 PERS3 GEN1 GEN2

 MONEY2 --
 PERS1 -0.002 --
 PERS2 -- -- --
 PERS3 0.012 -0.018 0.021 --
 GEN1 -- 0.008 0.006 -- --
 GEN2 -0.008 -- -- -- -0.006 --
 GEN3 -- -- 0.001 0.007 0.000 --
 GEN4 -- -0.016 -0.006 0.004 0.002 --

GEN5 -0.010 0.015 -0.013 -- -0.004 0.015

Expected Change for THETA-EPS

GEN3 GEN4 GEN5

GEN3 --

GEN4 0.001 --

GEN5 -- -- --

Maximum Modification Index is 4.61 for Element (5, 4) of LAMBDA-Y

PARTICIPATION MODEL

Factor Scores Regressions

ETA

ACAD1 ACAD2 ACAD3 ACAD4 ACDA5 MONEY1

ACAD	0.136	0.101	0.159	0.126	0.282	-0.084
MONEY	0.070	-0.074	0.066	-0.142	-0.023	0.356
PERSON	0.088	-0.070	0.064	-0.063	0.006	0.121
GEN	0.055	-0.058	0.017	-0.083	0.008	0.124

ETA

MONEY2 PERS1 PERS2 PERS3 GEN1 GEN2

ACAD	0.090	0.073	0.128	0.065	-0.051	0.061
MONEY	0.344	0.028	0.263	0.099	-0.144	0.148
PERSON	0.146	0.118	0.361	0.162	-0.043	0.113
GEN	-0.019	0.115	0.127	0.005	0.173	0.206

ETA

GEN3 GEN4 GEN5

ACAD	0.005	-0.002	0.081
MONEY	0.081	-0.018	0.049
PERSON	0.089	-0.002	0.053
GEN	0.272	0.041	0.166

The Problem used 93744 Bytes (= 0.1% of Available Workspace)

Time used: 0.271 Seconds

ตัวอย่างการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุของความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

DATE: 4/19/2005

TIME: 7:59

L I S R E L 8.30

BY

Karl G. Joreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2000

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\AOD\23SUCFU5.LPJ:

SUCCESS MODEL

DA NI=14 NO=1510 NG=1 MA=KM

LA

ACAD MONEY PERSON GEN SUCCES1 SUCCES2 SUCCES3 SUCCES4

SUCCES5 SUCCES6 SUCCES7 SUCCES8 SUCCES9 SUCCES10

KM

1.000

0.782 1.000

0.782 0.801 1.000

0.753 0.778 0.809 1.000

0.563 0.470 0.496 0.574 1.000

0.516 0.419 0.456 0.540 0.712 1.000

0.370 0.278 0.356 0.409 0.527 0.563 1.000

0.408 0.340 0.362 0.418 0.560 0.602 0.586 1.000

0.486 0.457 0.504 0.578 0.609 0.605 0.533 0.561

1.000

0.478 0.431 0.503 0.562 0.596 0.584 0.534 0.560

0.655 1.000

0.559 0.513 0.594 0.674 0.528 0.504 0.438 0.387

0.602 0.611 1.000

0.573 0.524 0.594 0.609 0.620 0.550 0.451 0.496

0.573 0.581 0.665 1.000

0.469 0.453 0.492 0.532 0.537 0.542 0.409 0.505

0.531 0.519 0.521 0.637 1.000

0.386 0.315 0.340 0.419 0.536 0.557 0.545 0.600

0.555 0.538 0.405 0.492 0.533 1.000

ME

3.00 2.87 2.78 2.92 3.33 3.42 3.33 3.62 3.22 3.23 2.85 3.07 3.28 3.69

SD

0.78 0.91 0.83 0.83 0.84 0.82 0.87 0.87 0.84 0.88 0.92 0.91 0.98 0.90

SE

5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 1 2 3 4 /

MO NX=4 NY=10 NK=1 NE=1 LY=FU,FI LX=FU,FI GA=FU,FI PH=SY,FR PS=DI,FR TE=FU,FI TD=FU,FI

FR LX(1,1) LX(2,1) LX(3,1) LX(4,1)

FR LY(1,1) LY(2,1) LY(3,1) LY(4,1) LY(5,1) LY(6,1) LY(7,1) LY(8,1) LY(9,1) LY(10,1)

FR TD(1,1) TD(2,2) TD(3,3) TD(4,4)

FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8) TE(9,9) TE(10,10)

FR GA(1,1)

FR TE(2,1) TE(7,4) TE(9,8) TE(8,7) TH(4,7) TE(4,3) TE(10,7) TE(10,4) TE(10,3) TE(8,1)

FR TD(4,1) TD(3,2) TE(10,9) TH(1,5) TH(1,6) TH(2,3) TH(3,7) TH(3,8) TH(1,9) TE(3,2)

FR TE(4,2) TE(10,2) TE(7,2) TE(7,1) TH(2,6) TE(9,4) TD(2,1) TE(9,2) TH(3,9) TH(4,4)

FR TH(4,8) TH(2,8) TH(1,8) TH(2,7) TH(1,3) TE(7,3) TE(6,1) TE(5,1) TH(2,9) TH(4,9) TE(6,2)

FR TE(10,8) TE(5,2) TE(7,5) TE(7,6) TE(6,5) TE(8,4) TH(3,6) TH(3,5) TE(8,3) TE(9,3)

FR TH(4,10) TH(2,2) TE(8,5) TE(10,5)

LE

SUCCESS

LK

PARTICIPATION

PD

OU ME=ML TV SE SS RS SC EF MI ND=3 AD=OFF

SUCCESS MODEL

Number of Input Variables 14

Number of Y - Variables 10

Number of X - Variables 4

Number of ETA - Variables 1

Number of KSI - Variables 1

Number of Observations 1510

SUCCESS MODEL

Covariance Matrix to be Analyzed

SUCCES1	SUCCES2	SUCCES3	SUCCES4	SUCCES5	SUCCES6
---------	---------	---------	---------	---------	---------

SUCCES1	1.000					
SUCCES2	0.712	1.000				
SUCCES3	0.527	0.563	1.000			
SUCCES4	0.560	0.602	0.586	1.000		
SUCCES5	0.609	0.605	0.533	0.561	1.000	
SUCCES6	0.596	0.584	0.534	0.560	0.655	1.000
SUCCES7	0.528	0.504	0.438	0.387	0.602	0.611
SUCCES8	0.620	0.550	0.451	0.496	0.573	0.581

SUCCES9	0.537	0.542	0.409	0.505	0.531	0.519
SUCCES10	0.536	0.557	0.545	0.600	0.555	0.538
ACAD	0.563	0.516	0.370	0.408	0.486	0.478
MONEY	0.470	0.419	0.278	0.340	0.457	0.431
PERSON	0.496	0.456	0.356	0.362	0.504	0.503
GEN	0.574	0.540	0.409	0.418	0.578	0.562

Covariance Matrix to be Analyzed

	SUCCES7	SUCCES8	SUCCES9	SUCCES10	ACAD	MONEY
SUCCES7	1.000					
SUCCES8	0.665	1.000				
SUCCES9	0.521	0.637	1.000			
SUCCES10	0.405	0.492	0.533	1.000		
ACAD	0.559	0.573	0.469	0.386	1.000	
MONEY	0.513	0.524	0.453	0.315	0.782	1.000
PERSON	0.594	0.594	0.492	0.340	0.782	0.801
GEN	0.674	0.609	0.532	0.419	0.753	0.778

Covariance Matrix to be Analyzed

	PERSON	GEN
PERSON	1.000	
GEN	0.809	1.000

SUCCESS MODEL

Parameter Specifications

LAMBDA-Y

SUCCESS

SUCCES1	0
SUCCES2	1
SUCCES3	2
SUCCES4	3
SUCCES5	4
SUCCES6	5
SUCCES7	6
SUCCES8	7
SUCCES9	8
SUCCES10	9

LAMBDA-X

PARTICIP

ACAD	10
MONEY	11
PERSON	12
GEN	13

GAMMA
 PARTICIP

 SUCCESS 14
 PSI
 SUCCESS

 15
 THETA-EPS
 SUCCES1 SUCCES2 SUCCES3 SUCCES4 SUCCES5 SUCCES6

SUCCES1	16					
SUCCES2	17	18				
SUCCES3	0	19	20			
SUCCES4	0	21	22	23		
SUCCES5	24	25	0	0	26	
SUCCES6	27	28	0	0	29	30
SUCCES7	31	32	33	34	35	36
SUCCES8	38	0	39	40	41	0
SUCCES9	0	44	45	46	0	0
SUCCES10	0	49	50	51	52	0

THETA-EPS
 SUCCES7 SUCCES8 SUCCES9 SUCCES10

SUCCES7	37			
SUCCES8	42	43		
SUCCES9	0	47	48	
SUCCES10	53	54	55	56

THETA-DELTA-EPS
 SUCCES1 SUCCES2 SUCCES3 SUCCES4 SUCCES5 SUCCES6

ACAD	0	0	57	0	58	59
MONEY	0	63	64	0	0	65
PERSON	0	0	0	0	71	72
GEN	0	0	0	78	0	0

THETA-DELTA-EPS
 SUCCES7 SUCCES8 SUCCES9 SUCCES10

ACAD	0	60	61	0
MONEY	66	67	68	0
PERSON	73	74	75	0
GEN	79	80	81	82

THETA-DELTA
 ACAD MONEY PERSON GEN

```

-----
ACAD    62
MONEY   69   70
PERSON   0   76   77
GEN     83   0   0   84

```

SUCCESS MODEL

Number of Iterations = 19

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y
SUCCESS

SUCCES1 0.871

SUCCES2 0.813

(0.025)

32.269

SUCCES3 0.609

(0.028)

21.898

SUCCES4 0.644

(0.028)

23.071

SUCCES5 0.872

(0.028)

31.583

SUCCES6 0.861

(0.028)

31.188

SUCCES7 0.868

(0.033)

26.527

SUCCES8 0.676

(0.028)

23.797

SUCCES9 0.607

(0.028)

21.867

SUCCES10 0.618

(0.028)

22.042

LAMBDA-X

PARTICIP

ACAD 0.946

(0.022)

สถาบันวิทยบริการ
ศาลากลางกรุงเทพมหานคร

43.523
MONEY 0.794
(0.022)
35.444
PERSON 0.825
(0.022)
37.732
GEN 0.979
(0.021)
47.492
GAMMA
PARTICIP

SUCCESS 0.675
(0.026)
25.992
Covariance Matrix of ETA and KSI
SUCCESS PARTICIP
----- -----
SUCCESS 1.000
PARTICIP 0.675 1.000
PHI
PARTICIP

1.000
PSI
SUCCESS

0.544
(0.038)
14.130
Squared Multiple Correlations for Structural Equations
SUCCESS

0.456
THETA-EPS
SUCCES1 SUCCES2 SUCCES3 SUCCES4 SUCCES5 SUCCES6
----- ----- ----- -----
SUCCES1 0.241
(0.026)
9.244
SUCCES2 0.004 0.339
(0.022) (0.030)
0.175 11.375

วิทยาลัยนวัตกรรมการ
จฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SUCCES3 -- 0.067 0.627
 (0.016) (0.025)
 4.075 25.310

SUCCES4 -- 0.079 0.192 0.585
 (0.016) (0.019) (0.024)
 4.874 9.970 24.831

SUCCES5 -0.151 -0.105 -- -- 0.239
 (0.023) (0.023) (0.028)
 -6.594 -4.610 8.609

SUCCES6 -0.155 -0.118 -- -- -0.098 0.257
 (0.023) (0.023) (0.023) (0.027)
 -6.888 -5.221 -4.199 9.539

SUCCES7 -0.230 -0.204 -0.097 -0.173 -0.157 -0.134
 (0.028) (0.026) (0.019) (0.018) (0.029) (0.028)
 -8.309 -7.726 -5.101 -9.399 -5.474 -4.758

SUCCES8 0.027 -- 0.034 0.060 -0.017 --
 (0.013) (0.016) (0.016) (0.014)
 2.095 2.158 3.811 -1.254

SUCCES9 -- 0.045 0.034 0.112 -- --
 (0.014) (0.017) (0.017)
 3.243 1.987 6.477

SUCCES10 -- 0.055 0.167 0.202 0.017 --
 (0.016) (0.019) (0.019) (0.014)
 3.437 8.731 10.588 1.231

THETA-EPS

SUCCES7	SUCCES8	SUCCES9	SUCCES10
---------	---------	---------	----------

SUCCES7	0.246			
	(0.038)			
	6.503			
SUCCES8	0.079	0.543		
	(0.016)	(0.024)		
	4.943	22.330		
SUCCES9	--	0.228	0.632	
	(0.018)	(0.024)		
	12.450	26.337		
SUCCES10	-0.129	0.076	0.158	0.618
	(0.018)	(0.016)	(0.018)	(0.025)
	-7.111	4.733	8.922	24.958

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

SUCCES1	SUCCES2	SUCCES3	SUCCES4	SUCCES5	SUCCES6
---------	---------	---------	---------	---------	---------

0.759	0.661	0.372	0.415	0.761	0.743
-------	-------	-------	-------	-------	-------

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

	SUCCES7	SUCCES8	SUCCES9	SUCCES10		
	0.754	0.457	0.368	0.382		
THETA-DELTA-EPS						
	SUCCES1	SUCCES2	SUCCES3	SUCCES4	SUCCES5	SUCCES6
ACAD	--	--	-0.025	--	-0.068	-0.068
		(0.011)	(0.011)	(0.012)		
		-2.303	-6.506	-5.761		
MONEY	--	-0.013	-0.053	--	--	-0.020
	(0.009)	(0.011)		(0.011)		
	-1.527	-4.881		-1.814		
PERSON	--	--	--	--	0.017	0.026
			(0.009)	(0.011)		
			1.770	2.346		
GEN	--	--	--	-0.007	--	--
		(0.010)				
		-0.690				
THETA-DELTA-EPS						
	SUCCES7	SUCCES8	SUCCES9	SUCCES10		
ACAD	--	0.140	0.083	--		
	(0.018)	(0.017)				
	7.711	4.762				
MONEY	0.048	0.165	0.134	--		
	(0.012)	(0.019)	(0.018)			
	3.902	8.810	7.387			
PERSON	0.107	0.215	0.155	--		
	(0.013)	(0.019)	(0.018)			
	8.432	11.593	8.787			
GEN	0.099	0.164	0.134	0.018		
	(0.012)	(0.018)	(0.017)	(0.010)		
	8.147	8.905	7.754	1.751		
THETA-DELTA						
	ACAD	MONEY	PERSON	GEN		
ACAD	0.104					
	(0.020)					
	5.275					
MONEY	0.031	0.370				
	(0.011)	(0.017)				
	2.939	21.189				
PERSON	--	0.146	0.318			
	(0.014)	(0.016)				

	10.308	20.206		
GEN	-0.174	--	--	0.041
	(0.016)			(0.018)
	-10.749			2.331
Squared Multiple Correlations for X - Variables				
	ACAD	MONEY	PERSON	GEN
-----	-----	-----	-----	-----
	0.896	0.630	0.682	0.959

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 21

Minimum Fit Function Chi-Square = 6.265 (P = 0.999)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 6.243 (P = 0.999)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 0.0)

Minimum Fit Function Value = 0.00415

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.0)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.0)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 1.000

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.125

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.125 ; 0.125)

ECVI for Saturated Model = 0.139

ECVI for Independence Model = 10.427

Chi-Square for Independence Model with 91 Degrees of Freedom = 15707.010

Independence AIC = 15735.010

Model AIC = 174.243

Saturated AIC = 210.000

Independence CAIC = 15823.488

Model CAIC = 705.112

Saturated CAIC = 873.586

Normed Fit Index (NFI) = 1.00

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 1.004

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.231

Comparative Fit Index (CFI) = 1.000

Incremental Fit Index (IFI) = 1.001

Relative Fit Index (RFI) = 0.998

Critical N (CN) = 9378.736

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.00429

Standardized RMR = 0.00429

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.999

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.997

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.200

SUCCESS MODEL

Fitted Covariance Matrix

	SUCCES1	SUCCES2	SUCCES3	SUCCES4	SUCCES5	SUCCES6
SUCCES1	1.000					
SUCCES2	0.712	0.999				
SUCCES3	0.531	0.562	0.998			
SUCCES4	0.561	0.602	0.585	0.999		
SUCCES5	0.609	0.604	0.531	0.562	1.000	
SUCCES6	0.596	0.582	0.525	0.555	0.654	0.999
SUCCES7	0.527	0.502	0.432	0.386	0.600	0.614
SUCCES8	0.616	0.549	0.446	0.495	0.572	0.582
SUCCES9	0.529	0.538	0.404	0.503	0.530	0.523
SUCCES10	0.538	0.557	0.543	0.599	0.556	0.532
ACAD	0.557	0.519	0.364	0.411	0.489	0.482
MONEY	0.467	0.423	0.274	0.345	0.468	0.442
PERSON	0.486	0.453	0.340	0.359	0.503	0.506
GEN	0.576	0.537	0.403	0.419	0.577	0.570

Fitted Covariance Matrix

	SUCCES7	SUCCES8	SUCCES9	SUCCES10	ACAD	MONEY
SUCCES7	1.000					
SUCCES8	0.666	0.999				
SUCCES9	0.527	0.638	1.001			
SUCCES10	0.407	0.494	0.533	0.999		
ACAD	0.555	0.572	0.471	0.395	0.999	
MONEY	0.514	0.527	0.459	0.331	0.782	1.001
PERSON	0.591	0.592	0.493	0.344	0.781	0.802
GEN	0.673	0.610	0.535	0.426	0.752	0.778

Fitted Covariance Matrix

	PERSON	GEN
PERSON	1.000	
GEN	0.808	1.000

Fitted Residuals

	SUCCES1	SUCCES2	SUCCES3	SUCCES4	SUCCES5	SUCCES6
SUCCES1	0.000					
SUCCES2	0.000	0.001				
SUCCES3	-0.004	0.001	0.002			
SUCCES4	-0.001	0.000	0.001	0.001		
SUCCES5	0.000	0.001	0.002	-0.001	0.000	
SUCCES6	0.000	0.002	0.009	0.005	0.001	0.001

SUCCE7	0.001	0.002	0.006	0.001	0.002	-0.003
SUCCE8	0.004	0.001	0.005	0.001	0.001	-0.001
SUCCE9	0.008	0.004	0.005	0.002	0.001	-0.004
SUCCE10	-0.002	0.000	0.002	0.001	-0.001	0.006
ACAD	0.006	-0.003	0.006	-0.003	-0.003	-0.004
MONEY	0.003	-0.004	0.004	-0.005	-0.011	-0.011
PERSON	0.010	0.003	0.016	0.003	0.001	-0.003
GEN	-0.002	0.003	0.006	-0.001	0.001	-0.008

Fitted Residuals

	SUCCE7	SUCCE8	SUCCE9	SUCCE10	ACAD	MONEY
SUCCE7	0.000					
SUCCE8	-0.001	0.001				
SUCCE9	-0.006	-0.001	-0.001			
SUCCE10	-0.002	-0.002	0.000	0.001		
ACAD	0.004	0.001	-0.002	-0.009	0.001	
MONEY	-0.001	-0.003	-0.006	-0.016	0.000	-0.001
PERSON	0.003	0.002	-0.001	-0.004	0.001	-0.001
GEN	0.001	-0.001	-0.003	-0.007	0.001	0.000

Fitted Residuals

	PERSON	GEN
PERSON	0.000	
GEN	0.001	0.000

Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = -0.016
 Median Fitted Residual = 0.001
 Largest Fitted Residual = 0.016

Stemleaf Plot

```

-16|3
-14|
-12|
-10|96
-8|6
-6|5321
-4|343
-2|9872119996310
-0|7755099998886553222100
0|22334456777788880111122334444566
2|0134556701369
4|0402599
6|344
8|03
10|2
    
```


12|

14|

16|4

Standardized Residuals

SUCCE1 SUCCE2 SUCCE3 SUCCE4 SUCCE5 SUCCE6

```

-----
SUCCE1  -0.107
SUCCE2  -0.004  0.521
SUCCE3  -0.426  0.251  0.947
SUCCE4  -0.115 -0.036  0.702  0.564
SUCCE5  -0.086  0.491  0.183 -0.071  0.134
SUCCE6   0.176  0.853  1.007  0.638  0.564  0.571
SUCCE7   0.290  0.588  1.025  0.138  0.374 -0.556
SUCCE8   1.026  0.155  1.093  0.260  0.219 -0.149
SUCCE9   0.856  0.862  1.282  0.537  0.156 -0.411
SUCCE10 -0.287 -0.118  0.838  0.507 -0.131  0.708
ACAD     0.625 -0.325  0.693 -0.274 -0.425 -0.762
MONEY    0.233 -0.474  0.357 -0.360 -0.981 -1.394
PERSON   1.035  0.291  1.124  0.232  0.143 -0.404
GEN      -0.238  0.332  0.540 -0.099  0.137 -0.814

```

Standardized Residuals

SUCCE7 SUCCE8 SUCCE9 SUCCE10 ACAD MONEY

```

-----
SUCCE7   0.126
SUCCE8  -0.221  0.478
SUCCE9  -0.743 -0.341 -0.416
SUCCE10 -0.366 -0.396 -0.038  0.478
ACAD     0.565  0.413 -0.409 -0.700  0.443
MONEY   -0.198 -0.746 -1.203 -1.072 -0.071 -0.341
PERSON   0.717  0.812 -0.331 -0.309  0.356 -0.458
GEN      0.218 -0.684 -0.833 -0.783  0.417  0.177

```

Standardized Residuals

PERSON GEN

```

-----
PERSON   0.139
GEN      0.276  0.161

```

Summary Statistics for Standardized Residuals

Smallest Standardized Residual = -1.394

Median Standardized Residual = 0.155

Largest Standardized Residual = 1.282

Stemleaf Plot

-12|90
 -10|7
 - 8|831
 - 6|865408
 - 4|6763221100
 - 2|764432197420
 - 0|532110977440
 0|334444666888
 2|2233568993667
 4|124889124466679
 6|249012
 8|145665
 10|123392
 12|8
 SUCCESS MODEL

Qplot of Standardized Residuals

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SUCCESS MODEL

Modification Indices and Expected Change

No Non-Zero Modification Indices for LAMBDA-Y

No Non-Zero Modification Indices for LAMBDA-X

No Non-Zero Modification Indices for GAMMA

No Non-Zero Modification Indices for PHI

No Non-Zero Modification Indices for PSI

Modification Indices for THETA-EPS

	SUCCES1	SUCCES2	SUCCES3	SUCCES4	SUCCES5	SUCCES6
SUCCES1	--	--	--	--	--	--
SUCCES2	--	--	--	--	--	--
SUCCES3	0.279	--	--	--	--	--
SUCCES4	0.002	--	--	--	--	--
SUCCES5	--	--	0.087	0.013	--	--
SUCCES6	--	--	0.093	0.039	--	--
SUCCES7	--	--	--	--	--	--
SUCCES8	--	0.011	--	--	--	0.011
SUCCES9	0.494	--	--	--	0.050	0.178
SUCCES10	0.005	--	--	--	--	0.307

Modification Indices for THETA-EPS

SUCCES7	SUCCES8	SUCCES9	SUCCES10
--	--	--	--

SUCCE7 --
 SUCCE8 -- --
 SUCCE9 0.403 -- --
 SUCCE10 -- -- -- --

Expected Change for THETA-EPS

SUCCE1 SUCCE2 SUCCE3 SUCCE4 SUCCE5 SUCCE6

SUCCE1 --
 SUCCE2 -- --
 SUCCE3 -0.008 -- --
 SUCCE4 -0.001 -- -- --
 SUCCE5 -- -- -0.004 -0.002 --
 SUCCE6 -- -- 0.004 0.003 -- --
 SUCCE7 -- -- -- -- -- --
 SUCCE8 -- -0.002 -- -- -- 0.002
 SUCCE9 0.011 -- -- -- 0.003 -0.006
 SUCCE10 -0.001 -- -- -- -- 0.009

Expected Change for THETA-EPS

SUCCE7 SUCCE8 SUCCE9 SUCCE10

SUCCE7 --
 SUCCE8 -- --
 SUCCE9 -0.013 -- --
 SUCCE10 -- -- -- --

Completely Standardized Expected Change for THETA-EPS

SUCCE1 SUCCE2 SUCCE3 SUCCE4 SUCCE5 SUCCE6

SUCCE1 --
 SUCCE2 -- --
 SUCCE3 -0.008 -- --
 SUCCE4 -0.001 -- -- --
 SUCCE5 -- -- -0.004 -0.002 --
 SUCCE6 -- -- 0.004 0.003 -- --
 SUCCE7 -- -- -- -- -- --
 SUCCE8 -- -0.002 -- -- -- 0.002
 SUCCE9 0.011 -- -- -- 0.003 -0.006
 SUCCE10 -0.001 -- -- -- -- 0.009

Completely Standardized Expected Change for THETA-EPS

SUCCE7 SUCCE8 SUCCE9 SUCCE10

SUCCE7 --
 SUCCE8 -- --
 SUCCE9 -0.013 -- --
 SUCCE10 -- -- -- --

Modification Indices for THETA-DELTA-EPS

	SUCCE1	SUCCE2	SUCCE3	SUCCE4	SUCCE5	SUCCE6
ACAD	0.255	0.273	--	0.028	--	--
MONEY	0.065	--	--	0.026	1.011	--
PERSON	0.352	0.114	0.660	0.000	--	--
GEN	1.462	0.707	0.032	--	0.795	0.411

Modification Indices for THETA-DELTA-EPS

	SUCCE7	SUCCE8	SUCCE9	SUCCE10
ACAD	0.403	--	--	0.002
MONEY	--	--	--	0.305
PERSON	--	--	--	0.000
GEN	--	--	--	--

Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	SUCCE1	SUCCE2	SUCCE3	SUCCE4	SUCCE5	SUCCE6
ACAD	0.005	-0.005	--	-0.002	--	--
MONEY	0.002	--	--	0.002	-0.012	--
PERSON	0.005	-0.003	0.009	0.000	--	--
GEN	-0.011	0.008	-0.002	--	0.010	-0.009

Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	SUCCE7	SUCCE8	SUCCE9	SUCCE10
ACAD	0.013	--	--	0.001
MONEY	--	--	--	-0.006
PERSON	--	--	--	0.000
GEN	--	--	--	--

Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	SUCCE1	SUCCE2	SUCCE3	SUCCE4	SUCCE5	SUCCE6
ACAD	0.005	-0.005	--	-0.002	--	--
MONEY	0.002	--	--	0.002	-0.012	--
PERSON	0.005	-0.003	0.009	0.000	--	--
GEN	-0.011	0.008	-0.002	--	0.010	-0.009

Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	SUCCE7	SUCCE8	SUCCE9	SUCCE10
ACAD	0.013	--	--	0.001
MONEY	--	--	--	-0.006
PERSON	--	--	--	0.000
GEN	--	--	--	--

Modification Indices for THETA-DELTA

ACAD	MONEY	PERSON	GEN
------	-------	--------	-----

```

-----
ACAD  --
MONEY  --  --
PERSON  0.107  --  --
GEN  --  0.948  0.223  --
Expected Change for THETA-DELTA
ACAD  MONEY  PERSON  GEN
-----

```

```

-----
ACAD  --
MONEY  --  --
PERSON  -0.006  --  --
GEN  --  0.019  -0.007  --
Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA
ACAD  MONEY  PERSON  GEN
-----

```

```

-----
ACAD  --
MONEY  --  --
PERSON  -0.006  --  --
GEN  --  0.019  -0.007  --

```

Maximum Modification Index is 1.46 for Element (4, 1) of THETA DELTA-EPSILON

SUCCESS MODEL

Standardized Solution

LAMBDA-Y

SUCCESS

```

-----
SUCCES1  0.871
SUCCES2  0.813
SUCCES3  0.609
SUCCES4  0.644
SUCCES5  0.872
SUCCES6  0.861
SUCCES7  0.868
SUCCES8  0.676
SUCCES9  0.607
SUCCES10  0.618

```

LAMBDA-X

PARTICIP

```

-----
ACAD  0.946
MONEY  0.794
PERSON  0.825
GEN  0.979

```

GAMMA

PARTICIP

 SUCCESS 0.675
 Correlation Matrix of ETA and KSI

SUCCESS PARTICIP

 SUCCESS 1.000
 PARTICIP 0.675 1.000

PSI
 SUCCESS

 0.544

Regression Matrix ETA on KSI (Standardized)

PARTICIP

SUCCESS 0.675

SUCCESS MODEL

Completely Standardized Solution

LAMBDA-Y

SUCCESS

SUCCE1 0.871

SUCCE2 0.813

SUCCE3 0.610

SUCCE4 0.644

SUCCE5 0.873

SUCCE6 0.862

SUCCE7 0.868

SUCCE8 0.676

SUCCE9 0.607

SUCCE10 0.618

LAMBDA-X

PARTICIP

ACAD 0.946

MONEY 0.794

PERSON 0.826

GEN 0.979

GAMMA

PARTICIP

SUCCESS 0.675

Correlation Matrix of ETA and KSI

SUCCESS PARTICIP

```

-----
SUCCESS 1.000
PARTICIP 0.675 1.000
PSI
SUCCESS
-----
0.544
THETA-EPS
SUCCES1 SUCCES2 SUCCES3 SUCCES4 SUCCES5 SUCCES6
-----

```

```

SUCCES1 0.241
SUCCES2 0.004 0.339
SUCCES3 -- 0.067 0.628
SUCCES4 -- 0.079 0.193 0.585
SUCCES5 -0.151 -0.105 -- -- 0.239
SUCCES6 -0.155 -0.119 -- -- -0.098 0.257
SUCCES7 -0.230 -0.204 -0.097 -0.173 -0.157 -0.134
SUCCES8 0.027 -- 0.034 0.060 -0.017 --
SUCCES9 -- 0.045 0.034 0.112 -- --
SUCCES10 -- 0.055 0.167 0.202 0.017 --

```

THETA-EPS

SUCCES7 SUCCES8 SUCCES9 SUCCES10

```

-----
SUCCES7 0.246
SUCCES8 0.079 0.543
SUCCES9 -- 0.228 0.632
SUCCES10 -0.129 0.076 0.158 0.618

```

THETA-DELTA-EPS

SUCCES1 SUCCES2 SUCCES3 SUCCES4 SUCCES5 SUCCES6

```

-----
ACAD -- -- -0.026 -- -0.068 -0.068
MONEY -- -0.013 -0.053 -- -- -0.020
PERSON -- -- -- -- 0.017 0.026
GEN -- -- -- -0.007 -- --

```

THETA-DELTA-EPS

SUCCES7 SUCCES8 SUCCES9 SUCCES10

```

-----
ACAD -- 0.140 0.083 --
MONEY 0.048 0.165 0.133 --
PERSON 0.107 0.215 0.155 --
GEN 0.099 0.164 0.134 0.018

```

THETA-DELTA

ACAD MONEY PERSON GEN

```

-----
ACAD  0.104
MONEY 0.031  0.370
PERSON --  0.146  0.318
GEN   -0.174  --  --  0.041

```

Regression Matrix ETA on KSI (Standardized)

PARTICIP

```

-----
SUCCESS  0.675

```

SUCCESS MODEL

Total and Indirect Effects

Total Effects of KSI on Y

PARTICIP

```

-----
SUCCES1  0.588

```

(0.023)

25.992

```

SUCCES2  0.549

```

(0.023)

23.599

```

SUCCES3  0.411

```

(0.022)

18.370

```

SUCCES4  0.435

```

(0.023)

18.917

```

SUCCES5  0.589

```

(0.023)

25.969

```

SUCCES6  0.582

```

(0.023)

25.797

```

SUCCES7  0.586

```

(0.024)

24.737

```

SUCCES8  0.456

```

(0.025)

18.010

```

SUCCES9  0.410

```

(0.024)

17.405

```

SUCCES10 0.417

```

(0.023)

18.342

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SUCCESS MODEL

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of KSI on Y

PARTICIP

SUCCES1	0.588
SUCCES2	0.549
SUCCES3	0.411
SUCCES4	0.435
SUCCES5	0.589
SUCCES6	0.582
SUCCES7	0.586
SUCCES8	0.456
SUCCES9	0.410
SUCCES10	0.417

Completely Standardized Total Effects of KSI on Y

PARTICIP

SUCCES1	0.588
SUCCES2	0.549
SUCCES3	0.412
SUCCES4	0.435
SUCCES5	0.589
SUCCES6	0.582
SUCCES7	0.586
SUCCES8	0.456
SUCCES9	0.410
SUCCES10	0.417

The Problem used 81560 Bytes (= 0.1% of Available Workspace)

Time used: 0.150 Seconds

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพิกุล กันทะวัง เกิดเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2523 ที่จังหวัดเชียงราย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไปและเคมี ภาควิชามัธยมศึกษา จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2545 และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2546

ขณะศึกษาได้รับทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย